

Sjukförsäkringsanvisningar för apotek

Den här anvisningen finns på nätet på adressen

<https://www.kela.fi/web/sv/samarbetspartner-lakemedelsersattningar-apotek>

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Innehåll

Anvisningar för apotek	11
Kundens rätt till ersättning	11
Tjänst för förfrågan om direktersättningsuppgifter	12
Ej rätt till direktersättning	13
Exempel: Person som har återvänt från utlandet	14
Kort och handlingar som beviljas av FPA	14
Exempel: Uppgifterna på FPA-kortet stämmer inte överens med uppgifterna i förfrågnings tjänsten	14
Förfrågnings tjänsten är i realtid	15
Apoteksarvode	15
Flera inköp för samma kund	16
Exempel: Två köptillfällen har prissatts för kunden	17
Uppdatering av uppgifterna i förfrågnings tjänsten med avseende på ett öppet inköp ..	17
När man upptäcker ett fel i ett inköp	17
Sökning i förfrågnings tjänsten	18
Samtycke till förfrågan om direktersättningsuppgifter saknas	19
Samtycke till förfrågan om direktersättningsuppgifter i fråga om dosdispenserings- och kontokunder	19
Precisering i fråga om direktersättning (undantagslov, dvs. tillstånd för direktersättning från FPA)	19
Initialsjälvrisk	20
Inräknande i initialsjälvrisken	21
Hela initialsjälvrisken har betalats	21
Grundersättning	22
Begränsad grundersättning	22
Grundersättning utifrån ersättningsnummer	22
Grundersättning utifrån receptanteckning	23
Specialersättning	23
Exempel 1: Ett ersättningsnummer kan omfatta flera sjukdomar	24

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Exempel 2: Motsvarar indikationen ersättningsnumret?.....	24
Exempel 3: Indikation har inte angetts på receptet.....	24
Begränsad specialersättning	25
Begränsad rätt till specialersättning på basis av receptanteckning.....	25
Ansökan om ersättningsrättighet	26
Anteckningar på receptet (receptanteckning).....	26
Ansökan	27
Ansökan om ersättningsrätt under behandling	28
Årssjälvrisk och tilläggsersättning	28
Inräknande i årssjälvrisken	28
Hela årssjälvrisken har betalats	29
Läkemedelsspecifik självrisk.....	29
Den läkemedelsspecifika självrisken gäller per expedierad sats.....	29
Avvikande läkemedelsspecifik självrisk	30
Beräkning av den avvikande läkemedelsspecifika självrisken.....	30
Exempel 1: Beräkning av behandlingsveckor (dyra läkemedel som doseras sällan)	31
Exempel 2: Klozapin.....	31
Exempel 3: Preparatens hållbarhet.....	32
Exempel 4: Dyra läkemedel.....	32
Exempel 5: I receptets doseringsanvisning finns uppgift om begränsning av den mängd läkemedel som kan expedieras eller det är ett itererat recept.	33
Preparatgrupper – ersättningsstatus	33
Var kan jag se om ett preparat är ersättningsgillt?	34
Ex tempore-läkemedelspreparat	34
Rätt till grundersättning för läkemedel som tillverkats på apotek.....	35
Andra faktorer som inverkar på ersättningsstatus för ex tempore-preparat	36
Exempel: Ett motsvarande preparat med försäljningstillstånd är inte ersättningsgillt.....	36
Beakta de begränsande grundersättningsrättigheterna	37

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Exempel: När en läkemedelssubstans beroende på användningsändamålet samtidigt är antingen begränsat grundersättningsgillt eller grundersättningsgillt utan begränsning.....	37
Rätt till specialersättning för läkemedel som tillverkats på apotek	38
Beakta de begränsande specialersättningsrättigheterna	40
Bassalvor	41
Mängd som expedieras.....	42
Expeditionsintervaller	42
Ändamålsenlig förpackningsstorlek	42
Grundersättning för apotekstillverkade icke-medicinska salvor	43
Kliniska näringspreparat	43
Om klienten ännu inte har något ersättningsnummer från FPA	44
Mängd som expedieras.....	44
Expeditionsintervaller	45
Ändamålsenlig förpackningsstorlek	45
Rätt till ersättning för kliniska näringspreparat som tillverkats på apotek	45
Ersättningsrättens omfattning	45
Av läkemedelsprismyndigheten fastställd ersättningsstatus för apotekstillverkade kliniska näringspreparat	46
Vitaminer och spårämnen.....	47
När ersättningen via apotek är begränsad	48
Exempel: Folsyra	48
Specialtillståndspreparat.....	48
Ansökan om rätt till ersättning	49
Begränsat ersättningsgilla specialtillståndspreparat.....	49
Preparat med försäljningstillstånd.....	50
Ersättningsstatus.....	50
Preparat som expedieras med Fimeas specialtillstånd	50
Preparatspecifika anvisningar om direktersättning	51
Botulinumtoxinpreparat.....	51
Tadalafilpreparat	52

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Sildenafilpreparat	52
Medicinskt plåster (lidokain) som kräver specialtillstånd	52
Preparat som kunden kan få ersättning för endast hos FPA	52
Inköp som inte ersätts	53
Preparat som kan expedieras avgiftsfritt med stöd av lagstiftning	53
Försvunna eller defekta förpackningar	54
Doseringshjälpmedel	54
Anteckningen 'Off label' på receptet.....	54
Offentlig institutionsvård.....	54
Hur apoteket ska gå tillväga.....	55
Exempel 1: Administrering av preparatet kräver inte läkares hjälp	56
Exempel 2: Läkemedel som administreras på avdelning ingår i avgiften för hälso- och sjukvårdstjänster	56
Exempel 3: En sjukskötare hjälper till med administreringen av ett läkemedel.....	56
Exempel 4: Insättning av läkemedelspreparatet Mirena inom den offentliga hälso- och sjukvården för behandling av sjukdom.....	56
Granskning av receptet.....	57
Behandling av sjukdom.....	57
Läkemedelsförskrivare	58
Giltighetstid för rätten att förskriva läkemedel.....	58
Exempel: Rätten att förskriva läkemedel har begränsats tillfälligt	59
Receptets giltighet	59
Situationer där receptet är i kraft ett år.....	59
Avvikande från receptets giltighetstid.....	60
Exempel 1: Det är möjligt att avvika från giltighetstiden	60
Exempel 2: Avvikande från giltighetstiden är inte möjligt	61
Total mängd.....	61
Exempel: Den minsta förpackningsstorleken överskrider den totala läkemedelsmängden på receptet	61
Receptet har skrivits för en bestämd tid	62
Beräkning av den totala läkemedelsmängden.....	63

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Indikation	63
Exempel: Ett prostataläkemedel har förskrivits till en kvinna för behandling av klimakteriebesvär	64
Utländskt recept.....	64
Tandläkararvode.....	65
Beräkning av ersättning.....	65
Arvodesgrund	66
Läkemedelsutbyte och preparatets pris.....	66
Utbyte av läkemedel.....	66
Prisrådgivning	67
Exempel: Samma verksamma ämne, flera substitutionsgrupper	68
Läkemedelsutbyte i fråga om biologiska läkemedel	68
Bestämning av sexmånadersperioden	70
Exempel 1: Sexmånadersperioden har inte överskridits	70
Exempel 2: Sexmånadersperioden har överskridits	70
Exempel 3: Beräkning av sexmånadersperioden när läkemedelsutbytet i fråga om biologiska läkemedel utvidgas	70
Exempel 4: Beräkning av sexmånadersperioden när kunden fyller 18 år	71
Exempel 5: Beaktande av expediering före sexmånadersperioden.....	71
Exempel 6: Expediering före sexmånadersperioden beaktas inte	71
Samma biologiska läkemedel finns inte att tillgå.....	72
Epilepsi.....	74
Utbyte av epilepsiläkemedel	74
Exempel: Användningsändamålet är något annat än epilepsi.....	74
Receptet på ett antiepileptikum saknar användningsändamål eller läkarens förbud mot utbyte	75
Preparatets pris.....	75
Expeditionsavgift.....	75
Uppdelning av läkemedelsförpackning	76
Rabatter	76
Referenspris.....	77

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Skäl att förbjuda utbyte	77
Köparen motsätter sig utbyte	78
Läkaren förbjuder utbyte.....	78
Epilepsi.....	78
Avvikande referensprisgrupp	78
Problem med tillgången	78
Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån.	79
Exempel 1: användningssituation 1 för substitutionskoden 'Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån.'	79
Exempel 2: användningssituation 2 för substitutionskoden 'Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån.'	80
Referensprisgrupp.....	80
Det bildas ingen referensprisgrupp	81
Avvikande referensprisgrupp	81
Sammandrag över expediering och ersättning av preparat som ingår i en avvikande referensprisgrupp.....	82
Dosering, läkemedelsmängd och expeditionsintervall	84
Mängd som kan ersättas på samma gång	84
Kan kunden köpa en del av läkemedlen utan ersättning?	85
Exempel: Kunden köper samma läkemedel med ersättning och utan ersättning.....	85
Läkemedelsmängd för tre månader	86
Läkemedlets hållbarhet och läkemedelsmängd som kan ersättas på en gång	87
Exempel 1: En öppnad förpackning håller 28 dagar.....	87
Exempel 2: En öppnad förpackning håller 60 dagar	87
Läkemedel mot erektionsstörningar	88
Exempel 1: Olika förpackningsstorlekar av ett läkemedel mot erektionsstörningar – läkemedelsmängd som kan ersättas på en gång.....	88
Exempel 2: Behandlingsdosen består av två läkemedel mot erektionsstörningar	88
Exempel 3: Kunden använder två alternativa läkemedel mot erektionsstörningar.....	88
En månads läkemedelsmängder (så kallade dyra läkemedel).....	89
Utbyte till ett förmånligare preparat.....	89

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Exempel på expediering av ett dyrt läkemedel och uttagande av en avvikande läkemedelsspecifik självrisk.....	89
Undantagsfall – maximal läkemedelsmängd som kan ersättas på en och samma gång	93
Undantagslov som FPA beviljar för dyra läkemedel.....	93
Beviljande av undantagslov	94
Expediering av läkemedel med undantagslov.....	95
I vilka situationer kan du med ersättning expediera en läkemedelsmängd som motsvarar en behandlingstid på över 100 dygn?	95
Exempel 1: Minutförsäljningspriset för en större förpackning är förmånligare (ersättningsgilla förpackningar)	96
Exempel 2: Minutförsäljningspriset för en mindre förpackning är förmånligare (ersättningsgilla förpackningar)	96
Exempel 3: Det sammanlagda minutförsäljningspriset för flera mindre förpackningar är förmånligare (ersättningsgilla förpackningar).....	97
Exempel 4: Minutförsäljningspriset för en större ersättningsgill förpackning är förmånligare än minutförsäljningspriset för en mindre icke-ersättningsgill förpackning.....	97
Doseringsanvisning.....	98
Doseringsanvisning saknas.....	98
"Enligt anvisning"	98
Kunden meddelar att doseringen ändrats.....	99
Narkotiska läkemedel och HCl-läkemedel.....	99
Nödvändiga ytterligare doser och läkemedel för att förebygga anfall.....	100
Dosen enligt produktresumén överskrids: Anteckningen SIC.....	100
Ändamålsenlig förpackningsstorlek	100
Inledande av läkemedelsbehandling.....	101
Delexpediering av ersättningsgilla läkemedel.....	101
Exempel 1: Apoteket har inte alls i lager det läkemedel som kunden vill ha.....	102
Exempel 2: Apoteket har i lager bara en del av den läkemedelsmängd som kunden vill ha – kunden behöver inte läkemedlet genast.....	102
Exempel 3: Apoteket har i lager bara en del av den läkemedelsmängd som kunden vill ha – kunden behöver läkemedlet genast.....	103
Tid mellan inköp, expedieringsintervall och flexibilitet	104

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Flexibilitet	104
Exempel: Fastställande av flexperioden	105
Tid mellan inköp vid avvikande dosering	105
Läkemedel som doseras en gång i månaden eller mera sällan.....	105
Exempel 1: Läkemedel som doseras med en månads mellanrum.....	106
Exempel 2: Läkemedel som doseras med 6 månaders mellanrum	106
Mätning förlust.....	106
Inköp tidigare än tiden mellan inköpen medger.....	106
Ansökan om ersättning hos FPA.....	107
Utlandsresa.....	107
Undantagslov (tillstånd för direktersättning) inför en utlandsresa	107
Ansökan om undantagslov hos FPA.....	108
Expediering av läkemedel med undantagslov.....	108
Expediering och rättelse av inköpet.....	109
FPA:s mottagningstjänst för uppgifter om läkemedelsinköp och redovisningsuppgifter.....	110
Rättelse av inköpet.....	110
Rättelse av inköpet under samma dygn.....	111
Exempel: Rättelse av inköpet i efterhand under samma dygn.....	111
Rättelse av inköpet under följande dygn eller senare	112
Ingen kontakt mellan Receptcentret och FPA:s apoteksredovisningssystem	113
Fel som upptäckts i redovisningen.....	113
Anmärkning	113
Rättelseförslag.....	113
Apotekets bemötande av rättelseförslaget.....	114
Rättelsemeddelande	114
Felavgifter	115
Felavgift	116
Påföljdsavgift.....	116
Avtalsvite	117
Meningsskiljaktigheter i samband med rättelser och felavgifter.....	117

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Utredningar till kunden	118
Kunden har fått direktersättning.....	118
Rättelser som berör kunden.....	119
Ersättning betalas i efterhand av FPA	119
Dosdispensering	121
Genomförande av dosdispenseringen.....	121
Avvikande från läkemedelssatsen för två veckor.....	122
Exempel: Avvikande läkemedelsspecifik självrisk.....	122
Principer för dosdispenseringen	122
Expeditionsavgift och apoteksarvode vid dosdispensering.....	124
Expeditionsavgift	124
Apoteksarvode.....	124
Ersättning för dosdispenseringsarvode	124
Ersättningens belopp.....	125
Läkemedelsdispensering som ordnas av ett välfärdsområde	125
Direktorsättningsförfarandet och avtal.....	126
Direktorsättningsförfarande.....	126
Apotekets roll	126
FPA:s roll	127
Avtal och anvisningar.....	127
Sjukförsäkringsanvisningar för apotek och apoteksmeddelanden.....	128
Handläggningsanvisningar och meddelanden gällande det grundläggande utkomststödet	128
Expediering av läkemedel – lagar och myndighetsbestämmelser	129
Redovisningsförfarande	129
Kvalitetsrevision	129
Arbetsplatskassorna	130
Störningar	130
Begrepp	131

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Anvisningar för apotek

De här sidorna innehåller anvisningar för apoteken om direktersättning för läkemedel. I anvisningarna redogörs för villkoren för när apoteken kan bevilja kunden direktersättning.

Apoteket måste beakta bland annat följande:

- [huruvida kunden har rätt till direktersättning](#)
- [uppgifterna på receptet](#)
- [läkemedelspreparatets ersättningsstatus, utbytbarhet och pris](#)
- [rätt dosering, läkemedelsmängd och expeditoinsintervall.](#)

Kundens rätt till ersättning

När ett apotek anslutit sig till direktersättningsförfarandet kan kunderna få läkemedlen med ersättning på apoteket. Ersättning kan beviljas endast för nödvändiga läkemedelskostnader. Den andel som kvarstår efter att den andel som FPA ersätter har dragits av från läkemedelskostnaderna kallas kundens självrisk. Läkemedelskostnaderna kan också bestå av en icke-ersättningsgill andel (se [referenspris och förbud mot utbyte](#)).

Kunden kan få ersättning för [preparat som omfattas av ersättningssystemet](#). Ett preparat omfattas av ersättningssystemet när läkemedelsprisnämnden har fastställt ersättningsstatus och ett skäligt partipris för preparatet. Du kan kontrollera ersättningsstatus för ett preparat i [FPA:s söktjänst för läkemedel](#).

Ersättning betalas på preparatets [pris eller referenspris](#) efter att taket för initialsjälvrisk har nåtts. Om preparatets partipris överstiger [det fastställda partipriset](#) kan det inte betalas någon ersättning alls.

Det finns tre ersättningsklasser (se [bild på systemet över läkemedelsersättningar](#)):

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- [grundersättning](#) 40 %
- [lägre specialersättning](#) 65 %
- högre specialersättning 100 % på det belopp som överstiger [den läkemedelsspecifika självrisk](#) på 4,50 €.
  - [avvikande läkemedelsspecifik självrisk](#) 0,38 € för varje påbörjad behandlingsvecka.

Tjänst för förfrågan om direktersättningsuppgifter

Tjänsten för förfrågan om direktersättningsuppgifter är en e-tjänst som administreras av FPA. Via tjänsten får apoteken uppdaterad information om kundens rätt till direktersättning.

Du kan lämna ut läkemedel till självriskpris endast om du, när du lämnar ut läkemedlet, kontrollerat kundens rätt till direktersättning i förfrågnings-tjänsten. Kontrollera i förfrågnings-tjänsten uppgifterna om ersättning också när du rättar ett inköp som skickats till FPA eller ändrar ett inköp som är öppet.

Via förfrågnings-tjänsten får du följande aktuella direktersättningsuppgifter avseende kunden:

- efternamn och alla förnamn
- arbetsplatskassans nummer och namn
- rätt till direktersättning (Ja/Nej)
- KT/uppgift om ersättning från byrån
- ersättningsnummer, namnet på ersättningsrättigheten och eventuellt slutdatum
- uppgift om initialsjälvrisk som återstår att betala
- uppgift om årssjälvrisk som återstår att betala

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- uppgift om betalningsförbindelser i anslutning till grundläggande utkomststöd som beviljats av FPA
- [precisering om direktersättning](#).

Uppgift om ett eventuellt veterantecken förmedlas inte via förfrågningstjänsten. Du kan kontrollera kundens rätt till veteranrabatt enligt läkemedelstaxan

- i fronttilläggskortet när kundens identitet ska kontrolleras i ett fotoförsett identitetsbevis
- i ett fotoförsett FPA-kort (bokstaven R på kortets baksida visar att personen har beviljats veterantecken)
- i ett intyg på papper utskrivet på FPA, "Intyg om utbetalning av fronttillägg", när kundens identitet ska kontrolleras i ett fotoförsett identitetsbevis.

Via förfrågningstjänsten förmedlas inte information om kundens ersättningsnummer, initialsjälvrisk som återstår att betala eller årssjälvrisk som återstår att betala om kunden inte har rätt till direktersättning (kunden är inte sjukförsäkrad eller kunden har KT-uppgift). Då förmedlas uppgift om kundens betalningsförbindelse via förfrågningstjänsten.

Om kunden har en betalningsförbindelse från FPA i anslutning till grundläggande utkomststöd förmedlas inte preciseringen om direktersättning till apoteket via förfrågningstjänsten. I oklara fall ska du uppmana kunden att kontakta FPA. [FPA betjänar kunderna på nätet, per telefon och på sina serviceställen](#).

Ej rätt till direktersättning

Om kunden enligt förfrågningstjänsten saknar rätt till direktersättning via apoteket kan du inte lämna ut läkemedel med ersättning. Kunden kan trots detta ha rätt till läkemedelsersättning. Uppmana vid behov kunden att söka ersättning för läkemedelsinköpet i efterhand hos FPA eller i hemlandet.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Om det i en kundservicesituation är oklart huruvida kunden har rätt till direktersättning ska du hänvisa hen till FPA för utredning av ersättningsärendet. Om ersättning inte kan betalas på apoteket ska du ge kunden en [specifikation av läkemedelsinköpen](#) så att hen kan söka eventuell ersättning hos FPA. Specifikationen är avgiftsfri för kunden.

Exempel: Person som har återvänt från utlandet

Om en person som återvänder från utlandet inte har underrättat FPA om sin återkomst till Finland, kan det vara oklart om hen har rätt till förmåner från FPA. Då upplyser FPA:s förfrågningstjänst dig om att kunden inte är berättigad till direktersättning. I sådana situationer är det bra om du i samband med rådgivningen beträffande priser också kan informera kunden om uppgiften i förfrågningstjänsten. Uppmana vid behov kunden att kontakta FPA.

Kort och handlingar som beviljas av FPA

Du måste alltid ge akt på den information som du får via förfrågningstjänsten, även om kunden visar upp [ett kort eller](#) en handling som beviljats av FPA. Veterantecken som kontrolleras i kundens handlingar utgör ett undantag.

För störningssituationer finns separata [anvisningar](#).

Exempel: Uppgifterna på FPA-kortet stämmer inte överens med uppgifterna i förfrågningstjänsten

Uppgifterna på kundens FPA-kort stämmer inte överens med uppgifterna i förfrågningstjänsten. Följ de uppgifter som finns i förfrågningstjänsten. Kundens rätt till läkemedelsersättning kan ha ändrats varvid uppgifterna på FPA-kortet är föråldrade. Det kan finnas ersättningsnummer på FPA-korten som inte längre är i användning (till exempel ersättningsnumren 188 och 213).

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Förfrågningstjänsten är i realtid

Det att förfrågningstjänsten är uppdaterad i realtid innebär att den självrisk som kunden har betalat omedelbart uppdaterar kundens hittills betalda initial- och årssjälvriskbelopp i FPA:s system när apoteket lämnat ut och godkänt kundens läkemedelsköp och skickat uppgifterna till FPA. De uppdaterade självriskbeloppen är genast tillgängliga för alla apotek och kan beaktas vid kundens följande läkemedelsinköp.

För att kunderna ska få de läkemedelsersättningar som de är berättigade till på ett korrekt sätt krävs att deras självriskbelopp (den vid tidpunkten betalda initial- och årssjälvriskrisken) har uppdaterats på ett korrekt sätt i samband med varje inköp.

Kunden får rätt ersättning när du

- använder de uppdaterade direktersättningsuppgifter som finns i förfrågningstjänsten
- handlägger bara ett av kundens inköp i taget
- hämtar uppgifter från förfrågningstjänsten alltid när du börjar handlägga ett nytt eller oavslutat inköp och
- genast skickar uppgifterna till FPA om de inköp som lämnats ut till kunden. Om du inte har lämnat ut preparat får du inte skicka uppgifter om inköp till FPA (se [Delexpediering av ersättningsgilla läkemedel](#)).

Läkemedel som kunden behöver samtidigt prissätts i regel i ett och samma inköpstillfälle eftersom FPA betalar ett arvode enligt inköpstillfälle till apoteken (se [Expediering och rättelse av inköpet](#)). I vissa [specialfall](#) ska läkemedlen registreras som separata inköp.

Apoteksarvode

FPA betalar till apoteken ett arvode för det merarbete som direktersättningsförfarandet förorsakar. Arvodets storlek är 0,85 € per inköp (det vill säga inköpstillfälle). [I fråga om](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

[inköp av dosdispenserade läkemedel är apoteksarvodet mindre](#). Läkemedel som kunden köpt på en och samma gång prissätts i ett och samma inköp om inte FPA instruerat annat.

Flera inköp för samma kund

Med tanke på att uppgifterna om det betalda självriskbeloppet ska vara uppdaterat i realtid är det av betydelse hur du handlägger inköpen om det finns fler än ett inköp för samma kund samtidigt.

Om du måste prissätta preparat som ska **lämnas ut samtidigt** i separata köptillfällen (till exempel ett inköp där en avvikande läkemedelsspecifik självrisk ingår, såsom klozapin, och ett så kallat vanligt inköp) ska du handlägga inköpen i tur och ordning.

1. Skicka alltid uppgifterna om kundens föregående inköp till FPA innan ett nytt inköp påbörjas. Då uppdateras kundens uppgifter (till exempel de hittills betalda initialsjälvrisk- och årssjälvriskbeloppen) i FPA:s förfrågningstjänst.
2. När du sätter igång med kundens följande inköp ska du hämta uppgifterna i förfrågningstjänsten på nytt. På så sätt är kundens ersättningsuppgifter, exempelvis uppdaterade initial- och årssjälvriskbelopp, korrekta också med tanke på det följande inköpet.

Orsaken till det här är att kvitteringen av det första köptillfället uppdaterar kundens självrisk i förfrågningstjänsten. Därefter hämtas den nya, uppdaterade självriskuppgiften för det andra köptillfället.

Fel uppstår då flera inköp för samma kund samtidigt är öppna i apotekssystemet och utgångsläget är till exempel samma initialsjälvriskbelopp för alla inköpstillfällen. Då blir beräkningen av ersättningen fel och apoteket tar ut en för stor initialsjälvrisk av kunden. När alla inköpen är öppna uppdateras initialsjälvriskbeloppet inte för det följande inköpet efter att uppgifterna om det första inköpet skickats, om inte kundens direktersättningsuppgifter hämtas på nytt i förfrågningstjänsten som utgångsläge för det följande inköpet.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Exempel: Två köptillfällen har prissatts för kunden

Två separata köptillfällen har prissatts för kunden i januari och väntar på att bli hämtade. För båda köptillfällena visas initialsjälvrisk vid tidpunkten för prissättningen: 70 € kvar att ta ut. Om det är meningen att preparaten som ingår i de olika köptillfällena ska lämnas ut vid ett och samma besök försöker man kombinera köptillfällena (alltid då det är möjligt). Om köptillfällena inte kombineras och förfrågan av direktersättningsuppgifter och beräkning av ersättning inte görs på nytt tar apoteket ut en för stor initialsjälvrisk av kunden. Storleken på den ersättning som kunden har fått kan också vara felaktig.

Uppdatering av uppgifterna i förfrågningstjänsten med avseende på ett öppet inköp

Med ett öppet inköp avses fall där kundens läkemedel prissätts färdigt men läkemedelsförpackningarna inte lämnas ut genast. Exempel på sådana fall är brist i lagret, telefonrecept eller dosdispensering.

Uppgifterna om ett öppet inköp i förfrågningstjänsten (till exempel avseende initialsjälvrisk, årssjälvrisk, ersättningsrättigheter, uppgifter om betalningsförbindelse) kan ändras innan läkemedlet är färdigt att lämnas ut. Därför måste du hämta uppgifterna från förfrågningstjänsten och räkna ersättningen på nytt innan läkemedlen lämnas ut och inköpet skickas till FPA. FPA ersätter inte kostnaderna för läkemedelspreparat som ersatts på felaktiga grunder.

När man upptäcker ett fel i ett inköp

Om du upptäcker ett fel i kundens inköp är det av största vikt att inköpet rättas omedelbart. Om felet kan korrigeras innan kunden gör sitt följande inköp är den självrisk som ligger till grund för beräkningen av ersättningen då korrekt. Ju fler inköp kunden har gjort efter att de felaktiga uppgifterna registrerades, desto mer komplicerat är det att korrigera felet i efterskott. Observera att kunden kan besöka flera olika apotek under ett och samma dygn.

Uppgifterna om ett inköp som skickats till FPA kan rättas i apotekssystemet endast under den dag då uppgifterna skickats in och under den första timmen av följande dag (till

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

klockan 01.00). När du rättar ett inköp i apotekssystemet ska du hämta uppgifterna från förfrågningstjänsten och räkna ersättningen på nytt innan du skickar det rättade inköpet till FPA (se [Rättelse av inköpet](#)).

Sökning i förfrågningstjänsten

Via förfrågningstjänsten förmedlas känsliga och sekretessbelagda uppgifter om kunden. Du kan söka uppgifter om en kund i förfrågningstjänsten bara om kunden har gett sitt samtycke till det.

Kunden kan ge sitt samtycke till att uppgifter får sökas i förfrågningstjänsten

- med ett [kort*](#) som FPA beviljat kunden
- med patientanvisningen om det elektroniska receptet
- muntligt, om identiteten är fastställd.

En annan person kan sköta ärenden för kundens räkning. Personen i fråga kan samtycka till att uppgifter om kunden får sökas i förfrågningstjänsten

- med ett [kort*](#) som FPA beviljat kunden
- med en skriftlig fullmakt av kunden
- med hjälp av kundens patientanvisning om det elektroniska receptet.

Dessutom kan kunden ha gett den person som sköter ärenden för hens räkning en elektronisk fullmakt (Suomi.fi), som ger apoteket rätt att hämta direktersättningsuppgifter.

Apoteket kan kontrollera huruvida en vårdnadshavare har rätt att sköta ärenden för sitt barn i tjänsten Suomi.fi.

[Kundens](#) muntliga samtycke (till exempel per telefon) kan också godkännas om det enligt apotekets bedömning inte finns skäl att misstänka samtyckets tillförlitlighet.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

* Med FPA-kort avses det traditionella plastkortet. FPA-kortets elektroniska bilder eller applikationer är inte godkända av FPA, så kundens direktersättningsuppgifter får inte hämtas utifrån sådana.

Samtycke till förfrågan om direktersättningsuppgifter saknas

Om kunden inte samtycker till att hens uppgifter kontrolleras i förfrågningstjänsten kan du inte

- bevilja hen direktersättning
- lämna ut läkemedel kostnadsfritt mot en betalningsförbindelse som beviljats av FPA i samband med det grundläggande utkomststödet.

Du kan lämna ut läkemedlen utan ersättning och anvisa kunden att söka ersättning hos FPA i efterskott. Kom ihåg att ge kunden en [specifikation av läkemedelsinköpet](#) så att hen kan söka eventuell ersättning hos FPA.

Samtycke till förfrågan om direktersättningsuppgifter i fråga om dosdispenserings- och kontokunder

Dosdispenserings- och kontokunder kan i det avtal som ingås med apoteket ge ett tills vidare gällande samtycke till att direktersättningsuppgifter som gäller dem får kontrolleras i förfrågningstjänsten.

Precisering i fråga om direktersättning (undantagslov, dvs. tillstånd för direktersättning från FPA)

FPA kan av särskilda skäl ge kunden ett undantagslov för direktersättning (en så kallad precisering i fråga om direktersättning) för sådana situationer där direktersättning i vanliga fall inte är möjlig. Innan FPA beviljar undantagslov utreder FPA kundens situation och förutsättningar att beviljas undantagslov. Sådana kundspecifika situationer kan vara till exempel

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- [Läkemedel som lämnas ut med anledning av en utlandsresa \(läkemedelsmängd för mer än 1 månad/mer än 3 månader eller expediering i förtid\) och undantagslov.](#)
- [Undantagslov gällande dyra läkemedel.](#)

Preciseringen kan också vara fritt formulerad, och man kommer separat överens om användningen av den. Då ges ett apoteksmeddelande om saken.

När FPA beviljar kunden ett undantagslov förmedlas uppgift om detta genast via e-tjänsten för förfrågan om direktersättningsuppgifter. Av preciseringen framgår det preparat som undantagslovet gäller, undantagslovet innehåll och giltighetstid samt den läkemedelsmängd som kan lämnas ut med undantagslovet.

FPA tar upp frågan om undantagslov till behandling efter att kunden har kontaktat FPA. [FPA betjänar kunderna på nätet, per telefon och på sina serviceställen.](#)

Initialsjälvrisk

Läkemedelsersättning kan betalas efter att hela initialsjälvriskens har betalats. Initialsjälvriskens tillämpas från början av det år då kunden fyller 19 år.

Initialsjälvriskens storlek varierar från år till år. Initialsjälvriskens är 70 € år 2025.

Apoteken kan kontrollera kundens initialsjälvrisk i realtid via e-tjänsten för förfrågan om direktersättningsuppgifter. Beloppet av den initialsjälvrisk som kunden betalat uppdateras i förfrågningstjänsten genast när inköpstillfället [lämnats ut, det vill säga skickats](#) till FPA. De uppdaterade självriskbeloppen är genast tillgängliga för alla apotek och kan beaktas i samband med kundens följande läkemedelsinköp.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Inräknande i initialsjälvrisk

I kundens initialsjälvrisk inräknas priset eller referenspriset för ett preparat som omfattas av ersättningssystemet. Inköpet kan förutom av kunden betalas av någon annan aktör, till exempel ett försäkringsbolag, eller det kan betalas från utkomststødet. Om kunden har förbjudit utbyte av läkemedel räknas inte den andel som överstiger referenspriset in i initialsjälvrisk.

Om kunden köper ett preparat som omfattas av ersättningssystemet utan ersättning räknas inköpet inte in i initialsjälvrisk.

Hela initialsjälvrisk har betalats

Beroende på priset kan taket för initialsjälvrisk nå endera i samband med ett enda läkemedelsinköp eller efter flera läkemedelsinköp. Om samma inköp omfattar läkemedel som hör till olika ersättningskategorier inräknas läkemedlen i initialsjälvrisk i följande ordning:

1. grundersättningsgilla läkemedel
2. läkemedel i den lägre specialersättningsklassen
3. läkemedel i den högre specialersättningsklassen.

Om läkemedlen måste prissättas i olika inköp ska du handlägga inköpen i den ordningsföljd som nämns ovan, så att kunden får de ersättningar som hen har rätt till på rätt sätt. Bara i specialfall ska läkemedel registreras som ett separat inköpstille.

Särskilda fall

- [Doseddispenserade läkemedel](#) som lämnas ut samtidigt registreras som ett (1) inköp
- Läkemedel som omfattas av [avvikande läkemedelsspecifik självrisk](#) (t.ex. klozapin och dialysvätskor) och som lämnas ut samtidigt registreras som ett (1) inköp.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Uppgifterna om det föregående inköpet ska skickas till FPA innan följande inköp påbörjas, så att initialsjälvriskens uppdaterats på rätt sätt för det följande inköpet (se [förfrågnings tjänsten är i realtid](#)).

Kunden får på apoteket läkemedelsersättning för det inköp som innebär att initialsjälvriskens uppfylls. Ersättning betalas för den del som överstiger initialsjälvriskens.

Grundersättning

Grundersättningen är 40 % av preparatets pris eller av referenspriset. Du kan kontrollera om ett preparat är ersättningsgillt i [FPA:s söktjänst för läkemedel](#).

Begränsad grundersättning

Läkemedelsprismyndigheten kan begränsa rätten till grundersättning för ett läkemedel till att gälla noggrant definierade indikationer, det vill säga bara en viss patientgrupp. När rätten till grundersättning för ett läkemedel har begränsats berättigar läkemedlet till grundersättning på basis av ett ersättningsnummer eller en anteckning på receptet.

Grundersättning utifrån ersättningsnummer

Du kan kontrollera de begränsat grundersättningsgilla läkemedlen och läkemedelspreparaten på basis av ersättningsklass eller ersättningsnummer i [FPA:s söktjänst för läkemedel](#). Ersättningsnumren för de begränsat grundersättningsgilla läkemedelspreparaten (läkemedelssubstanserna) börjar med siffran 3. Via länkarna i söktjänsten kan du vid behov kontrollera villkoren för beviljande av ett visst ersättningsnummer.

En del läkemedelssubstanser är både begränsat grundersättningsgilla och begränsat specialersättningsgilla utifrån samma medicinska villkor. När kundens sjukdom uppfyller villkoren beviljar FPA i regel båda ersättningsrättigheterna (begränsad grundersättning och begränsad specialersättning).

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Grundersättning utifrån receptanteckning

En del begränsat grundersättningsgilla läkemedel kräver en särskild anteckning som förskrivaren gjort på receptet, så att kunden kan få grundersättning. Förskrivaren av läkemedlet gör anteckningen på receptet i punkten Särskild utredning.

Apoteken ska särskilt ge akt på att anteckningen på receptet är korrekt. Ett läkemedelspreparat kan lämnas ut med ersättning endast om anteckningen på receptet motsvarar de krav som ställts.

[Kontrollera de receptanteckningar som berättigar till specialersättning samt de läkemedel som kan ersättas på basis av receptanteckning.](#)

I oklara fall ska du

- hänvisa kunden att söka ersättning hos FPA eller
- kontrollera med läkemedelsförskrivaren att receptanteckningen är korrekt och be att förskrivaren gör de behövliga korrigeringsarna i det elektroniska receptet. Du kan också komma överens med läkemedelsförskrivaren om att du rättar uppgifterna i det elektroniska receptet i enlighet med den anvisning som hen ger.

Specialersättning

Specialersättning betalas på preparatets pris eller referenspris i två olika ersättningsklasser:

- Den högre specialersättningen är 100 % av den andel som överstiger [den läkemedelsspecifika självriskan](#) eller [den avvikande läkemedelsspecifika självriskan](#).
  - Kundens ersättningsnummer börjar med siffran 1.
- Den lägre specialersättningen är 65 %.
  - Kundens ersättningsnummer börjar med siffran 2.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Om det av receptet klart framgår att ett preparat har ordinerats för behandling av en annan sjukdom än den som kunden har specialersättningsrätt för, är preparatet inte specialersättningsgillt för kunden. Då kan du lämna ut preparatet med grundersättning.

Du kan kontrollera de specialersättningsgilla läkemedlen och läkemedelspreparaten på basis av ersättningsklass eller ersättningsnummer i [FPA:s söktjänst för läkemedel](#). Via länkarna i söktjänsten kan du vid behov kontrollera villkoren för beviljande av ett visst ersättningsnummer.

Exempel 1: Ett ersättningsnummer kan omfatta flera sjukdomar

Kunden har ersättningsnummer 202, som ofta uppfattas som specialersättningsnummer enbart för läkemedelspreparat som används vid reumatiska sjukdomar. Av villkoren för beviljande av ersättningsnumret framgår dock att ersättningsnummer 202 också gäller vid andra bindvävssjukdomar. Exempelvis är ett läkemedelspreparat som innehåller ursodeoxicholsyra och som används vid behandlingen av levercirros ersättningsgillt på basis av ersättningsnummer 202. Du kan bevilja kunden lägre specialersättning också på basis av indikationen "för behandling av levercirros".

Exempel 2: Motsvarar indikationen ersättningsnumret?

Kunden har rätt till specialersättning för preparat som används vid bronkialastma (203). Läkaren förskriver kortikoid "för behandling av reumatism (202)". Du kan bevilja kunden endast grundersättning.

Exempel 3: Indikation har inte angetts på receptet.

Preparatet är specialersättningsgillt på basis av ersättningsnummer 202 och 109. Kunden har ersättningsnummer 202. Du kan bevilja kunden lägre specialersättning på basis av ersättningsnummer 202.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Begränsad specialersättning

Läkemedelsprisnämnden kan begränsa rätten till lägre eller högre specialersättning för ett läkemedel. Då gäller rätten till specialersättning endast vid en viss form eller svårighetsgrad av en sjukdom. När rätten till specialersättning för ett läkemedel har begränsats berättigar läkemedlet till specialersättning på basis av ett ersättningsnummer eller i vissa fall på basis av kombinationen ersättningsnummer plus anteckning på receptet.

Begränsade specialersättningsrättigheter börjar med siffran 1 eller 2, liksom specialersättningsrättigheterna. Se [förteckningen över begränsat specialersättningsgilla läkemedel och deras ersättningsnummer](#). Uppgifterna finns också i [FPA:s söktjänst för läkemedel](#).

Begränsad rätt till specialersättning på basis av receptanteckning

För vissa begränsat specialersättningsgilla läkemedel kan ersättning betalas om

- kunden har ett visst ersättningsnummer för rätt till specialersättning och
- det på receptet finns en [receptanteckning](#) som läkaren gjort i punkten Särskild utredning.

Apoteken ska särskilt ge akt på att anteckningen på receptet är korrekt. Ett läkemedelspreparat kan lämnas ut med ersättning endast om anteckningen på receptet motsvarar de krav som FPA ställt.

[Kontrollera de receptanteckningar som berättigar till direktersättning och de specialersättningsrättigheter som är anknutna till dem samt de läkemedel som kan ersättas utifrån anteckning på receptet.](#)

I oklara fall ska du

- hänvisa kunden att söka ersättning hos FPA eller

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- kontrollera med läkemedelsförskrivaren att receptanteckningen är korrekt och be att förskrivaren gör de behövliga korrigeringarna i det elektroniska receptet. Du kan också komma överens med läkemedelsförskrivaren om att du rättar uppgifterna i det elektroniska receptet i enlighet med den anvisning som hen ger.

Ansökan om ersättningsrättighet

Se [FPA:s beslut](#) för information om de villkor som ska uppfyllas för att FPA ska kunna bevilja kunden rätt till ersättning.

När ersättningsnumret börjar med siffran

- 1 är det fråga om rätt till högre specialersättning (100 %)
- 2 är det fråga om rätt till lägre specialersättning (65 %)
- 3 är det fråga om rätt till begränsad grundersättning (40 %)
- 5 är det fråga om rätt till ersättning för kliniska näringspreparat (65 %)
- 6 är det fråga om rätt till ersättning för kliniska näringspreparat (40 %).

Anteckningar på receptet (receptanteckning)

Att villkoren för ersättning uppfylls påvisas för vissa läkemedel med en [anteckning på receptet](#) eller med en kombination av ersättningsnummer och anteckning på receptet. Förskrivaren av läkemedlet gör anteckningen på receptet i punkten Särskild utredning.

I fråga om läkemedel som ersätts utifrån en receptanteckning kan det finnas begränsningar som gäller den läkemedelsmängd som kan expedieras med ersättning och den tid inom vilken läkemedlet kan expedieras med ersättning. Då man beräknar denna tid är den första dag som räknas (dvs. "dag ett") dagen efter det datum som angetts i receptanteckningen.

Kalkylatorerna i apotekssystemen kan för sin del stödja den som expedierar läkemedlet genom att meddela huruvida läkemedlet ännu kan expedieras med ersättning.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Eftersom ett recept i regel är i kraft två år, behandlar apoteken från 1.5.2022 recept som gjorts upp såväl enligt den gamla som enligt den nya versionen av Läkemedelsdatabasen. Receptanteckningar enligt den gamla versionen av Läkemedelsdatabasen kräver åtgärder på apoteket:

- Om receptet innehåller en receptanteckning enligt den gamla versionen av Läkemedelsdatabasen som motsvarar [den receptanteckning som krävs för att ersättning ska kunna ges](#), ska apoteket vid expedieringen av receptet välja texten för den särskilda utredningen och den tillhörande koden med fyra tecken enligt den nya versionen av Läkemedelsdatabasen.
- Om receptet innehåller en datumuppgift för receptanteckningen enligt den gamla versionen av Läkemedelsdatabasen, antecknas denna uppgift i det fält som är avsett för datumuppgiften på det sätt som läkemedelsförskrivaren har uppgett.

[Läs om receptanteckningen gällande bassalvor](#)

Ansökan

Kunden ansöker om rätt till specialersättning eller begränsad ersättning för ett läkemedel eller ersättning för ett kliniskt näringspreparat hos FPA med ett läkarutlåtande B, skrivet av en läkare. Kunden kan kontakta FPA om hen önskar påskynda handläggningen av en ersättningsrätt.

FPA kan bevilja ersättningsrättigheten så att den börjar den dag då läkarutlåtandet anlände till FPA. I fråga om begränsat grundersättningsgilla läkemedel kan rätt till ersättning dock beviljas retroaktivt för högst 6 månader från det att B-utlåtandet anlände. Rätten till ersättning gäller permanent eller för en viss tid.

- På FPA:s webbplats riktad till privatpersoner redogörs för [hur ersättningsrätt ska sökas och vem som kan beviljas ersättningsrätt](#).
- [Du kan skriva ut en anvisning till kunden om hur man ansöker om ersättningsrätt \(pdf\)](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- [Läs mer om läkarutlåtande B, avgöranden om ersättningsrättighet samt betalning av ersättning från FPA i efterhand.](#)

Det att medicinering inleds berättigar inte alltid till specialersättning för läkemedel, utan sjukdomen ska vara svår och långvarig på det sätt som avses i sjukförsäkringslagen.

Ansökan om ersättningsrätt under behandling

Om ett preparat lämnas ut till kunden utan ersättning ska du ge kunden [en specifikation av läkemedelsinköpen](#). Med specifikationen kan kunden i efterhand söka ersättning hos FPA när beslutet om ersättningsrättighet har fattats. Specifikationen är avgiftsfri för kunden.

Årssjälvrisk och tilläggsersättning

Årssjälvriskens storlek varierar från år till år. År 2025 är årssjälvrisken 633,17 €.

Efter att taket för årssjälvrisken uppnåtts har kunden rätt till tilläggsersättning. Tilläggsersättningen är 100 % av den andel som överstiger den [läkemedelsspecifika självrisken](#) eller den [avvikande läkemedelsspecifika självrisken](#).

Inräknande i årssjälvrisken

I kundens årssjälvrisk inräknas självriskerna för ersättningsgilla inköp. Inköpen kan förutom av kunden betalas av någon annan aktör, till exempel ett försäkringsbolag, eller det kan betalas från utkomststödet.

Om kunden har förbjudit utbyte av läkemedel räknas inte den andel som överstiger referenspriset in i årssjälvrisken. [Initialsjälvrisken](#) räknas in i årssjälvrisken.

Om kunden köper ett preparat som omfattas av ersättningsystemet utan ersättning räknas inköpet inte in i årssjälvrisken.

[Närmare information om inräknandet i årssjälvrisken.](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Hela årssjälvrisken har betalats

Beroende på preparatets pris och den självrisk som kunden betalat kan taket för årssjälvrisken nås endera i samband med ett enda läkemedelsinköp eller efter flera läkemedelsinköp.

Realtidsinformation om kundens årssjälvrisk förmedlas till apoteket via e-tjänsten för [förfrågan om direktersättningsuppgifter](#). Beloppet av den årssjälvrisk som kunden betalat uppdateras i förfrågningstjänsten genast när uppgifterna om läkemedelsinköpet skickats till FPA. De uppdaterade självrisksbeloppen är genast tillgängliga för alla apotek och kan beaktas i samband med kundens följande läkemedelsinköp.

Kunden får på apoteket tilläggsersättning redan för det inköp som innebär att årssjälvrisken uppfylls (så kallat gränsköp). För gränsköpet kan tilläggsersättning betalas för den andel som överstiger årssjälvrisken och den läkemedelsspecifika självrisken (eller den avvikande läkemedelsspecifika självrisken).

Läkemedelsspecifik självrisk

Kunden betalar en läkemedelsspecifik självrisk för inköp av läkemedel i [den högre specialersättningsklassen](#) och för inköp som berättigar till [tilläggsersättning](#).

Den läkemedelsspecifika självrisken är

- 4,50 € i den högre specialersättningsklassen
- 2,50 € vid tilläggsersättning.

Den läkemedelsspecifika självrisken betalas för mängden läkemedel som köps på en och samma gång och som motsvarar högst 3 månaders behandling.

Den läkemedelsspecifika självrisken gäller per expedierad sats

Med en expedierad sats avses läkemedelsförpackningar som lämnas ut på samma gång mot samma recept.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Om man på en och samma gång lämnar ut olika förpackningsstorlekar eller olika smaker av ett och samma läkemedel, det vill säga prissätter så kallade tilläggsförpackningar, tas den läkemedelsspecifika självrisk ut bara en gång. Som tilläggsförpackningar kan man inte prissätta läkemedel som har olika handelsnamn, styrka, läkemedelsform eller innehavare av försäljningstillstånd.

Avvikande läkemedelsspecifik självrisk

Den avvikande läkemedelsspecifika självrisk är

- 0,38 € för varje påbörjad behandlingsvecka i den högre specialersättningsklassen.
  - Den läkemedelsspecifika självrisk för en läkemedelsmängd för 3 månader är 4,50 €.
  - Den kalkylerade läkemedelsspecifika självrisk för en läkemedelsmängd för 1 vecka är $1/12 \times 4,50$ €, det vill säga 0,38 €.
- 0,21 € för varje påbörjad behandlingsvecka vid tilläggsersättning.
  - Den läkemedelsspecifika självrisk för en läkemedelsmängd för 3 månader är 2,50 €.
  - Den kalkylerade läkemedelsspecifika självrisk för en läkemedelsmängd för 1 vecka är $1/12 \times 2,50$ €, det vill säga 0,21 €.

Beräkning av den avvikande läkemedelsspecifika självrisk

Läkemedel som omfattas av avvikande läkemedelsspecifik självrisk prissätts på apoteken separat från andra läkemedel som skilda inköp.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Den avvikande läkemedelsspecifika självriskan betalas alltid i samband med att läkemedelssatsen lämnas ut och för varje påbörjad behandlingsvecka (se [Den läkemedelsspecifika självriskan gäller per expedierad sats](#)). Antalet behandlingsveckor beräknas utifrån doseringsanvisningen.

Kunden betalar en avvikande läkemedelsspecifik självrisk **i fråga om**

- klozapin
- peritonealdialysvätska
- medicinskt syre
- läkemedelspreparat som måste expedieras i flera satser på grund av läkemedelspreparatets hållbarhet eller annan farmaceutisk egenskap
- dyra läkemedel där den läkemedelsmängd som kan ersättas på en och samma gång har begränsats på grund av preparatets pris
- [dosdispenserat läkemedel](#)
- läkemedelspreparat som läkemedelsförskrivaren av terapeutiska skäl har föreskrivit att ska expedieras i flera satser, exempelvis genom att receptet iteras eller genom att en begränsning antecknats i doseringsanvisningen.

Exempel 1: Beräkning av behandlingsveckor (dyra läkemedel som doseras sällan)

Doseringsanvisningen 1 injektion med 5 veckors mellanrum innebär fem [behandlingsveckor](#).

Exempel 2: Klozapin

Försäljningstillstånden för klozapinpreparat omfattar villkoret att högst en sådan mängd preparat som behövs mellan två blodkontroller får ordinerars på en och samma gång. Blodkontroll ska göras minst en gång i månaden.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Om ett klozapinpreparat lämnas ut till kunden med specialersättning eller tilläggsersättning i en mängd som beräknats för 29 dagar utifrån doseringsanvisningarna, tas en avvikande läkemedelsspecifik självrisk ut av kunden för varje påbörjad [behandlingsvecka](#), dvs. 5 veckor (29 dagar : 7 dagar = 4,14 veckor, avrundat 5 veckor).

Exempel 3: Preparatens hållbarhet

Läkemedelspreparat som på grund av sin hållbarhet eller andra farmaceutiska egenskaper måste expedieras i flera satser omfattas av en avvikande läkemedelsspecifik självrisk. I detta sammanhang avser hållbarhet preparatets hållbarhet efter beredning, inte hållbarhetstiden för ett oöppnat preparat.

Om kunden köper preparatet Duodopa med specialersättning eller tilläggsersättning i en mängd som beräknats för 21 dagar utifrån doseringsanvisningarna, tas en avvikande läkemedelsspecifik självrisk ut av kunden för varje påbörjad behandlingsvecka, det vill säga 3 veckor.

Exempel 4: Dyra läkemedel

Det är möjligt att köpa och få ersättning för ett dyrt läkemedel för endast en månad åt gången. Om ett dyrt läkemedel expedieras till kunden med specialersättning eller tilläggsersättning ska en avvikande läkemedelsspecifik självrisk tas ut för varje påbörjad behandlingsvecka.

I fråga om en läkemedelsmängd som motsvarar en behandlingstid på 30 dagar tas en avvikande läkemedelsspecifik självrisk ut för varje påbörjad behandlingsvecka, det vill säga för 5 veckor.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Exempel 5: I receptets doseringsanvisning finns uppgift om begränsning av den mängd läkemedel som kan expedieras eller det är ett itererat recept.

a) Specialersättningsgillt läkemedel: kunden betalar en avvikande läkemedelsspecifik självrisk

Receptet på ett specialersättningsgillt läkemedel (100%) är itererat så att kunden per gång kan köpa en läkemedelsmängd som beräknad enligt doseringsanvisningen motsvarar läkemedelsmängden för 33 dagar. Kunden betalar en avvikande läkemedelsspecifik självrisk för den läkemedelsmängd som motsvarar 33 dagars behandling för varje påbörjad behandlingsvecka, dvs. för 5 veckor.

b) Läkemedel som berättigar till tilläggsersättning: kunden betalar en avvikande läkemedelsspecifik självrisk

Kunden har ett recept på ett grundersättningsgillt läkemedel, i vars dosanvisning det står att läkemedlet kan expedieras för 10 dagar per gång. Kundens årssjälvrisk (takbeloppet) för läkemedel har överskridits och kunden har rätt till tilläggsersättning. Kunden betalar en avvikande läkemedelsspecifik självrisk för en läkemedelsmängd som motsvarar 10 dagars behandling för varje påbörjad behandlingsvecka, dvs. för 2 veckor.

c) Grundersättningsgillt läkemedel: det är inte fråga om en avvikande läkemedelsspecifik självrisk

Kunden har ett recept på ett grundersättningsgillt läkemedel, i vars dosanvisning det står att läkemedlet kan expedieras för en vecka per gång. Kundens årssjälvrisk (takbeloppet) för läkemedel har ännu inte överskridits och kunden har således inte rätt till tilläggsersättning. Expedieringsveckorna antecknas inte.

Preparatgrupper – ersättningsstatus

Läkemedelsprismyndigheten (Hila), som verkar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet, beslutar om ersättningsstatus för läkemedelspreparat, bassalvor och kliniska

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

näringspreparat. Ett preparat är ersättningsgillt när läkemedelsprisnämnden fastställer ersättningsstatus och ett skäligt partipris för preparatet. FPA fastställer ersättningsnummer och receptanteckningar så att kunderna ska få läkemedelsersättning på det sätt som avses i läkemedelsprisnämndens beslut.

Mer information:

- Fastställande av ersättningsstatus för ett läkemedel [Meddelanden om läkemedelsersättningar](#)
- [Information gällande ansökan om ersättningsrätt](#)

Var kan jag se om ett preparat är ersättningsgillt?

Ersättningsgilla preparat inklusive ersättningsgilla preparat med specialtillstånd för viss tid finns i FPA:s söktjänst för läkemedel. I söktjänsten ingår inte patientspecifika specialtillståndspreparat. [De ersättningsgilla patientspecifika specialtillståndspreparaten \(pdf\)](#) finns i en separat förteckning (på finska) som FPA svarar för

- [FPA:s söktjänst för läkemedel](#)
- [Specialtillståndspreparat](#)

[Varför är ett läkemedel som är godkänt för försäljning inte ersättningsgillt?](#)

Ex tempore-läkemedelspreparat

Ersättningsstatus för ex tempore-läkemedelspreparat ska alltid bedömas separat.

I första hand ska vid kundens läkemedelsbehandling användas preparat med försäljningstillstånd eller specialtillstånd, oberoende av om de är ersättningsgilla eller inte och om sådana finns att tillgå.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Du kan bevilja ersättning bara för ersättningsgilla ex tempore-läkemedelspreparat som prissatts enligt förordningen om läkemedelstaxa samt för ändamålsenliga förpackningsmaterial. Observera att ingen ersättning betalas till exempel för eventuellt porto för ett läkemedelspreparat.

Rätt till grundersättning för läkemedel som tillverkats på apotek

Du kan bevilja grundersättning för ett ex tempore-läkemedelspreparat när man vid tillverkningen av det använt

- **minst ett ersättningsgillt** läkemedelspreparat med försäljningstillstånd
- **minst ett ersättningsgillt** läkemedelspreparat med specialtillstånd
- **minst en ersättningsgill** läkemedelssubstans som kilovara.

Kontrollera i [FPA:s söktjänst för läkemedel](#) ersättningsstatus för

- det använda läkemedelspreparatet (förpackningsstorlek som använts vid tillverkningen).
- den använda läkemedelssubstansen (kilovaran). Skriv läkemedelssubstansens namn i sökfältet. En läkemedelssubstans är ersättningsgill om sökresultatet är om så bara ett enda ersättningsgillt preparat eller kombinationspreparat där läkemedelssubstansen har nämnts i kolumnen "Läkemedelssubstans".

Om ett läkemedelspreparat eller en läkemedelssubstans (kilovara) inte syns som ersättningsgilla i söktjänsten för läkemedel ska du kontrollera om de syns som ersättningsgilla i de förteckningar som FPA upprätthåller:

- [Förteckning över ersättningsgilla patientspecifika preparat med specialtillstånd \(pdf\)](#) (på finska)
- [Förteckning över ersättningsgilla preparat med specialtillstånd för viss tid \(pdf\)](#) (på finska)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Andra faktorer som inverkar på ersättningsstatus för ex tempore-preparat

I första hand ska vid kundens läkemedelsbehandling användas preparat med försäljningstillstånd eller specialtillstånd, oberoende av om de är ersättningsgilla eller inte och om sådana finns att tillgå.

Ett ex tempore-läkemedelspreparat är inte ersättningsgillt, och det kan anses motsvara ett icke-ersättningsgillt läkemedelspreparat med försäljningstillstånd eller specialtillstånd.

Läkemedelspreparaten anses vara likvärdiga om de innehåller samma läkemedelssubstans och läkemedelsformen och styrkan kan anses likvärdiga vad gäller användningsändamålet. Med tanke på ersättningsstatus för ex tempore-läkemedelspreparat kan exempelvis följande läkemedelsformer i de flesta fall anses motsvara varandra:

- oral administrering: kapsel, tablett och dospulver
- kutan administrering: kräm, salva, gel, kutan lösning och kutan emulsion.

Exempel: Ett motsvarande preparat med försäljningstillstånd är inte ersättningsgillt

Kunden har blivit ordinerad apotekstillverkad klindamycin lösning 0,7 procent. Av klindamycin finns ett icke-ersättningsgillt preparat med försäljningstillstånd, kutan emulsion 1 %. Den apotekstillverkade lösningen och preparatet kutan emulsion med försäljningstillstånd kan anses likvärdiga vad gäller läkemedelsform, styrka och användningsändamål. I så fall är det lösningspreparat som tillverkats på apoteket inte ersättningsgillt, eftersom motsvarande preparat med försäljningstillstånd inte är ersättningsgillt.

I fall där FPA har utfärdat ett separat direktiv gällande rätten till ersättning för ett visst preparat ska direktivet iakttas:

- Ex tempore-hostmediciner är inte ersättningsgilla även om de skulle innehålla en ersättningsgill läkemedelssubstans.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- Tabletter, kapslar och dospulver som innehåller natrium- och kaliumklorid är inte grund ersättningsgilla ([se även: Rätt till specialersättning för läkemedel som tillverkats på apotek](#)).

Beakta de begränsande grund ersättningsrättigheterna

En del läkemedelssubstanser är endast begränsat grund ersättningsgilla. En del läkemedelssubstanser kan samtidigt vara både begränsat grund ersättningsgilla och ersättningsgilla utan begränsningar, till exempel takrolimus.

När en läkemedelssubstans är **endast** begränsat grund ersättningsgill:

- Ett ex tempore-läkemedelspreparat som innehåller ett begränsat ersättningsgillt läkemedel kan vara ersättningsgillt endast om det är **avsett för ett motsvarande användningsändamål** som ett preparat med försäljningstillstånd eller specialtillstånd och kunden har motsvarande ersättningsnummer.

När en läkemedelssubstans beroende på **användningsändamålet** samtidigt är **antingen begränsat grund ersättningsgillt eller grund ersättningsgillt utan begränsning**:

- Om ett ex tempore-läkemedelspreparat är **avsett för motsvarande användningsändamål** som ett begränsat ersättningsgillt preparat med försäljningstillstånd eller specialtillstånd, ska ex tempore-preparatet ersättas till de kunder som har ersättningsnumret i fråga.
- Vid andra användningsändamål iaktas de allmänna anvisningarna gällande grund ersättningsstatus för ex tempore-läkemedelspreparat.

Exempel: När en läkemedelssubstans beroende på användningsändamålet samtidigt är antingen begränsat grund ersättningsgillt eller grund ersättningsgillt utan begränsning.

Kunden har ordinerats en pasta för vilken en grund ersättningsgill takrolimuskapsel med försäljningstillstånd har använts och som bas ett icke-ersättningsgillt preparat.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- Pastan har ordinerats för behandling av hudsjukdom. I FPA:s söktjänst för läkemedel finns salvor som innehåller takrolimus och som används för behandling av hudsjukdomar. Salvorna är begränsat grundersättningsbara utifrån ersättningsrätt 317 (Pimekrolimus- och takrolimussalva). Således är ex tempore-läkemedelspreparatet ersättningsgillt för kunden endast om hen har ersättningsnummer 317.
- Pastan har ordinerats för behandling av förändringar i munnens slemhinnor. Varken i FPA:s söktjänst för läkemedel eller i de förteckningar över preparat med specialtillstånd som FPA upprätthåller finns något sådant preparat som innehåller takrolimus och som är avsett för behandling av förändringar i munnens slemhinnor. Således är ex tempore-preparatet grundersättningsgillt för kunden då läkemedelssubstansen är grundersättningsgill.

I oklara fall ska du

- [kontrollera ersättningsstatus för apotekstillredda läkemedel i FPA:s telefontjänst för apoteken](#) eller
- [hänvisa kunden att söka ersättning hos FPA](#).

Rätt till specialersättning för läkemedel som tillverkats på apotek

Du kan bevilja specialersättning för ett ex tempore-läkemedelspreparat när följande villkor uppfylls:

- Samtliga läkemedelspreparat (förpackningsstorlek som används vid tillverkningen) samt läkemedelssubstanser (kilovaror) som används vid tillverkningen är specialersättningsgilla och kunden har respektive specialersättningsrättigheter.
- Ex tempore-läkemedelspreparatet används för behandling av sjukdom som motsvarar kundens rätt till specialersättning.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Kontrollera i [FPA:s söktjänst för läkemedel](#) huruvida

- det läkemedelspreparat (förpackningsstorlek) som använts vid tillverkningen är specialersättningsgillt.
- den läkemedelssubstans (kilovara) som använts vid tillverkningen är specialersättningsgill, under Andra sökalternativ > Specialersättningsgilla läkemedelssubstanser.

Om ett läkemedelspreparat eller en läkemedelssubstans (kilovara) inte syns som specialersättningsgilla i söktjänsten för läkemedel ska du kontrollera om de syns som specialersättningsgilla i de förteckningar som FPA upprätthåller:

- [Förteckning över ersättningsgilla patientspecifika preparat med specialtillstånd \(pdf\)](#) (på finska)
- [Förteckning över ersättningsgilla preparat med specialtillstånd för viss tid \(pdf\)](#) (på finska)

Ett ex tempore-läkemedelspreparat är inte specialersättningsgillt om det utöver det specialersättningsgilla läkemedelspreparatet eller den specialersättningsgilla läkemedelssubstansen innehåller

- ett grundersättningsgillt läkemedelspreparat eller en grundersättningsgill läkemedelssubstans (kilovara) eller
- ett icke-ersättningsgillt läkemedelspreparat eller en icke-ersättningsgill läkemedelssubstans (kilovara).

I dessa fall kan ex tempore-läkemedelspreparatet endast vara grundersättningsgillt.

Ett ex tempore-läkemedelspreparat är inte specialersättningsgillt om det kan anses motsvara ett grundersättningsgillt eller icke-ersättningsgillt läkemedelspreparat med försäljningstillstånd eller specialtillstånd.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Läkemedelspreparaten **anses vara likvärdiga om de innehåller samma läkemedels-substans och läkemedelsformen och styrkan kan anses likvärdiga vad gäller användningsändamålet**. Med tanke på ersättningsstatus för ex tempore-läkemedelspreparat kan exempelvis följande läkemedelsformer i de flesta fall anses motsvara varandra:

- oral administrering: kapsel, tablett och dospulver
- kutan administrering: kräm, salva, gel, kutan lösning och kutan emulsion.

Beakta de begränsande specialersättningsrättigheterna

Ersättningsrätten för ett ex tempore-läkemedelspreparat kan inte vara mer omfattande än för ett preparat med försäljningstillstånd eller specialtillstånd som är avsett för motsvarande användningsändamål. I fall där FPA har utfärdat ett separat direktiv gällande rätten till ersättning för ett visst preparat ska direktivet iakttas:

Läkemedelsprismyndigheten har fastställt specialersättningsstatus för läkemedelspreparat som tillverkats på apotek av kilovara för sådana ex tempore-preparat för vilka det inte finns något motsvarande specialersättningsgillt preparat med försäljningstillstånd eller specialtillstånd. Preparaten är inte grundersättningsgilla. Ersättningsstatus har fastställts för preparaten nedan vid den angivna sjukdomen.

Läkemedels-substans	Sjukdom	Ersättningsnummer
Kaliumklorid	Kongenitala rubbningar i ämnesom-sättningen	124
Natriumklorid	Kongenitala rubbningar i ämnesom-sättningen	124

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

I oklara fall ska du

- [kontrollera ersättningsstatus för apotekstillredda läkemedel i FPA:s telefontjänst för apoteken](#) eller
- [hänvisa kunden att söka ersättning hos FPA.](#)

Bassalvor

De ersättningsgilla bassalvorna finns i [FPA:s söktjänst för läkemedel](#).

Ersättning för en bassalva kan betalas om

- ersättningsstatus har fastställts för bassalvan
- receptet innehåller en anteckning om långvarig hudsjukdom
  - Anteckningen "långvarig hudsjukdom", som är en förutsättning för ersättning av bassalvor, har ändrats till en receptanteckning 1.5.2022. Förskrivaren av bassalvan gör [anteckningen](#) i punkten Särskild utredning.
    - Om receptet på en bassalva i doseringsanvisningen innehåller en anteckning om långvarig hudsjukdom (s.k. PIH-anteckning), ska apoteket vid expedieringen av receptet välja texten för den särskilda utredningen och den tillhörande koden med fyra tecken enligt Läkemedelsdatabasen.

Ersättningen är 40 % av bassalvans pris (se [Preparatets pris](#)).

När bassalvan expedieras mot recept beräknas preparatets pris med beaktande av den mervärdesskatt som tillämpas på läkemedel.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Mängd som expedieras

Du kan på en gång lämna ut högst 4 500 gram bassalvor med ersättning när det är fråga om behandling av långvarig hudsjukdom. Det här är den maximala mängden för 3 månader. Med mängden avses den sammanlagda totala mängden av olika bassalvor (inklusive cremetvätt) som kan expedieras på en och samma gång. Den maximala mängden baserar sig på rekommendationerna för god medicinsk praxis när det gäller behandling av atopiskt eksem.

Om en kund använder en bassalva eller flera olika bassalvor i en större mängd än vad som nämns ovan, det vill säga mer än 50 gram per dygn, kan läkaren under doseringsanvisningen på receptet ange en större dygnsdos (gram). Du kan då bevilja ersättningen för en mängd bassalva som beräknats utifrån doseringsanvisningen. Använd 90 dygn som tre månaders koefficient, då de 10 dygn som läkemedelsmängden maximalt får överskridas med inte tillämpas på bassalvor.

Expeditionsintervaller

I fråga om expeditionsintervallerna för bassalvor tillämpas de normala reglerna om tiden mellan inköp (se [Tid mellan inköp](#)). Uppföljningen av expeditionsintervaller genomförs genom att kontrollera den föregående expedieringen av samma bassalva per recept.

Den beräknade dygnskonsumtionen är 50 gram som också kan användas vid beräkningen av expeditionsintervaller i apotekssystemen.

Ändamålsenlig förpackningsstorlek

Också bassalvorna ska expedieras i ekonomiska förpackningar. Om en kund behöver en bassalva på till exempel arbetet eller daghemmet kan du förutom förmånliga stora förpackningar även expediera den minsta ersättningsgilla förpackningen om detta är möjligt utan att den totala mängden på receptet överskrids.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Grundersättning för apotekstillverkade icke-medicinska salvor

En apotekstillredd salvblandning som inte innehåller en läkemedelssubstans är grunder-sättningsgill när

- salvan kan anses motsvara en ersättningsgill bassalva som tillverkats vid en läke-medelsfabrik **eller**
- vid tillverkningen av salvan har man använt en ersättningsgill bassalva som till-verkats vid en läkemedelsfabrik
- receptet innehåller en anteckning om långvarig hudsjukdom.

Dessutom måste storleken på förpackningen för den tillredda salvan vara minst 100 g.

En salvblandning som innehåller en ersättningsgill bassalva är ersättningsgill också när det har lagts till en icke-medicinsk substans (till exempel mentol) i blandningen. Om det läggs till en läkemedelssubstans i bassalvan bestäms ersättningsstatus utifrån ersätt-ningsstatus för läkemedelssubstansen (se [Grundersättning för apotekstillredda läkeme-del som lämnats ut mot recept](#)).

Ersättningsgilla bassalvor som omfattas av ersättningssystemet och som framställts vid en läkemedelsfabrik kan fås fram via [FPA:s söktjänst för läkemedel](#).

I oklara fall ska du

- [kontrollera ersättningsstatus för apotekstillredda bassalvor i FPA:s telefontjänst för apoteken](#) eller
- [hänvisa kunden att söka ersättning hos FPA](#).

Kliniska näringspreparat

För ett kliniskt näringspreparat kan ersättning betalas om

- ersättningsstatus har fastställts för det

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- kunden har det ersättningsnummer som krävs (se [Ansökan om ersättningsrättighet](#)).

Ersättningen är av det kliniska näringspreparatets [pris](#)

- 40 % (ersättningsnumret börjar med siffran 6) eller
- 65 % (ersättningsnumret börjar med siffran 5).

Ersättningsgilla kliniska näringspreparat kan kontrolleras i [FPA:s söktjänst för läkemedel](#). Du får preparatförteckningen genom att söka på ersättningsklass eller ersättningsnummer.

När ett kliniskt näringspreparat expedieras mot recept beräknas preparatets pris med beaktande av den mervärdesskatt som tillämpas på läkemedel.

Om klienten ännu inte har något ersättningsnummer från FPA

Kunden kan hos FPA ansöka om rätt till ersättning med ett läkarutlåtande B. Om patienten beviljas rätt till ersättning för ett kliniskt näringspreparat kan hen få ersättning hos FPA i efterhand. Kunden söker ersättning hos FPA utifrån den specifikation som du gett hen. Specifikationen är avgiftsfri för kunden. Observera att kunden kan få läkemedelser ersättning endast för kliniska näringspreparat som köpts mot recept för behandling av en sjukdom.

- [Ansökan om ersättningsrättighet](#)

Mängd som expedieras

I fråga om den mängd kliniska näringspreparat som kan ersättas på samma gång ska du beakta de normala reglerna om läkemedelsmängder som kan expedieras (se [Mängd som kan ersättas på samma gång](#))

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Expeditionsintervaller

Iakttta i fråga om expeditoinsintervallerna för kliniska näringspreparat de normala reglerna om tiden mellan inköp (se [Tid mellan inköp](#)). Uppföljningen av expeditoinsintervallerna genomförs per recept.

Ändamålsenlig förpackningsstorlek

Expediera också de kliniska näringspreparaten i ekonomiska förpackningar.

Rätt till ersättning för kliniska näringspreparat som tillverkats på apotek

Ett apotekstillverkat kliniskt näringspreparat är ersättningsgillt då

- det motsvarar ett ersättningsgillt kommersiellt kliniskt näringspreparat eller
- det är tillverkat av ett ersättningsgillt kommersiellt kliniskt näringspreparat.

Ersättningsrättens omfattning

- Ett apotekstillverkat kliniskt näringspreparat kan vara ersättningsgillt endast vid de sjukdomar där det kommersiella kliniska näringspreparat som används vid tillverkningen är ersättningsgillt.
- I fall där FPA har utfärdat ett separat direktiv gällande rätten till ersättning för ett visst preparat ska direktivet iakttas.

Form, styrka och förpackningsstorlek för det ersättningsgilla apotekstillverkade kliniska näringspreparatet behöver inte sammanfalla med form, styrka och förpackningsstorlek för det ersättningsgilla kommersiella kliniska näringspreparatet om preparatet används vid samma sjukdom som berättigar till ersättning.

Ersättningsgilla kliniska näringspreparat som omfattas av ersättningsystemet och framställts vid en läkemedelsfabrik kan fås fram via [FPA:s söktjänst för läkemedel](#).

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Av läkemedelsprismyndigheten fastställd ersättningsstatus för apotekstillverkade kliniska näringspreparat

Läkemedelsprismyndigheten har fastställt ersättningsstatus för vissa kliniska näringspreparat som tillverkats på apoteket av kilovara.

Substans	Sjukdom	Ersättningsnummer
Kreatin	Medfödda störningar i ämnesomsättningen	503
Arginin	Medfödda störningar i ämnesomsättningen	503
Isoleucin	Medfödda störningar i ämnesomsättningen	503
Leucin	Medfödda störningar i ämnesomsättningen	503
Lycin	Medfödda störningar i ämnesomsättningen	503
Ornitin	Medfödda störningar i ämnesomsättningen	503
Treonin	Medfödda störningar i ämnesomsättningen	503
Tryptofan	Medfödda störningar i ämnesomsättningen	503

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Substans	Sjukdom	Ersättningsnummer
Modersmjölk	Komjölksallergi hos små barn	505
Modersmjölk	Medfödda störningar i ämnesomsättningen	506

I oklara fall ska du

- [kontrollera ersättningsstatus för apotekstillredda kliniska näringspreparat i FPA:s telefontjänst för apoteken](#) eller
- [hänvisa kunden att söka ersättning hos FPA.](#)

Vitaminer och spårämnen

Ersättningsgilla vitamin- och spårämnespreparat kan

- vara tillredda på apotek eller
- vara godkända för försäljning eller
- ha beviljats specialtillstånd.

Här kan du kontrollera om du kan ge kunden ersättning för ett vitamin- eller spårämnespreparat:

- [Grund ersättning](#)
- [Grund ersättning utifrån receptanteckning](#)
- [Grund ersättning utifrån ersättningsnummer](#)
- [Special ersättning](#)
- [Begränsad special ersättning](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Observera också att ersättningen av vitamin- och spårämnespreparat via apoteket kan ha begränsats.

När ersättningen via apotek är begränsad

I fråga om vitamin- och spårämnespreparat där ersättandet via apotek är begränsat kan kunden söka ersättning hos FPA på basis av en specifikation från apoteket. I dessa situationer avgör FPA om kunden kan få ersättning för preparatet (se [Preparat som kunden kan få ersättning för endast hos FPA](#)).

Exempel: Folsyra

Apotekstillverkade vitamin- och spårämnespreparat (till exempel folsyra) som expedieras på recept för behandling av sjukdom ger inte rätt till direktersättning på apoteket. När en kund söker ersättning hos FPA med den specifikation som du har gett hen utreder FPA om kunden har rätt till ersättning.

Specialtillståndspreparat

Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet (Fimea) kan av särskilda terapeutiska orsaker i enskilda fall bevilja tillstånd att för förbrukning lämna ut sådana läkemedelpreparat som inte är godkända för försäljning i Finland. Ett sådant tillstånd kallas specialtillstånd. Ett läkemedelspreparat som kräver ett specialtillstånd för att det ska kunna expedieras kallas ett preparat med specialtillstånd.

- [Närmare information om specialtillstånd \(Fimea.fi\)](#)

Läkemedelsprisnämnden fastställer ersättningsstatus och ett skäligt partipris för ett specialtillståndspreparat. Ersättningsstatus för specialtillståndspreparat fastställs alltid för en viss tid. Statusen upphör att gälla utan separat meddelande om det, om inte fortsatt rätt till ersättning har sökts.

- [Förteckning över ersättningsgilla patientspecifika preparat med specialtillstånd \(pdf\)](#) (på finska)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- [Förteckning över ersättningsgilla preparat med specialtillstånd för viss tid \(pdf\)](#)
(på finska)

Ansökan om rätt till ersättning

Kunden eller apoteket kan ansöka om fastställande av ersättningsstatus och ett skäligt partipris för ett specialtillståndspreparat skriftligt på en blankett som läkemedelsprisnämnden godkänt. Läkemedelsprisnämnden tar ut en avgift för handläggningen av ansökan.

- [Närmare information på läkemedelsprisnämndens \(Hila\) webbplats \(Hila.fi\)](#)

Utifrån uppgifterna i ansökan beslutar läkemedelsprisnämnden om den fastställer ersättningsstatus och ett skäligt partipris för läkemedlet. Ersättningsstatus kan också fastställas retroaktivt. Om läkemedelsprisnämnden fastställer ersättningsstatus för ett preparat retroaktivt kan kunden söka ersättning hos FPA för ett specialtillståndspreparat som hen köpt och inte fått ersättning för.

Ersättning kan inte betalas för ett preparat om det säljs till ett högre pris än det som räknats ut på basis av det fastställda partipriset. Samma villkor gäller även vid handläggningen av ansökningar som kunden lämnat in i efterhand.

Observera att de handläggningsavgifter som Fimea och läkemedelsprisnämnden tar ut inte är ersättningsgilla läkemedelskostnader.

Begränsat ersättningsgilla specialtillståndspreparat

Läkemedelsprisnämnden kan begränsa rätten till ersättning för ett specialtillståndspreparat.

FPA verkställer begränsningen antingen genom ett ersättningsnummer som beviljas kunden eller utan ersättningsnummer.

- [Se anvisning om expediering med ersättning av begränsat grundärsättningsgilla lidokainplåster med specialtillstånd.](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Preparat med försäljningstillstånd

Ersättningsstatus

Innehavaren av försäljningstillstånd (det vill säga i regel läkemedelsföretaget) beslutar om det hos läkemedelsprismyndigheten ska ansöka om ersättningsstatus och ett skäligt partipris för ett läkemedelspreparat med försäljningstillstånd. Om preparatet inte är ersättningsgillt kan du fråga om orsaken hos innehavaren av försäljningstillståndet eller hos läkemedelsprismyndigheten.

Läkemedelsprismyndighetens beslut om ersättningsstatus är alltid tidsbegränsat om preparatet inte ingår i referensprissystemet. Ersättningsstatus som gäller en viss tid upphör utan att det meddelas särskilt om det om innehavaren av försäljningstillstånd inte har ansökt om fortsatt ersättningsstatus.

Om innehavaren av försäljningstillstånd meddelar läkemedelsprismyndigheten att den övergår till fri prissättning på preparatet, är preparatet inte längre ersättningsgillt.

Om ett preparat inte är ersättningsgillt kan det bero på följande:

- Innehavaren av försäljningstillståndet har inte ansökt om ersättningsstatus och ett skäligt partipris för preparatet.
- Läkemedelsprismyndigheten har inte godkänt den ersättningsstatus och det partipris som innehavaren av försäljningstillståndet har föreslagit för preparatet.
- Innehavaren av försäljningstillstånd har överlåtit preparatet för fri prissättning.
- Ersättningsstatusen för viss tid har upphört.

Preparat som expedieras med Fimeas specialtillstånd

Vid avbrott i tillgången på ett preparat som kräver försäljningstillstånd kan Fimea av särskilda orsaker bevilja ett tidsbegränsat undantagslov för expediering av ett preparat med utländska märkningar på förpackningen.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Du kan med ersättning expediera ett preparat som omfattas av undantagslov som en förpackning med försäljningstillstånd enligt apotekens prislister för preparat, förutsatt att priset på det preparat som omfattas av undantagslov och dess ersättningsstatus är samma som för preparatet med försäljningstillstånd.

Preparatspecifika anvisningar om direktersättning

FPA kan ge separata anvisningar om direktersättning för vissa preparat. De aktuella preparaten finns i apotekens prislister för preparat eller i [FPA:s söktjänst för läkemedel](#).

I söktjänsten kan du under "andra sökalternativ" välja önskad lista:

- Läkemedel i fråga om vilka det finns ett ersättningsvillkor eller anvisningar till apoteken
- Läkemedel med begränsningar i fråga om läkemedelsutbyte på grund av en avvikande indikation
- Antiepileptika med begränsningar i fråga om läkemedelsutbyte.

När du med ersättning prissätter de här preparaten för kunden ska du lägga märke till användningsändamålet för preparaten (se [Epilepsi](#) och [Avvikande referensprisgrupp](#)).

Botulinumtoxinpreparat

FPA betalar inte ersättning för tandläkarordinerade preparat som innehåller botulinumtoxin. Innan du lämnar ut ett botulinumtoxinpreparat med ersättning ska du kontrollera förskrivaren. Om det är fråga om en tandläkare ska preparatet lämnas ut utan ersättning. FPA ersätter inte heller i efterhand botulinumtoxinpreparat som förskrivit av tandläkare.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Tadalafilpreparat

Tadalafilpreparat är ersättningsgilla endast vid behandling av pulmonell hypertension. Innan du lämnar ut ett tadalafilpreparat med ersättning ska du kontrollera det användningsändamål som antecknats på receptet. Om det inte anges något användningsändamål på receptet ska du fråga efter det av förskrivaren eller expediera preparatet utan ersättning (se [Utredningar till kunden](#)).

Sildenafilpreparat

Sildenafilpreparat 20 mg-tabletter och 10 mg/ml oral suspension är ersättningsgilla endast vid behandling av pulmonell hypertension. Innan du lämnar ut ett preparat med ersättning ska du kontrollera det användningsändamål som antecknats på receptet. Om det inte anges något användningsändamål på receptet ska du fråga efter det av förskrivaren eller expediera preparatet utan ersättning (se [Utredningar till kunden](#)).

Medicinskt plåster (lidokain) som kräver specialtillstånd

Läkemedelsprismyndigheten har för medicinska plåster med specialtillstånd som innehåller lidokain fastställt begränsad rätt till grundersättning vid behandling av neuropatisk smärta. Sålunda är medicinska plåster (lidokain) som kräver specialtillstånd grundersättningsgilla enbart vid behandlingen av neuropatisk smärta (nervsmärta). På receptet kan det också stå till exempel nervsmärta, men det räcker inte med enbart "smärta" för att preparatet ska ersättas.

Innan du lämnar ut lidokainplåster med ersättning ska du kontrollera ersättningsstatus och ersättningsens giltighetstid i förteckningen [potilaskohtaiset erityisluvulla toimitettavat valmisteet \(pdf\)](#). Kontrollera också den indikation som angetts på receptet. Om det inte anges någon indikation på receptet ska du fråga efter den av förskrivaren eller expediera preparatet utan ersättning (se [Utredningar till kunden](#)).

Preparat som kunden kan få ersättning för endast hos FPA

I följande situationer kan du inte bevilja kunden direktersättning på apoteket, men ibland kan kunden få ersättning hos FPA i efterhand:

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- Av apoteket tillredda vitamin- och spårämnespreparat, t.ex. folsyra, som lämnats ut mot recept för behandling av sjukdom.
- Begränsat grundersättningsgilla läkemedelspreparat som kunden har inhandlat innan rätt till ersättning beviljats.
- Specialersättningsgilla läkemedelspreparat och kliniska näringspreparat som kunden har inhandlat innan rätt till ersättning beviljats.
- Specialtillståndspreparat vilkas ersättningsstatus läkemedelsprismyndigheten (Hila) har fastställt så att den gäller retroaktivt.
- Läkemedelspreparat i anslutning till fertilitetsbehandling för kunder som fyllt 43 år.

När en kund köpt ett preparat utan ersättning ska du ge kunden en [specifikation](#) av läkemedelsinköpet, så att hen kan söka ersättning hos FPA. Specifikationen är avgiftsfri för kunden. Kundens ansökan om ersättning handläggs vid FPA i enlighet med sjukförsäkringslagen.

Inköp som inte ersätts

Det finns situationer där kostnaderna för ett läkemedel, ett kliniskt näringspreparat eller en bassalva inte ska ersättas av FPA.

Om du är osäker på huruvida direktersättning kan beviljas ska du lämna ut preparatet utan ersättning och anvisa kunden att söka ersättning hos FPA. Kom ihåg att ge kunden en [specifikation av läkemedelsinköpet](#). Specifikationen är avgiftsfri för kunden.

Till exempel i följande situationer kan du inte bevilja ersättning.

Preparat som kan expedieras avgiftsfritt med stöd av lagstiftning

Du kan inte bevilja kunden ersättning för ett preparat om du lämnar ut preparatet avgiftsfritt och fakturerar en annan betalare än FPA för kostnaderna.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Lagar utifrån vilka kunden kan få läkemedel avgiftsfritt är bland annat

- trafikförsäkringslagen
- lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar
- lagen om skada, ådragen i militärtjänst
- lagen om olycksfall i militärtjänst
- lagen om smittsamma sjukdomar
- lagen och förordningen om hälsovården inom försvarsmakten
- civiltjänstlagen.

Försvunna eller defekta förpackningar

Du kan inte bevilja kunden ersättning för **en ny förpackning** om ett preparat som lämnats ut tidigare har

- varit defekt (produktfel)
- försvunnit, blivit stulet, förvarats fel eller gått sönder.

Doseringshjälpmedel

Doseringshjälpmedel är ersättningsgilla bara då de ingår i fabriksförpackningen för det ersättningsgilla läkemedlet.

Anteckningen 'Off label' på receptet

Om läkemedelsförskrivaren har antecknat 'Off label' på receptet, kan apoteket inte bevilja direktersättning. I sådana situationer betalar inte heller FPA ersättning till kunden.

Offentlig institutionsvård

Du kan inte bevilja läkemedelsersättning om kunden vårdas på offentlig institution (vårdavdelning, poliklinik). Läkemedel som ingår i offentlig institutionsvård omfattas inte av

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

direktersättningsförfarandet utan av klientavgifter inom social- och hälsovården. Klientavgifter inom hälso- och sjukvården är till exempel vårddags-, poliklinik- eller hälsocentralavgifter.

En person är i offentlig institutionsvård till exempel när hen får vård

- på ett sjukhus inom den offentliga hälso- och sjukvården
- på en hälsocentrals vårdavdelning
- på ett äldreboende som ett välfärdsområde är huvudman för
- av ett hemsjukhus
- på en vårdinstitution inom missbrukarvården
- på en vårdplats som ett välfärdsområde har köpt av en privat serviceproducent.

Läkemedel ska bekostas av en offentlig hälso- och sjukvårdsenhet också när läkemedelsbehandlingen ges vid öppen mottagning i anslutning till sjukvård som ett välfärdsområde anordnar.

Det finns också situationer där ett läkemedel ges i den offentliga hälso- och sjukvården men kunden skaffar och får ersättning för läkemedlet på apoteket. I sådana situationer behöver kunden hjälp med doseringen av läkemedlet då hen inte klarar av att sköta doseringen på egen hand. Om doseringen sker i anslutning till en annan vårdhändelse eller kräver en läkares närvaro kan ersättning emellertid inte beviljas.

Hur apoteket ska gå tillväga

I situationer där gränsdragningen mellan institutionsvård och öppen vård kan vara svår ska du lämna ut inköpet utan ersättning, ge kunden en [specifikation av läkemedelsinköpet och anvisa kunden att söka ersättning hos FPA](#). Specifikationen är avgiftsfri för kunden.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

När det vid expedieringen av ett recept klart framgår att kunden får offentlig institutionsvård ska du förklara för kunden att hen borde få de läkemedel som behövs vid behandlingen från vårdenheten utan extra kostnad.

Exempel 1: Administrering av preparatet kräver inte läkares hjälp

En kund besöker apoteket för att köpa preparatet Zoladex som administreras vid en offentlig hälso- och sjukvårdsenhet. Du kan lämna ut preparatet till kunden med ersättning eftersom administreringen av preparatet inte kräver åtgärd eller tillsyn av läkare.

Exempel 2: Läkemedel som administreras på avdelning ingår i avgiften för hälso- och sjukvårdstjänster

En anhörig kommer för att köpa läkemedel åt kunden eftersom kunden får vård på avdelning vid en hälsocentral. Enligt den anhöriga kommer kunden att vara på avdelningen ännu en vecka. I en sådan situation måste kunden få de läkemedel som hen behöver via vårdenheten. Den anhöriga kan köpa läkemedel åt kunden färdigt med tanke på hemförlovningsen, och du kan bevilja ersättning för läkemedlen om villkoren för direktersättning uppfylls i övrigt.

Exempel 3: En sjukskötare hjälper till med administreringen av ett läkemedel

Kunden har en reumatisk sjukdom och använder ett läkemedel som administreras genom injektion. Kunden behöver hjälp från den offentliga hälso- och sjukvården vid administreringen av läkemedlet då hen inte klarar av att injicera läkemedlet på egen hand. Inom den offentliga hälso- och sjukvården injicerar en sjukskötare läkemedlet. Du kan lämna ut läkemedlet med ersättning till kunden.

Exempel 4: Insättning av läkemedelspreparatet Mirena inom den offentliga hälso- och sjukvården för behandling av sjukdom

Kunden besöker apoteket för att köpa preparatet Mirena som ordinerats för behandling av sjukdom. På receptet finns en anteckning om att Mirena ska sättas in inom den offentliga hälso- och sjukvården (på hälsocentral eller sjukhus). En hormonspiral är ett läke-

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

medel som ges på mottagningsbesök i öppen vård. Du kan inte bevilja ersättning för preparatet eftersom kostnaderna för preparatet ingår i den kundavgift som kunden ska betala. Kunden ska inte ha några andra kostnader än kundavgiften.

Granskning av receptet

Kom ihåg att i receptet alltid kontrollera

- [läkemedelsförskrivaren och eventuella begränsningar eller avbrott i rätten att förskriva läkemedel](#)
- [huruvida det är fråga om behandling av sjukdom](#)
- [mängden läkemedel som har förskrivits](#)
- [hur länge receptet är giltigt.](#)

För att kunden ska få läkemedelsersättning måste det som nämns ovan ha antecknats på receptet på ett korrekt sätt.

Behandling av sjukdom

För att läkemedelsersättning ska kunna betalas krävs att kunden kan visa upp en nödvändig utredning över sjukdomen. Som nödvändig utredning över sjukdomen betraktas den anteckning om behandling av sjukdom som läkemedelsförskrivaren gör på receptet.

Det betalas ingen ersättning för preparat som används för att förebygga sjukdom eller upprätthålla hälsan.

Exempel på preparat och allmänna handelsvaror som inte räknas som ersättningsgill behandling av en sjukdom:

- vårdtillbehör, exempelvis förbandsmaterial
- hjälpmedel och doseringshjälpmedel som inte ingår i läkemedelsförpackningens pris

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- vaccin
- traditionella växtbaserade preparat eller homeopatiska preparat.

Läkemedelsförskrivare

Vem som skrivit receptet ska särskilt beaktas eftersom läkemedelsersättningsförfarandet gäller recept som skrivits av hälso- och sjukvårdsutbildade personer med förskrivningsrätt. Hälso- och sjukvårdsutbildade personer är

- läkare
- tandläkare
- medicine eller odontologie studerande
- sjukskötare med begränsad eller tidsbegränsad förskrivningsrätt.

De läkemedel, sjukdomstillstånd och begränsningar av förskrivningsrätten som omfattas av begränsad förskrivningsrätt fastställs i en förordning om förskrivning av läkemedel.

FPA gör uppgifter om de personer som ingår i FPA:s register över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården tillgängliga på sin server för att hämtas av apoteken. Uppgifterna skickas till servern senast klockan 24.00 alla de dagar som är arbetsdagar vid FPA. På så sätt kan du vid expedieringen av läkemedlet försäkra dig om att receptet är skrivet av en person med rätt att förskriva läkemedel.

Giltighetstid för rätten att förskriva läkemedel

Om rätten för en läkemedelsförskrivare att förskriva läkemedel har begränsats eller rätten tillfälligt har avbrutits ska du beakta denna förändring när du granskar receptet. FPA kan betala ersättning endast för de läkemedel som ordinerats av någon vars rätt att förskriva läkemedel har varit i kraft det datum då receptet skrevs.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Exempel: Rätten att förskriva läkemedel har begränsats tillfälligt

Apotekssystemet meddelar att läkemedelsförskrivaren inte har rätt att förskriva HCI-läkemedel och narkotiska läkemedel under tiden 1.1–31.3.2025. Om det på receptet finns ett HCI-läkemedel eller ett narkotiskt läkemedel och läkemedlet har förskrivits 3.3.2025, kan du inte expediera läkemedlet eller bevilja ersättning.

Situationen förändras inte av att kunden köper läkemedlet när läkarens rätt att förskriva HCI-läkemedel och narkotiska läkemedel har återställts.

Receptets giltighet

Ett recept är i regel giltigt i två år och endast i vissa fall i ett år. Receptcentret räknar ut receptets giltighetstid och ogiltigförklarar föråldrade recept.

Observera dock att giltighetstiden för recept på biologiska läkemedel kan visas på ett felaktigt sätt. Recept på biologiska läkemedel som förskrivits 1.1.2023 eller senare gäller endast ett år från förskrivningsdagen. [Institutet för hälsa och välfärd har publicerat ett meddelande om detta, avsett för apotekare och läkare \(på finska\).](#)

Läkemedelsförskrivaren kan också begränsa receptets giltighetstid om läkemedelsbehandlingen så kräver.

Situationer där receptet är i kraft ett år

Receptet gäller högst ett år från förskrivnings- eller förnyelsedatumet till exempel i fråga om

- HCI-läkemedel
- narkotiska läkemedel
- biologiska läkemedel (biologiska originalpreparat eller biosimilarer)
- patientspecifika läkemedel med specialtillstånd

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- läkemedelsblandningar som tillverkats på apotek och som innehåller ett HCl-läkemedel, narkotiskt läkemedel, biologiskt läkemedel eller ett läkemedel som kräver specialtillstånd.

Avvikande från receptets giltighetstid¹

Du kan lämna ut en sådan mängd läkemedel som behövs för att undvika avbrott i en fortlöpande medicinering (högst en mängd som motsvarar en månads behandling), om **samtliga** av följande villkor uppfylls:

- det har gått högst 1 månad sedan receptet gick ut
- det finns läkemedel kvar på receptet
- det är fråga om regelbunden medicinering
- det är inte fråga om ett HCl-läkemedel, ett narkotiskt läkemedel eller ett patient-specifikt preparat med specialtillstånd eller en läkemedelsblandning som innehåller sådana läkemedel och som tillverkas på apotek.

Receptcentret räknar ut receptets giltighetstid med flexibla tider och låter dig i princip inte avvika från receptets giltighetstid, om det inte är tillåtet.

Om den minsta förpackningsstorleken som finns på marknaden av läkemedlet i fråga innehåller mer än vad som motsvarar en månads behandling och det inte finns någon mindre förpackningsstorlek bland de utbytbara läkemedelspreparaten, får du expediera läkemedelsförpackningen odelad. På receptet ska emellertid också i sådana fall finnas kvar en läkemedelsmängd som motsvarar den förpackning som expedieras.

Exempel 1: Det är möjligt att avvika från giltighetstiden

Ett ersättningsgillt läkemedel med försäljningstillstånd som är avsett för fortgående behandling och som inte är ett HCl-läkemedel eller narkotiskt läkemedel har förskrivits

---

¹ [Fimeas föreskrift 2/2016](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

21.5.2023. Receptet är giltigt 2 år eftersom läkaren inte har begränsat receptets giltighetstid. Under tiden 22.5.2025–21.6.2025 kan högst en läkemedelsmängd som motsvarar en månads behandling expedieras.

Exempel 2: Avvikande från giltighetstiden är inte möjligt

Ett HCI-recept som är utfärdat 1.3.2024 kan expedieras ännu 1.3.2025 om det finns läkemedel kvar på receptet. Receptet kan inte längre expedieras från 2.3.2025.

Total mängd

Läkemedelsförskrivaren ska på receptet i första hand ange den mängd läkemedel som behövs vid behandlingen i form av förpackningar eller den totala mängden läkemedel.^{2 3}

⁴ Den totala mängd läkemedel som expedierats under receptets giltighetstid får inte överskrida den totala mängd läkemedel som ordinerats.

Receptet kan också ordinerats för den tid läkemedelsbehandlingen ska pågå. Då ska kunden tydligt kunna se hur mycket läkemedel det finns kvar att ta ut på receptet, i numerisk form.

Exempel: Den minsta förpackningsstorleken överskrider den totala läkemedelsmängden på receptet

Den totala läkemedelsmängden på receptet är 30 tabletter. Det preparat som läkaren förskrivit är tillgängligt endast i förpackningar om 100 tabletter.

Du kan inte lämna ut en större mängd läkemedel än vad läkaren har förskrivit.

- Kontrollera först om preparatet kan bytas ut till ett utbytbar preparat. Om läkemedlet kan bytas ut ska du bland de utbytbara läkemedelspreparaten leta fram en förpackningsstorlek om 30 tabletter (eller mindre).

---

² [SHM:s förordning 1088/2010](#)

³ [Institutet för hälsa och välfärd Anvisning 6/2018:Receptförskrivning av läkemedel för läkemedelsbehandlings-tiden ska basera sig på ett terapeutiskt behov](#)

⁴ [Fimeas föreskrift 2/2016](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- Om preparatet inte kan bytas ut till ett utbytbar preparat eller om det inte finns någon mindre förpackningsstorlek av det utbytbara preparatet kan du kontakta läkaren eller dela en större förpackning.

Receptet har skrivits för en bestämd tid

När ett läkemedel har förskrivits för den tid läkemedelsbehandlingen pågår ska följande beaktas:

1. I samband med den första expedieringen beräknar man den ordinerade totala läkemedelsmängden utifrån doseringsanvisningen på receptet.
  - Den totala läkemedelsmängden samt den läkemedelsmängd som kvarstår antecknas i receptuppgifterna. Anteckningen kan vara ett tal (till exempel 200), en beräkningsformel (till exempel 2×100) eller i textformat (till exempel 4 fol + 5 ml).
2. Om doseringsanvisningen ofta ändras av terapeutiska orsaker följer man upp att den totala mängd läkemedel som expedierats under receptets giltighetstid inte överskrider den totala mängd läkemedel som beräknats utifrån maximal dosering angiven i godkänd produktresumé eller annat känt källmaterial.
  - I undantagsfall kan en större dosering godkännas om det står "Sic" på receptet.
3. Om vårdtiden lämnar rum för tolkning ska apoteket kontrollera saken med läkemedelsförskrivaren innan läkemedlet expedieras.

Mer information: [Institutet för hälsa och välfärd Anvisning 6/2018 Receptförskrivning av läkemedel för läkemedelsbehandlingstiden ska basera sig på ett terapeutiskt behov](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Beräkning av den totala läkemedelsmängden

När man beräknar den totala läkemedelsmängden på receptet är det viktigt att det under receptets giltighetstid inte expedieras mer läkemedel än vad läkemedelsförskrivaren avsett.

När receptet har skrivits för en bestämd tid kan den totala läkemedelsmängden beräknas med hjälp av följande koefficienter:

Receptet har skrivits	Koefficient för beräkning av den totala läkemedelsmängden
för en vecka	7 dygn / 1 v
för en månad	30 dygn / 4 (-5) v
för 3 månader	90 dygn / 13 v
för ett halvt år	180 dygn / 26 v
för ett år	365 dygn / 52 v
för 2 år	730 dygn / 104 v

Indikation

Ett recept innehåller inte alltid en indikation eller den antecknade indikationen kan vara en beskrivning av symtom. För att ge grundersättning behöver du i allmänhet inte beakta den indikation som antecknats i receptet eller utreda en indikation som fattas.

Under följande avsnitt i sjukförsäkringsanvisningarna beskrivs de situationer där du alltid ska kontrollera indikationen i receptet när du ger ersättning:

- [Preparatspecifika anvisningar om direktersättning](#)
- [Specialersättning](#)
- [Anteckningen 'Off label' på receptet.](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Exempel: Ett prostataläkemedel har förskrivits till en kvinna för behandling av klimakteriebesvär

I receptet har antecknats "för behandling av sjukdom". Du kan ge grundersättning för läkemedlet om villkoren i Fimeas föreskrift uppfylls⁵.

Utländskt recept

Du kan lämna ut ett läkemedel med direktersättning mot ett recept som skrivits ut i ett annat EU- eller EES-land eller i Schweiz om följande villkor uppfylls: ⁶

- Läkemedlet uppfyller ersättningsvillkoren enligt sjukförsäkringslagen.
- Läkemedlet har förskrivits av en hälso- och sjukvårdsutbildad person med rätt att skriva ut recept i ett EU- eller EES-land eller i Schweiz.
- Tjänsten för förfrågan om direktersättningsuppgifter förmedlar uppgift om att kunden har rätt till direktersättning.
- I fråga om expedieringen av preparatet i fråga finns det ingen sådan separat anvisning om direktersättning som skulle hindra ersättning.
- Utifrån anteckningarna i receptet står det klart att läkemedlet är ordinerat för behandling av sjukdom. Till exempel fertilitetsbehandling räknas inte alltid som behandling av en sjukdom. I oklara fall ska du anvisa kunden att söka ersättning hos FPA.

Du kan inte ge kunden ersättning om receptet redan expedierats men datumet då föregående sats expedierades eller den expedierade läkemedelsmängden inte framgår av receptet. I så fall kan du anvisa kunden att söka ersättning hos FPA.

---

⁵ [Fimeas föreskrift 2/2016](#)

⁶ [Fimeas föreskrift 1/2020](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Om receptet skrivits ut i ett annat EU- eller EES-land eller i Schweiz ska du använda koden 999993 som identifikationskod för läkemedelsförskrivaren. Läkemedelsförskrivarens namn antecknas i det fält som är avsett för detta. Receptets art registreras på samma sätt som då inhemska recept expedieras.

Om direktersättning ges för inköpet eller om inköpet räknas in i kundens initialsjälvrisk tas en kopia av receptet som lämnas in till FPA eller arbetsplatskassan.

Tandläkararvode

Du kan bevilja direktersättning för det arvode som en tandläkare eller specialisttandläkare tagit ut och lagt till i receptet om det läkemedelspreparat som ska expedieras är ersättningsgillt.

Kunden kan söka ersättning för tandläkararvodet på FPA om hen inte har fått ersättning för det på apoteket. Kom ihåg att ge [kunden en specifikation av läkemedelsinköpet](#) där det arvode som apoteket tagit ut framgår, så att kunden kan söka ersättning hos FPA. Kontrollera om tandläkaren ordinerat läkemedlen som specialisttandläkare eller tandläkare. Lägg vid behov till uppgiften också i den specifikation av läkemedelsinköpet som ges till kunden. Specifikationen är avgiftsfri för kunden.

Beräkning av ersättning

Ersättningen beräknas på det arvode som uppgetts av tandläkaren, enligt den fastställda ersättningstaxan.

	Ersättningstaxa
Tandläkare	3,00
Specialisttandläkare	3,90

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Om **arvodet är större än eller lika stort som** den ersättningstaxa som fastställts som ersättningsgrund är ersättningen endast beloppet enligt taxan.

Om det arvode **som tagits ut är lägre** än den ersättningstaxa som fastställts som grund betalas endast det uttagna arvodets belopp i ersättning.

Arvodesgrund

Taxan för specialisttandläkararvode tillämpas endast när tandläkaren ordinerar läkemedel i egenskap av specialisttandläkare. Tandläkaren ska separat meddela huruvida hen ordinerar ett läkemedel i egenskap av specialisttandläkare eller inte. Ett arvode betraktas som tandläkararvode om tandläkaren inte meddelar något.

Läkemedelsutbyte och preparatets pris

Den som köper ett läkemedel har alltid rätt att, om hen så önskar, få det vid tidpunkten för expedieringen i realiteten billigaste utbytbara läkemedelspreparatet.

I det här avsnittet redogörs bland annat för

- [när ett läkemedel kan bytas ut](#)
- [vad som avses med referenspris](#)
- [hur preparatets pris bestäms](#)
- [hur ett preparat ska prissättas om det inte kan bytas ut.](#)

Utbyte av läkemedel

För att förfarandet med direktersättning ska kunna tillämpas ska apoteket byta ut ett ersättningsgillt läkemedelspreparat mot det billigaste preparatet eller mot ett annat preparat som omfattas av [prisintervallet](#). Observera vid läkemedelsutbytet också prisskillnaderna mellan förpackningsstorlekarna.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Om det inte finns ett enda preparat som omfattas av prisintervallet att tillgå vid någon läkemedelspartiaffär i Finland är det fråga om [problem med tillgången](#).

När du expedierar ett receptbelagt läkemedel kan du vid behov kontrollera vilka läkemedelspreparat som är utbytbara i den [förteckning över utbytbara läkemedelspreparat som Fimea ger ut](#).

Läkemedel får inte bytas ut om

- läkaren har antecknat förbud mot utbyte på receptet
- köparen har motsatt sig byte
- indikationen för preparatet är epilepsi
- preparatet har en [avvikande indikation](#) som har antecknats på receptet
- man inte hittar ett utbytbart läkemedelspreparat i Fimeas gällande förteckning.

[I fråga om biologiska läkemedel, se avsnittet 'Utbyte av läkemedel i fråga om biologiska läkemedel'](#).

FPA ersätter inte kostnaderna för läkemedelspreparat som expedierats på felaktiga principer. Om ett läkemedel inte skulle ha fått bytas ut kan ersättning inte betalas.

Prisrådgivning

Den som köper läkemedel ska erbjudas det de facto billigaste läkemedelspreparatet.

Dessutom ska den som köper läkemedel ges information om

- priserna för de billigaste läkemedelspreparat som står till buds
- preparatets pris och ersättningsstatus
- det för kunden vid expedieringstillfället de facto billigaste preparatet
- ersättningens belopp

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- utbyte av läkemedel
- referenspris
- övriga frågor som inverkar på valet av läkemedelspreparat (till exempel brytskåra, hjälpämnen).

Exempel: Samma verksamma ämne, flera substitutionsgrupper

Läkaren har ordinerat kunden ett preparat innehållande omeprazol 20 mg (preparat 1). Apotekssystemet föreslår inte det preparat innehållande omeprazol 20 mg (preparat 2) som finns i apotekets lager som utbytbar preparat. Du kontrollerar preparatens utbytbarhet i Fimeas förteckning över utbytbara läkemedelspreparat. Du lägger märke till att preparat 1 och preparat 2 ingår i olika substitutionsgrupper. Du kan följaktligen inte byta ut preparaten mot varandra.

Det har skapats två olika substitutionsgrupper för preparaten omeprazol 20 mg, eftersom bioekvivalens har påvisats i förhållande till olika referensberedningar i de båda grupperna. Motsvarande situationer förekommer också i fråga om andra läkemedelssubstanser.

Läkemedelsutbyte i fråga om biologiska läkemedel

[I FPA:s söktjänst för läkemedel kan du kontrollera om ett läkemedelspreparat är ett biologiskt läkemedel.](#)

Systemet med utbyte av läkemedel i fråga om biologiska läkemedel utvidgades 1.4.2024 till att gälla mellan originalpreparat och biosimilarer samt mellan två olika biosimilarer. Tidigare gällde läkemedelsutbytet i fråga om biologiska läkemedel endast direktimporterade, parallellimporterade och parallellistribuerade preparat.

I Läkemedelsdatabasen och i apotekens prisförteckningar för läkemedel finns numera direktersättningskoden 'Rätt att använda samma biologiska läkemedel (samma handelsnamn) 6 mån.'. [Direktersättningskoden gör det möjligt att använda den nya substitutionskoden.](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Vid utbyte av biologiska läkemedel iakttas de allmänna principerna om läkemedelsutbyte. Utbytet av biologiska läkemedel avviker emellertid från utbytet av läkemedel i allmänhet så till vida att

- **en person som fyllt 18 år** har rätt att använda [samma biologiska läkemedel](#) i 6 månader.
  - Byt vid varje expediering ut läkemedlet mot ett preparat som har samma namn och som omfattas av prisintervallet. Om det i fråga om de utbytbara preparaten med samma namn endast finns preparat vars pris överstiger prisintervallets övre gräns, ska du expediera det förmånligaste preparatet. [Läs mer under 'Skäl att förbjuda utbyte', 'Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån.'](#) Om en läkare eller en kund motsätter sig utbyte av ett läkemedel ska du expediera det preparat som ordinerats på receptet.
- i fråga om **personer under 18 år** får utbyte av läkemedel inte ske mellan det ursprungliga biologiska läkemedlet och biosimilarerna och inte heller mellan två olika biosimilarer.
  - Om det emellertid för det läkarordinerade preparatet inom prisintervallet finns ett utbytbart preparat med samma namn, ska du lämna ut det. Om det i fråga om de utbytbara preparaten med samma namn endast finns preparat vars pris överstiger prisintervallets övre gräns, ska du expediera det förmånligaste preparatet. [Läs mer under 'Skäl att förbjuda utbyte', 'Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån.'](#) Om en läkare eller en kund motsätter sig utbyte av ett läkemedel ska du expediera det preparat som ordinerats på receptet.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Bestämning av sexmånadersperioden

Perioden på 6 månader beräknas utifrån expedieringsdagarna för samma biologiska läkemedel. De läkemedelsmängder som lämnats ut till kunden behöver inte beaktas. Apoteken kan vid expedieringen av ett biologiskt läkemedel utan att fråga kunden om lov kontrollera expedieringsanteckningar för tidigare recept för att ta reda på om en kund som fyllt 18 år har använt samma läkemedel i mer än 6 månader.

Exempel 1: Sexmånadersperioden har inte överskridits

Den första expedieringen av det biologiska läkemedlet X är **28.8.2024**, den andra expedieringen 30.11.2024 och kunden (som fyllt 18 år) kommer till apoteket för att ta ut följande sats **28.2.2025**. Då har 6 månader inte överskridits. Du kan till kunden lämna ut ett preparat med samma namn till den maximala mängd som kan ersättas av FPA.

Exempel 2: Sexmånadersperioden har överskridits

Den första expedieringen av det biologiska läkemedlet X är **31.8.2024**, den andra expedieringen 2.12.2024 och kunden (som fyllt 18 år) kommer till apoteket för att ta ut följande sats **1.3.2025**. Sex månader har då överskridits, och det tolkas som att kunden redan har använt samma preparat i 6 månader.

Exempel 3: Beräkning av sexmånadersperioden när läkemedelsutbytet i fråga om biologiska läkemedel utvidgas

Den första expedieringen av det biologiska läkemedlet X som inleder läkemedelsbehandlingen var **2.10.2023** och den andra expedieringen 31.12.2023. Läkemedelsutbytet i fråga om det biologiska läkemedlet X utvidgas 1.4.2024, och då är utbyte mellan det ursprungliga biologiska läkemedlet och biosimilaren möjligt.

Kunden (som fyllt 18 år) kommer till apoteket för att ta ut följande sats **3.4.2024**. Kunden har använt det biologiska läkemedlet X utan avbrott sedan 2.10.2023, vilket betyder att perioden på 6 månader har överskridits 3.4.2024.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Exempel 4: Beräkning av sexmånadersperioden när kunden fyller 18 år

Kunden fyllde 18 år **5.6.2024**. Hen kommer till apoteket **15.7.2024** för att ta ut det biologiska läkemedlet X. I samband med köpet kontrolleras de tidigare expedieringarna av det biologiska läkemedlet X. Det är fråga om två expedieringar som har gjorts **14.1.2024** och **14.4.2024**. Kunden har använt det biologiska läkemedlet X utan avbrott sedan **14.1.2024**, vilket betyder att sexmånadersperioden har överskridits **15.7.2024**.

Exempel 5: Beaktande av expediering före sexmånadersperioden

Kunden köper ett biologiskt läkemedel på apoteket **10.8.2024**. Samma biologiska läkemedel (samma handelsnamn) har tidigare lämnats ut till kunden enligt följande: **11.7.2024**, **16.5.2024**, **10.4.2024**, **11.3.2024**, **10.2.2024** och **29.12.2023**.

När man räknar 6 månader bakåt från apoteksbesöket **10.8.2024** kommer man till **10.2.2024**, och de facto har kunden köpt läkemedlet just den dagen. Om kunden hade köpt läkemedlet första gången **10.2.2024** hade man kunnat lämna ut samma läkemedel med ersättning **10.8.2024** och använda substitutionskoden "Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån.". Inköpet **10.2.2024** är dock inte det första inköpet av läkemedlet, utan kunden har köpt samma biologiska läkemedel redan tidigare. Inköpen ska alltså granskas i fråga om de föregående sex månaderna samt ett inköp innan denna sexmånadersperiod. Då framkommer det att kunden har köpt samma läkemedel redan **29.12.2023**. Således har kunden använt samma läkemedel i mer än 6 månader, och apoteket kan inte använda substitutionskoden "Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån.".

Exempel 6: Expediering före sexmånadersperioden beaktas inte

Kunden köper ett biologiskt läkemedel på apoteket **10.8.2024**. Samma biologiska läkemedel (samma handelsnamn) har tidigare lämnats ut till kunden enligt följande: **11.7.2024**, **16.5.2024**, **10.4.2024**, **11.3.2024**, **15.2.2024** och **9.8.2023**.

Inköpen granskas i fråga om de föregående sex månaderna samt ett inköp innan denna sexmånadersperiod. När man räknar 6 månader bakåt från apoteksbesöket **10.8.2024**

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

kommer man till 10.2.2024. Kunden har köpt samma läkemedel tidigare än så, 9.8.2023. Det är emellertid mer än 12 månader sedan denna expediering, så den behöver inte beaktas. Kunden kan 10.8.2024 expedieras samma läkemedel med ersättning och substitutionskoden "Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån." kan användas.

Obs! Om kunden däremot köper det biologiska läkemedlet 9.8.2024 så att den expediering som föregår sexmånadersperioden har gjorts exakt 12 månader tidigare (9.8.2023) utgår man från att kunden har använt samma läkemedel i mer än 6 månader, och apoteket kan inte använda substitutionskoden "Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån.".

Samma biologiska läkemedel finns inte att tillgå

När kunden (som fyllt 18 år) har använt samma biologiska läkemedel i mindre än 6 månader, men **ett preparat med samma namn** inte finns tillgängligt på något av partihandelns verksamhetsställen i hela landet, ska du lämna ut ett annat utbytbart preparat som omfattas av prisintervallet.

Om det inte finns några utbytbara preparat i prisintervallet att tillgå, se avsnittet "[Utbyte av läkemedel och problem med tillgången](#)" i [sjukförsäkringsanvisningarna för apotek](#).

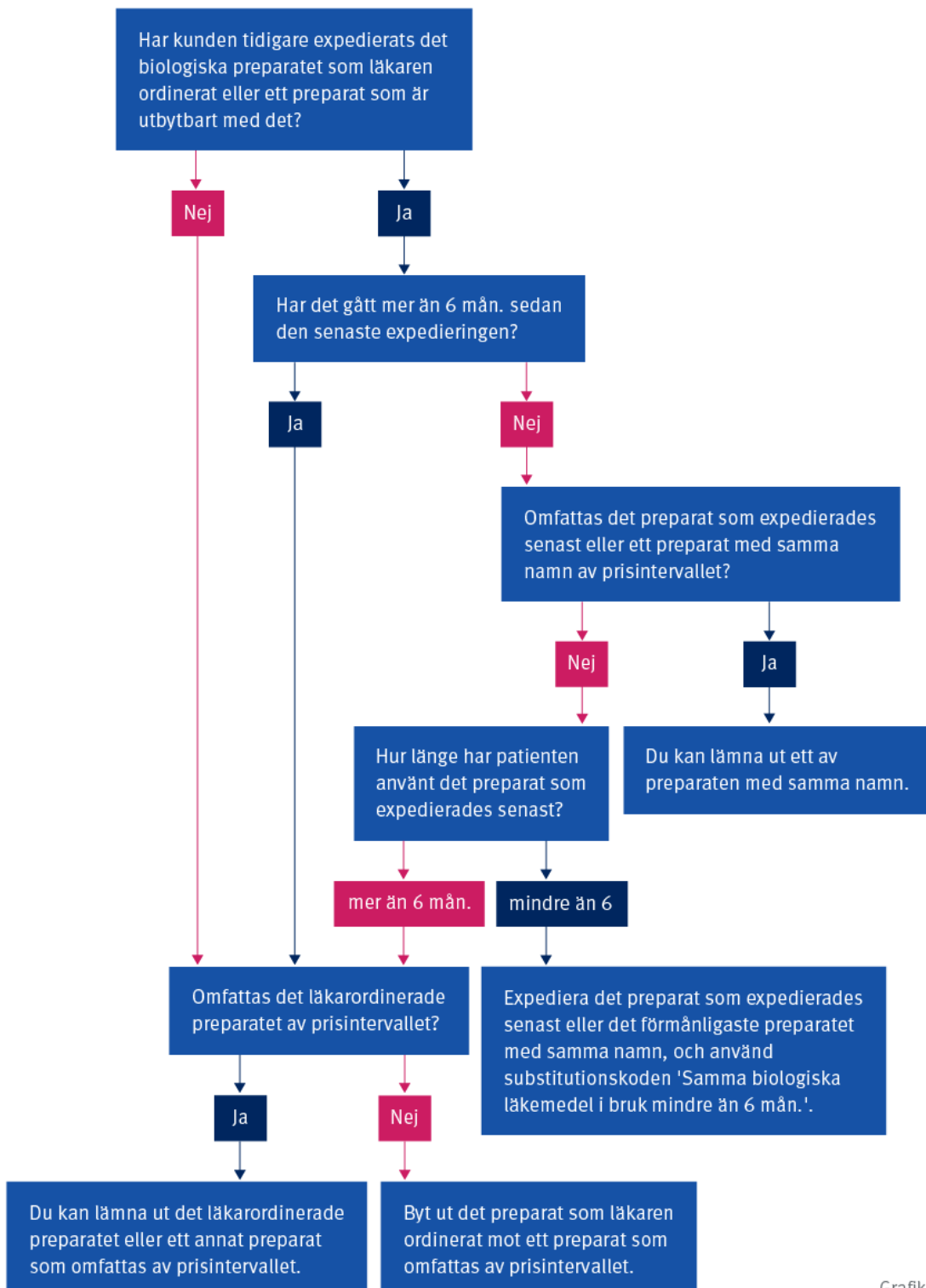
Ett biologiskt läkemedel som har ordinerats en minderårig kan bytas ut endast mot ett utbytbart preparat med samma namn.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Bild på principerna för läkemedelsutbyte i fråga om biologiska läkemedel när det gäller vuxna

Receptet har skrivits 1.1.2023 eller senare

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Epilepsi

I ett recept på ett epilepsiläkemedel (ATC-klass N03) måste det alltid finnas en anteckning⁷

- om läkemedlets användningsändamål eller
- om att läkaren förbjudit utbyte.

Utbyte av epilepsiläkemedel

Epilepsiläkemedlen ingår i systemet med läkemedelsutbyte men de är inte utbytbara vid behandling av epilepsi.

Om det emellertid är fråga om ett originalpreparat, ett parallellimporterat preparat eller ett parallellistribuerat preparat av ett epilepsiläkemedel ska du byta ut läkemedlet till det förmånligaste preparatet [om läkaren inte har förbjudit utbyte](#).

I fråga om epilepsiläkemedel finns det i Läkemedelsdatabasen och i apotekens prisförteckningar för läkemedel en direktersättningskod som anger förbud mot utbyte. Även i [FPA:s söktjänst för läkemedel](#) kan du kontrollera om det läkemedel som du ska lämna ut har ett utbytesförbud vid behandlingen av epilepsi.

Exempel: Användningsändamålet är något annat än epilepsi

På receptet har som användningsändamål för ett epilepsiläkemedel angetts bipolär sjukdom. Du kan byta ut läkemedlet mot ett synonympreparat.

---

⁷ [SHM:s förordning 1088/2010](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Receptet på ett antiepileptikum saknar användningsändamål eller läkarens förbud mot utbyte

Kontakta läkaren. Läkaren lägger till användningsändamålet eller förbudet mot utbyte i receptet. På läkarens begäran kan du vid behov lägga till informationen i det elektroniska receptet.

Om läkaren inte är anträffbar och patienten behöver läkemedlet omedelbart får du inte byta ut läkemedlet. För FPA:s kännedom antecknas som tilläggsuppgift angående köptillfället att läkaren inte kunde nås ("lääkäriä ei tavoitettu"). Receptet skickas för att förnyas, och för hälso- och sjukvårdens kännedom antecknas en hänvisning till kraven i förordningen om förskrivning av läkemedel (användningsändamålet eller läkarens förbud mot utbyte saknas).

Se skälen att förbjuda utbyte: [Epilepsi](#).

Preparatets pris

Priset för läkemedel, kliniska näringspreparat och bassalvor beräknas utifrån preparatets partipris enligt förordningen om läkemedelstaxa.⁸ Till det pris som beräknats så här läggs dessutom mervärdesskatt och en expeditionsavgift per expedierad sats.

Ersättning kan betalas för ett pris som baserar sig högst på det [skäliga partipris](#) som läkemedelsprisenämnden fastställt.

Expeditionsavgift

Till priset på ett läkemedel, en bassalva och ett kliniskt näringspreparat som lämnas ut mot recept lägger apoteket en expeditionsavgift som är

- 2,47 € (inkl. 14 % moms)

---

⁸ [Statsrådets förordning om läkemedelstaxa \(713/2013\)](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Expeditionsavgiften gäller per expedierad sats. Om apoteket på en och samma gång lämnar ut flera förpackningar av samma preparat mot ett och samma recept tas expeditionsavgiften ut bara en gång. [I fråga om inköp av dosdispenserade läkemedel betalas expeditionsavgiften per vecka](#). Om preparatet är ersättningsgillt får kunden ersättning också för expeditionsavgiften.

Uppdelning av läkemedelsförpackning

Om du måste dela upp en läkemedelsförpackning på apoteket ska du beräkna priset på den delade förpackningen enligt det jämförpris som du räknat ut utifrån minutförsäljningspriset inklusive moms för en hel förpackning. Om du delar en läkemedelsförpackning som omfattas av en referensprisgrupp och priset för förpackningen överskrider [referenspriset](#) ska du beräkna ersättningen utifrån referenspriset. Om det inte går att byta ut ett läkemedel mot ett preparat med referenspris på grund av läkarens anteckning på receptet ska du beräkna ersättningen utifrån priset på preparatet.

Läkemedelsförskrivare kan av särskilda terapeutiska orsaker ordinera en läkemedelsmängd som avviker från standardförpackningen varvid du behöver dela en ersättningsgill läkemedelsförpackning. Då är de nödvändiga och skäligena förpackningsmaterialkostnader som lagts till läkemedlets pris ersättningsgilla. Apoteket ska välja ändamålsenliga och ekonomiska förpackningsmaterial.

Rabatter

I förordningen om läkemedelstaxa föreskrivs om situationer där apoteket ska bevilja kunden 10 procents rabatt på läkemedelsinköpet ("veteranrabatt").⁹ Dessutom kan apoteket ge rabatt på egenvårdsläkemedel.

När apoteket har beviljat rabatt på ett receptbelagt ersättningsgillt läkemedel eller egenvårdsläkemedel, beräknas ersättningen

---

⁹ [Statsrådets förordning om läkemedelstaxa \(713/2013\)](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- på det rabatterade priset eller
- på referenspriset om det rabatterade priset är högre än referenspriset.

Referenspris

Referenspriset baserar sig på de priser som innehavarna av försäljningstillstånd anmält. Referenspriset beräknas utifrån **minutförsäljningspriset** inklusive moms för det förmånligaste läkemedelspreparatet i referensprisgruppen **så att man lägger till 0,50 € till detta pris.**

En del av de ersättningsgilla utbytbara läkemedlen omfattas av [referensprissystemet](#). I fråga om referensprissystemet beräknas ersättningens belopp utifrån referenspriset eller i vissa fall utifrån priset.

- **Om priset för ett preparat understiger eller är lika stort som referenspriset** beräknas ersättningen utifrån preparatets pris.
- **Om preparatets pris överstiger referenspriset** ska apoteket byta ut preparatet till ett referensprispreparat eller ett förmånligare preparat. Om ett läkemedel inte kan bytas ut inverkar skälet att förbjuda utbyte på om ersättningen beräknas utifrån priset för preparatet eller referenspriset.

Om ett ersättningsgillt preparat inte omfattas av referensprissystemet beräknas ersättningen utifrån preparatets pris.

Skäl att förbjuda utbyte

Nedan följer en översikt över de situationer där det är tillåtet att förbjuda utbyte. Koderna och namnen på koderna kan variera i olika apotekssystem. FPA kan ge noggrannare anvisningar om avvikande användning av koderna.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Köparen motsätter sig utbyte

Du får inte byta ut läkemedlet. Ersättningen beräknas utifrån referenspriset och den eventuella andel som överstiger referenspriset betalas av kunden. Den andel som överstiger referenspriset räknas inte in vare sig i initialsjälvrisken eller i årssjälvrisken.

Läkaren förbjuder utbyte

Du får inte byta ut läkemedlet. Läkemedlet får inte heller bytas ut mot eventuella direktimporterade, parallellimporterade eller parallellistribuerade preparat. Ersättningen beräknas utifrån priset på preparatet, även om priset är högre än referenspriset.

Epilepsi

Du får inte byta ut läkemedlet mot synonympreparat om indikationen är epilepsi. När läkaren angett epilepsi som indikation för läkemedlet beräknas ersättningen utifrån preparatets pris även om det är högre än referenspriset (se [Epilepsi](#)).

Avvikande referensprisgrupp

Du får inte byta ut ett originalpreparat, ett parallellimporterat eller parallellistribuerat preparat mot ett synonympreparat om läkaren på receptet som användningsändamål angett en [avvikande indikation](#) för läkemedlet. Ersättningen beräknas utifrån priset på preparatet, även om priset är högre än referenspriset.

Preparat som omfattas av en avvikande referensprisgrupp finns i FPA:s söktjänst för läkemedel. Välj på ingångssidan i söktjänsten under menyn Andra sökalternativ ”Läkemedel med begränsningar i fråga om läkemedelsutbyte på grund av en avvikande indikation”.

Problem med tillgången

Vid problem med tillgången kan ett preparat inte fås från något av partihandelns verksamhetsställen i Finland.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Du kan lämna ut till kunden det förmånligaste utbytbara preparat som finns att tillgå. Ersättningen beräknas utifrån priset på preparatet, även om priset är högre än referenspriset.

Om det inte finns ett enda preparat som omfattas av prisintervallet att tillgå kan du lämna ut till kunden det förmånligaste preparat som finns att tillgå. Ersättningen beräknas på preparatets pris.

Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån.

En kund som fyllt 18 år har rätt att använda samma biologiska läkemedel i 6 månader. Med samma biologiska läkemedel avses sinsemellan utbytbara preparat med samma handelsnamn. Byt ut läkemedlet mot ett preparat som har samma namn och som omfattas av prisintervallet.

Om det i fråga om de utbytbara preparaten med samma namn endast finns preparat vars pris överstiger prisintervallets övre gräns, ska du expediera det förmånligaste preparatet. Ersättningen beräknas utifrån priset på preparatet, även om priset är högre än referenspriset.

Dessutom används substitutionskoden 'Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån.' när **en person under 18 år** expedieras ett preparat vars pris överstiger prisintervallets övre gräns, eftersom prisintervallet inte omfattar något utbytbart preparat med samma namn som det ordinerade preparatet. Ersättningen beräknas utifrån priset på preparatet, även om priset är högre än referenspriset. Det finns inte någon separat substitutionskod för en sådan situation. Därför använder man substitutionskoden 'Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån', även om man inte följer upp sexmånadersperiodens förlopp.

Exempel 1: användningssituation 1 för substitutionskoden 'Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån.'

Läkaren har ordinerat kunden det biologiska läkemedlet A. Föregående gång, 4 veckor tidigare, hade kunden expedierats det utbytbara biologiska läkemedlet C, som denna

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

gång är dyrare än referenspriset. Det biologiska läkemedlet C har expedierats kunden endast en gång, det vill säga det har använts kortare tid än 6 månader. Vid tidpunkten för expedieringen finns det inom substitutionsgruppen inga preparat som har exakt samma namn som det biologiska läkemedlet C (dvs. inga direktimporterade, parallellimporterade eller parallelldistribuerade preparat). Expediera kunden det biologiska läkemedlet C och använd substitutionskoden 'Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån.'. Då får kunden ersättning utifrån läkemedlets fulla pris.

Exempel 2: användningssituation 2 för substitutionskoden 'Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån.'

Läkaren har ordinerat kunden det biologiska läkemedlet A. Föregående gång, 4 veckor tidigare, hade kunden expedierats det utbytbara biologiska läkemedlet C, som denna gång är dyrare än referenspriset. Det biologiska läkemedlet C har expedierats kunden endast en gång, det vill säga det har använts kortare tid än 6 månader. Vid tidpunkten för expedieringen finns det inom substitutionsgruppen preparat med exakt samma namn som det biologiska läkemedlet C (dvs. direktimporterade, parallellimporterade eller parallelldistribuerade preparat). Om det för preparatet finns ett utbytbart preparat som har samma namn och som omfattas av prisintervallet ska du lämna ut det. Om det i fråga om de utbytbara preparaten med samma namn bara finns preparat vars pris överskrider prisintervallets övre gräns, ska du expediera det förmånligaste preparatet och använda substitutionskoden 'Samma biologiska läkemedel i bruk mindre än 6 mån.'. Då får kunden ersättning utifrån läkemedlets fulla pris. Om kunden motsätter sig utbyte expedieras hen det av läkaren ordinerade preparatet A. Kunden betalar den andel som överskrider referenspriset.

Referensprisgrupp

Läkemedelsprisnämnden skapar referensprisgrupper av ersättningsgilla, sinsemellan utbytbara läkemedelspreparat som är godkända för försäljning. I referensprisgruppen ska ingå minst två ersättningsgilla läkemedelspreparat som saluförs, varav minst det ena är ett synonympreparat, ett parallellimporterat preparat eller ett parallelldistribuerat preparat.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Läkemedelsprisnämnden fastställer kvartalsvis referensprisgrupperna, de referenspriser som ska anges för dem och de preparat som ska upptas i referensprisgrupperna. Varje kvartal bildar en referensprisperiod.

Innehavaren av försäljningstillstånd ska underrätta läkemedelsprisnämnden om partipriset för ett läkemedelspreparat som omfattas av prisanmälningsförfarandet kvartalsvis. Om innehavaren av försäljningstillstånd inte lämnar någon prisanmälan inom den föreskrivna tiden, upphör läkemedelspreparatet att vara ersättningsgillt när följande referensprisperiod börjar.

- [Läs mer om referensprissystemet \(Hila.fi\)](#)

Det bildas ingen referensprisgrupp

Om det inte bildas någon referensprisgrupp för de utbytbara preparaten omfattas preparaten enbart av utbytessystemet och det bildas ett [prisintervall](#) för dem.

Avvikande referensprisgrupp

Preparat som omfattas av en avvikande referensprisgrupp finns i [FPA:s söktjänst för läkemedel](#). Välj på ingångssidan i söktjänsten under menyn Andra sökalternativ "Läkemedel med begränsningar i fråga om läkemedelsutbyte på grund av en avvikande indikation". I sökresultaten anges den avvikande indikationen under preparatets namn.

Om ett originalpreparat, ett parallellimporterat preparat eller ett parallelldistribuerat preparat som ingår i en avvikande referensprisgrupp har förskrivits för en avvikande indikation, byts läkemedlet inte ut mot ett synonympreparat och kunden får ersättning utifrån priset på det expedierade preparatet. Andra preparat som ingår i samma avvikande referensprisgrupp (synonympreparat) expedieras och ersätts i enlighet med de allmänna principer som gäller för läkemedelsutbyte, oberoende av indikation.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

För originalpreparat, parallellimporterade preparat och parallelldistribuerade preparat som ingår i en avvikande referensprisgrupp finns det en direktersättningskod i Läkemedelsdatabasen och i apotekens prislesteckningar som anger förbud mot utbyte.

Sammandrag över expediering och ersättning av preparat som ingår i en avvikande referensprisgrupp

På recept ordinerat preparat	Indikation som angetts i receptet	Tillvägagångssätt	Kod som förbjuder utbyte (V)
<p>Läkemedel med begränsningar i fråga om läkemedelsutbyte på grund av en avvikande indikation</p> <ul style="list-style-type: none"> • originalpreparat • parallellimporterat preparat • parallelldistribuerat preparat	Avvikande indikation	<ul style="list-style-type: none"> • Får inte bytas ut mot synonympreparat. • Byts ut mot det billigaste originalpreparatet, parallellimporterat preparat eller parallelldistribuerat preparat eller mot ett annat originalpreparat, parallellimporterat preparat eller parallelldistribuerat preparat som omfattas av prisintervallet. • Kunden får ersättning enligt priset på	V

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

På recept ordinerat preparat	Indikation som angetts i receptet	Tillvägagångssätt	Kod som förbjuder utbyte (V)
		det preparat som apoteket expedierat.	
Läkemedel med begränsningar i fråga om läkemedelsutbyte på grund av en avvikande indikation <ul style="list-style-type: none"> • originalpreparat • parallellimporterat preparat • paralleldistribuerat preparat	Indikation har inte angivits eller indikationen är någon annan än den avvikande indikationen.	<ul style="list-style-type: none"> • Normalt utbyte. • Kunden får ersättning utifrån referenspriset.	-
Synonympreparat	Avvikande indikation	<ul style="list-style-type: none"> • Normalt utbyte. • Kunden får ersättning utifrån referenspriset.	-
Synonympreparat	Indikation har inte angivits eller indikationen är någon annan än den avvikande indikationen	<ul style="list-style-type: none"> • Normalt utbyte. • Kunden får ersättning utifrån referenspriset.	-

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Dosering, läkemedelsmängd och expeditiionsintervall

I vissa fall kan de läkemedel som kunden köpt bli oanvända om det plötsligt behöver göras ändringar i medicineringen. Oanvända läkemedel leder till läkemedelsavfall och därmed extra kostnader som både kunden och samhället får bära. Därför är det viktigt att du i samband med inköpet diskuterar den läkemedelsmängd som ska expedieras med kunden.

- Ta alltid reda på hur mycket läkemedel kunden behöver och om ändringar är att vänta eller kommer att ske.

Kontrollera alltid doseringsanvisningen på receptet för att försäkra dig om att läkemedelsbehandlingen är säker. Med hjälp av doseringsanvisningen räknar du också ut den maximala läkemedelsmängd som kan lämnas ut på en och samma gång samt tiden mellan inköpen.

Mängd som kan ersättas på samma gång

I sjukförsäkringslagen föreskrivs att ersättning på en och samma gång kan betalas för en läkemedelsmängd som motsvarar högst 3 månaders behandling. I fråga om så kallade [dyra läkemedel](#) föreskrivs i sjukförsäkringslagen att ersättning på en och samma gång kan betalas för en mängd som motsvarar högst 1 månads behandling.

Den läkemedelsmängd som motsvarar behandlingstiden räknas ut utifrån [doseringsanvisningen](#) på receptet.

Den mängd som expedieras med ersättning kan vara mindre eller i vissa fall något större än vad som nämns ovan.

I vissa undantagssituationer kan social- och hälsovårdsministeriet eller Fimea begränsa mängden läkemedel som kan expedieras på en och samma gång. Också läkaren kan begränsa mängden läkemedel som kan expedieras på en och samma gång.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Kan kunden köpa en del av läkemedlen utan ersättning?

Du kan ge kunden ersättning för en läkemedelsmängd som är lika stor eller mindre än den av FPA fastställda [läkemedelsmängd som kan ersättas på en och samma gång](#).

Bestämmelserna och anvisningarna om läkemedelsersättning gäller endast läkemedelsköp som expedieras med ersättning. Utöver den läkemedelsmängd som ersätts kan kunden på samma gång även köpa samma läkemedel utan ersättning, [om inte den läkemedelsmängd som får expedieras på en och samma gång har begränsats](#).

När apoteket lämnar ut ersättningsgilla läkemedel utan ersättning till kunden, ska apoteket för sin del sträva efter att säkerställa så jämlig tillgång på läkemedlen som möjligt, i synnerhet vid riksomfattande störningar i tillgången.

Om kunden köper en del av läkemedlen utan ersättning och ansöker om ersättning för detta läkemedelsparti i efterhand hos FPA, betalar FPA endast av särskilda skäl ersättning för det läkemedelsparti som överskrider den läkemedelsmängd som kan ersättas per gång. Ett sådant särskilt skäl är en lång utlandsresa.

Läs mer: [Läkemedel som lämnas ut inför en utlandsresa](#).

Exempel: Kunden köper samma läkemedel med ersättning och utan ersättning

Kunden använder ett läkemedelspreparat av vilket hen per gång, och inom ramen för doseringsanvisningen och de förpackningsstorlekar som finns på marknaden, med ersättning kan köpa en förpackning som motsvarar läkemedelsmängden för 66 dagar. Kunden vill på samma gång köpa en förpackning till utan ersättning. Du kan expediera den första förpackningen med ersättning och den andra förpackningen utan ersättning, eftersom läkaren inte har begränsat den mängd läkemedel som får expedieras per gång.

Läs mer: [Tid mellan inköp, expedieringsintervall och flexibilitet](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Läkemedelsmängd för tre månader

Du kan på en och samma gång med ersättning lämna ut en läkemedelsmängd till kunden som motsvarar högst 100 dygns eller 14 veckors behandling.

I princip är 3 månader 90 dygn eller 13 veckor. I fråga om mängden för 3 månader (90 dygn) är det emellertid tillåtet att antalet dygn överskrids med 10 dygn. Därigenom (90 dygn + 10 dygn) vill man göra expedieringen av förpackningar av standardstorlekarna (98 och 100 tabletter) möjlig. Regeln gällande en läkemedelsmängd för högst 100 dygn kan tillämpas också i fråga om andra förpackningar som lämpar sig för 100 dygns behandling. Om till exempel den enda förpackningsstorleken är 10 tabletter kan 10 förpackningar expedieras med ersättning på en och samma gång för 3 månader om doseringen är 1 x 1.

När du räknar ut den maximala läkemedelsmängd som kan ersättas på en och samma gång ska du som koefficient använda 100 dygn eller 14 veckor och observera [ändamålsenliga förpackningsstorlekar](#). På grund av priserna på de olika förpackningsstorlekarna kan det ur ekonomisk synvinkel ibland vara mest ändamålsenligt att till kunden expediera en läkemedelssats som räcker kortare tid än 3 månader.

Om den minsta förpackningsstorleken som finns på marknaden av ett preparat motsvarar mer än 100 dygns behandling, men det bland de utbytbara läkemedelspreparaten finns en förpackningsstorlek som motsvarar närmare 100 dygns behandling, ska du byta ut läkemedlet. Om kunden motsätter sig utbyte kan du inte expediera en läkemedelsmängd som motsvarar mer än 100 dygns behandling med ersättning (se [Utbyte av läkemedel](#) och [Felavgiftsförfarande](#) och [Undantagssituationer - Maximal läkemedelsmängd som kan ersättas på en och samma gång](#) och [Läkemedel som lämnas ut inför en utlandsresa](#) och [Utredningar till kunden](#)).

Du kan expediera en läkemedelsförpackning som motsvarar mer än 100 dygns behandling med ersättning bara om den minsta förpackningsstorleken som finns på marknaden av läkemedelspreparatet i fråga motsvarar mer än 100 dygns behandling och det inte finns någon mindre förpackningsstorlek bland de utbytbara läkemedelspreparaten.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Regeln om 10 överskridande dygn kan inte tillämpas på [bassalvor](#) eller [läkemedel mot erektionsstörningar](#) som lämnas ut med ersättning eftersom man på dessa tillämpar separata begränsningar av den mängd som kan expedieras.

Se tabellerna för exempel på läkemedelsmängder som kan ersättas på en och samma gång:

- [Exempel på insulinmängd som kan ersättas på en och samma gång.](#)
- [Exempel på läkemedelsmängd som kan ersättas på en och samma gång.](#)

Läkemedlets hållbarhet och läkemedelsmängd som kan ersättas på en gång

Hållbarheten för vissa läkemedelspreparat är begränsad efter att förpackningen öppnats. Exempel på sådana preparat är ögondroppar och insuliner. När du beräknar den läkemedelsmängd som kan lämnas ut med ersättning på en gång ska du förutom doseringsanvisning och förpackningsstorlek beakta läkemedlets begränsade hållbarhet. lämna ut en läkemedelsmängd för högst 100 dagar med ersättning till kunden.

Exempel 1: En öppnad förpackning håller 28 dagar

Beräknat utifrån doseringsanvisningen räcker en 5 ml flaska med ögondroppar 50 dagar. En öppnad förpackning håller likväl endast 28 dagar. Sålunda kan man till kunden lämna ut 3 flaskor med ögondroppar, det vill säga en läkemedelsmängd som motsvarar 84 dagars behandling, på samma gång med ersättning.

Exempel 2: En öppnad förpackning håller 60 dagar

Beräknat utifrån doseringsanvisningen räcker en flaska med nässpray innehållande 140 doser i 70 dagar. En öppnad sprayflaska ska dock användas inom 2 månader efter att den öppnades första gången. Till kunden kan på samma gång lämnas ut en (1) sprayflaska innehållande en läkemedelsmängd som motsvarar 2 månaders, det vill säga 60 dagars behandling, med ersättning. Två sprayflaskor kan inte lämnas ut eftersom det motsvarar en läkemedelsmängd för mer än 100 dagar. När följande läkemedelssats ska lämnas ut med ersättning ska den begränsade hållbarheten beaktas. När man fastställer

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

expeditionsintervallet för följande läkemedelssats kontrollerar man i det här fallet att den föregående expedieringen har motsvarat en läkemedelsmängd för 60 dagar.

Läkemedel mot erektionsstörningar

I fråga om [begränsat grundersättningsgilla](#) läkemedel mot erektionsstörningar kan du expediera högst 6 behandlingsdoser per månad med ersättning.

- Den maximala läkemedelsmängd för 3 månader som kan ersättas på en och samma gång är 18 behandlingsdoser.

Om kunden använder flera olika begränsat grundersättningsgilla läkemedel mot erektionsstörningar och preparaten utgör behandlingsalternativ till varandra kan du på samma gång med ersättning expediera sammanlagt högst 6 [behandlingsdoser](#) per månad.

Exempel 1: Olika förpackningsstorlekar av ett läkemedel mot erektionsstörningar – läkemedelsmängd som kan ersättas på en gång

Då de ersättningsgilla förpackningsstorlekarna är 12, 24 och 28 tabletter, kan du på en gång expediera 12 tabletter med två månaders mellanrum med ersättning. Observera tiden mellan expedieringar.

Exempel 2: Behandlingsdosen består av två läkemedel mot erektionsstörningar

Om kunden använder olika läkemedelsformer (t.ex. tablett och injektion) samtidigt, det vill säga om en behandlingsdos består av vardera läkemedelsformen, kan du expediera högst 6 behandlingsdoser per månad av vardera läkemedelsformen (läkemedelsform A: 6 behandlingsdoser/månad + läkemedelsform B: 6 behandlingsdoser/månad).

Exempel 3: Kunden använder två alternativa läkemedel mot erektionsstörningar

Kunden använder de begränsat grundersättningsgilla läkemedlen A och B mot erektionsstörningar som utgör behandlingsalternativ till varandra och som kan expedieras med ersättning i en läkemedelsmängd för 3 månader på en och samma gång. Du kan på

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

samma gång med ersättning lämna ut en mängd till kunden som motsvarar högst 18 behandlingsdoser (till exempel 12 behandlingsdoser av läkemedel A och 6 behandlingsdoser av läkemedel B).

En månads läkemedelsmängder (så kallade dyra läkemedel)

I princip är 1 månad 30 dygn eller 4 veckor, vilket används som hjälp när den maximala läkemedelsmängd av ett dyrt läkemedel som kan ersättas på en och samma gång ska räknas ut.

På grund av förpackningsstorlekarna är det inte alltid möjligt att expediera en läkemedelsmängd som motsvarar en behandlingstid på exakt 1 månad. Om det därför inte är möjligt att lämna ut en läkemedelsmängd för 1 månad **kan du till kunden på en och samma gång med ersättning lämna ut ett dyrt läkemedel i en läkemedelsmängd som närmast motsvarar behandlingstiden på 1 månad (30 dygn)** (se exempel 3). Beakta även förpackningsstorlekarna för de utbytbara läkemedelspreparaten.

Utbyte till ett förmånligare preparat

Observera att ett dyrt läkemedel kan vara utbytbart (se exemplen 4 och 5).

Exempel på expediering av ett dyrt läkemedel och uttagande av en avvikande läkemedelsspecifik självrisk

Exempel 1

Av den styrka som ska expedieras av ett preparat i tablettform finns 2 förpackningsstorlekar på marknaden: 100 tabletter (pris 1 300 €) och 30 tabletter (pris 430 €). Doseringssanvisningen är 1 tablett per dygn.

- Det är fråga om ett dyrt läkemedel eftersom det av preparatet med samma styrka (samma handelsnamn, läkemedelsform och innehavare av försäljningstillstånd) också finns en förpackning vars pris överstiger 1000 €.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- Du kan lämna ut en läkemedelsmängd för 1 månad med ersättning, det vill säga 30 tabletter, utifrån den aktuella doseringsanvisningen.
- Om det är fråga om ett specialersättningsgillt läkemedel (100 %) eller ett läkemedel som tilläggsersättning betalas för ska du ta ut en avvikande läkemedels-specifik självrisk av kunden. I detta exempel tas den ut för 5 behandlingsveckor ($30 : 7 = 4,29$ behandlingsveckor, det vill säga 5 påbörjade behandlingsveckor).

Exempel 2

Av den styrka av ett injektionspreparat som ska expedieras finns 2 förpackningsstorlekar på marknaden: 1 x 1,5 ml (pris 350 €) och 5 x 1,5 ml (1 500 €). Doseringsanvisningen är 1 injektion varannan vecka.

- Det är fråga om ett dyrt läkemedel eftersom det av preparatet med samma styrka (samma handelsnamn, läkemedelsform och innehavare av försäljningstillstånd) också finns en förpackning vars pris överstiger 1000 €.
- Du kan lämna ut en läkemedelsmängd för 1 månad med ersättning, det vill säga 2 x 1 x 1,5 ml utifrån den aktuella doseringsanvisningen.
- Om det är fråga om ett specialersättningsgillt läkemedel (100 %) eller ett läkemedel som tilläggsersättning betalas för ska du ta ut en avvikande läkemedels-specifik självrisk av kunden. I detta exempel tas den ut för 4 behandlingsveckor.

Exempel 3

En (1) förpackning av ett dyrt läkemedel räcker i 18 dygn och 2 förpackningar i 36 dygn med den dosering som kunden ordinerats.

- Du kan till kunden med ersättning expediera den läkemedelsmängd som närmast motsvarar behandlingstiden på 30 dygn, det vill säga i detta fall läkemedelsmängden för 36 dygn, alltså 2 förpackningar.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- Om det är fråga om ett specialersättningsgillt läkemedel (100 %) eller ett läkemedel som tilläggsersättning betalas för ska du ta ut en avvikande läkemedels-specifik självrisk av kunden. I detta exempel tas den ut för 6 behandlingsveckor ($36 : 7 = 5,14$ behandlingsveckor, det vill säga 6 påbörjade behandlingsveckor).

Exempel 4. Av originalpreparatet och de utbytbara preparaten finns bara en förpackningsstorlek på marknaden

Originalpreparatet kostar 1 100 €, alltså är det ett dyrt läkemedel. För detta dyra läkemedel finns det på marknaden ett utbytbart synonympreparat som kostar 900 €. Synonympreparatet är inte ett dyrt läkemedel.

- Synonympreparatet är ett annat preparat än originalpreparatet (olika handelsnamn).
- Om kunden vill ha originalpreparatet, kan du med ersättning bara expediera en läkemedelsmängd för 1 månad av det eftersom det är fråga om ett dyrt läkemedel.
- Om kunden godkänner läkemedelsutbyte till ett synonympreparat kan du med ersättning expediera en läkemedelsmängd för 3 månader av preparatet eftersom det inte är fråga om ett dyrt läkemedel.

Exempel 5. Av originalpreparatet och/eller de utbytbara preparaten finns flera förpackningsstorlekar på marknaden

- Doseringsanvisningen är 1 injektion 2 gånger i månaden.
- Av preparatet finns ett originalpreparat och ett parallellimporterat preparat på marknaden. Preparaten är sinsemellan utbytbara.
- Av originalpreparatet finns det 2 förpackningsstorlekar på marknaden: 1 x 1,5 ml (pris 300 €) och 5 x 1,5 ml (pris 1 400 €).

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- Originalpreparatet är ett dyrt läkemedel eftersom innehavaren av försäljningstillstånd i fråga om den aktuella styrkan har en förpackning på marknaden vars pris överstiger 1 000 €.
  - Apoteket kan av originalpreparatet lämna ut en läkemedelsmängd som behövs för 1 månad med ersättning – på basis av den aktuella doseringsanvisningen 2 x 1 x 1,5 ml.
- Av det utbytbara parallellimporterade preparatet finns det bara en förpackningsstorlek på marknaden: 1 x 1,5 ml (pris 300 €).
  - Det parallellimporterade preparatet är inte ett dyrt läkemedel eftersom innehavaren av försäljningstillstånd inte har en förpackning av den aktuella styrkan på marknaden vars pris överstiger 1 000 €.
    - Om originalpreparatet (dyrt läkemedel) byts ut till det parallellimporterade preparatet (inte dyrt läkemedel) kan man av det parallellimporterade preparatet **i princip** lämna ut en läkemedelsmängd som motsvarar 3 månaders behandling, eftersom det inte är fråga om ett dyrt läkemedel.
    - På basis av den aktuella doseringsanvisningen är läkemedelsmängden för 3 månader av det parallellimporterade preparatet 6 x 1,5 ml. Eftersom det emellertid av den styrka som ska expedieras finns ett originalpreparat på marknaden vars pris överstiger 1 000 € (dyrt läkemedel) kan apoteket av det parallellimporterade preparatet lämna ut en mängd vars pris inte överstiger priset för det de facto dyra (original)preparatet.
      - Apoteket kan följaktligen expediera 4 x 1 x 1,5 ml av det parallellimporterade preparatet, det vill säga en läkemedelsmängd för två månader. Priset för denna läkemedelsmängd, 1200 €, är lägre än priset för det de facto dyra originalpreparatet, 1 x 5 x 1,5 ml för 1 400 €.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Undantagsfall – maximal läkemedelsmängd som kan ersättas på en och samma gång

Den som vill köpa en större mängd läkemedel än vad som behövs för 3 månaders behandling (i fråga om dyra läkemedel: 1 månads behandling) kan i princip inte få direktersättning på apoteket. Du kan informera kunden om möjligheten att köpa läkemedel utan ersättning.

Uppmana då kunden att söka ersättning hos FPA och i ansökan ([ansökningsblankett SV 178r](#)) ange orsaken till varför hen köpt läkemedel i en mängd som överskrider behovet för 3 månader (i fråga om dyra läkemedel: 1 månad) (se [Utredningar till kunden](#)).

Endast av särskilda skäl kan ersättning betalas för en läkemedelsmängd som köps på en och samma gång och som motsvarar mer än 3 månaders behandling (i fråga om dyra läkemedel: 1 månads behandling).

Särskilda skäl kan till exempel vara

- [undantagslov som FPA beviljar för dyra läkemedel](#)
- [minutförsäljningspriset för en större ersättningsgill förpackning, det vill säga en läkemedelsmängd som motsvarar en behandlingstid på mer än 100 dygn, är förmånligare än en mindre ersättningsgill förpackning som motsvarar högst 3 månaders behandling](#)
- [en utlandsresa](#).

Undantagslov som FPA beviljar för dyra läkemedel

En del kunder har inte möjlighet att besöka ett apotek med 1 månads mellanrum, och då kan kundens läkemedelsbehandling riskeras. I en sådan situation kan kunden ansöka om undantagslov hos FPA. Med undantagslov kan kunden under den tid lovet är giltigt på en gång köpa en mängd av ett dyrt läkemedel som motsvarar högst 3 månaders behandling och få ersättning för inköpet.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- Vid undantagslov utgår man från att läkemedelsbehandlingen är etablerad, så att risken för läkemedelssvinn inte är särskilt stor.

Beviljande av undantagslov

FPA kan i vissa situationer bevilja en enskild kund undantagslov som gör det möjligt att på en och samma gång köpa ett dyrt läkemedel med ersättning i en mängd som överskrider 1 månads behandling (dock högst läkemedelsmängden för 3 månader). Ärendet handläggs vid FPA utifrån en utredning av kunden och med beaktande av kundens situation som helhet. Undantagslovet kan vara av engångsnatur eller gälla en längre tid (högst den tid receptet eller ersättningsrätten gäller).

FPA tar upp frågan om undantagslov till behandling efter att kunden har kontaktat FPA.

[FPA betjänar kunderna på nätet, per telefon och på sina serviceställen.](#)

- Apoteket kan inte ansöka om undantagslov för kunden. Apoteket kan hänvisa kunden att ta kontakt med FPA via den servicekanal som lämpar sig bäst för kunden.

Kunden ska ha flera särskilda skäl till att det blir omöjligt för hen att besöka ett apotek med en månads mellanrum. Undantagslov beviljas till exempel inte bara på grund av svår sjukdom eller för att apoteket ligger på långt avstånd från bostadsorten. Undantagslov beviljas inte heller enbart på basis av den tid som går åt till att sköta ett ärende på apoteket eller på grund av resekostnaderna.

När kundens begäran om undantagslov har behandlats informerar FPA kunden om detta. **Om ett undantagslov har beviljats får apoteket via e-tjänsten för förfrågan om direktersättningsuppgifter information om undantagslov för ett dyrt läkemedel, det vill säga [en precisering om direktersättning](#).**

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Expediering av läkemedel med undantagslov

- Kontrollera undantagslovet:
  - Vilket eller vilka läkemedel gäller undantagslovet?
  - Hur mycket läkemedel kan man expediera med undantagslovet?
  - Hur länge är lovet giltigt?
- Kontrollera att de allmänna villkoren för ersättning uppfylls, bland annat att kunden har ett giltigt recept med resterande uttag i den mängd som behövs.
- Iaktta också principerna för [läkemedelsutbyte](#) när du expedierar läkemedlet.

I vilka situationer kan du med ersättning expediera en läkemedelsmängd som motsvarar en behandlingstid på över 100 dygn?

Ibland kan en större förpackningsstorlek av ett läkemedelspreparat vara ersättningsgill och dess minutförsäljningspris förmånligare än eller detsamma som minutförsäljningspriset för den läkemedelsmängd som motsvarar högst 3 månaders behandling uppdelad på flera mindre ersättningsgilla förpackningar. Då kan du till kunden undantagsvis lämna ut en läkemedelsmängd som överskrider 100 dygns behandling med ersättning. I dessa situationer jämförs alltså inte priserna per tablett, utan minutförsäljningspriserna för läkemedelssatserna, **det vill säga priserna före läkemedelsersättning**. För FPA:s kännedom antecknas som tilläggsuppgift angående inköpet varför man har lämnat ut en läkemedelsmängd som överskrider 100 dygns behandling, till exempel "förmånligare än 30" ("edullisempi kuin 30"). Det här är ett sätt att spara pengar för kunden och samhället.

Situationen är en annan om en mindre förpackningsstorlek inte är ersättningsgill. Då kan du inte lämna ut en större förpackningsstorlek som motsvarar en behandlingstid på över 100 dygn med ersättning även om minutförsäljningspriset för preparatets större ersättningsgilla förpackningsstorlek vore förmånligare än eller detsamma som den läkemedelsmängd som motsvarar högst 3 månaders behandling uppdelad på flera mindre icke-

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

ersättningsgilla förpackningar. Om kunden vill ha den större förpackningsstorleken ska du lämna ut den utan ersättning.

Exempel 1: Minutförsäljningspriset för en större förpackning är förmånligare (ersättningsgilla förpackningar)

Preparatet **omfattas inte** av systemet för läkemedelsutbyte. Den maximala läkemedelsmängd som lämnas ut till kunden på en och samma gång med ersättning är, beräknad enligt doseringsanvisningen, 1 x 30 tabletter. **Minutförsäljningspriset för den här läkemedelsmängden är 10 €**. En större ersättningsgill förpackning av läkemedelspreparatet innehåller 100 tabletter, vilket är en läkemedelsmängd för mer än 100 dygns behandling. **Minutförsäljningspriset för den här läkemedelsmängden är 8 €**. I sådana fall kan du till kunden lämna ut en läkemedelsmängd som överstiger behovet för 100 dygn (om det finns läkemedel kvar att ta ut på receptet), eftersom minutförsäljningspriset då blir förmånligare än minutförsäljningspriset för en läkemedelsmängd för högst 3 månader. För FPA:s kännedom antecknas som tilläggsuppgift på receptet "förmånligare än 30" ("edullisempi kuin 30").

Om de preparat vilkas priser du jämför ingår i systemet med läkemedelsutbyte ska du vid prisjämförelsen beakta reglerna för läkemedelsutbyte och minutförsäljningspriserna för de utbytbara preparaten. Om du i fråga om preparat som omfattas av läkemedelsutbyte expedierar en större ersättningsgill förpackning ska du försäkra dig om att dess pris är förmånligare eller detsamma som priset för den förmånligaste mindre ersättningsgilla förpackningen som kan lämnas ut mot receptet.

Exempel 2: Minutförsäljningspriset för en mindre förpackning är förmånligare (ersättningsgilla förpackningar)

Preparatet **omfattas av** systemet för utbyte av läkemedel. Den maximala läkemedelsmängd som lämnas ut till kunden på en och samma gång med ersättning är, beräknad enligt doseringsanvisningen, 1 x 30 tabletter. **Minutförsäljningspriset för 30 tabletter av preparatet A är 20 €**. En större förpackning av läkemedelspreparatet A innehåller 100 tabletter, vilket är en läkemedelsmängd för mer än 100 dygn. **Minutförsäljningspriset för den här läkemedelsmängden är 15 €**. I prisförteckningen finns emellertid

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

ett förmånligare utbytbar preparat B där minutförsäljningspriset för 30 tabletter är 10 €. Dess pris är förmånligare än priset för en 100-tablettersförpackning av preparatet A, så kunden kan inte expedieras en läkemedelsmängd som motsvarar en behandlingstid på över 3 månader med ersättning. Kunden expedieras med ersättning 30 tabletter av preparatet B.

Exempel 3: Det sammanlagda minutförsäljningspriset för flera mindre förpackningar är förmånligare (ersättningsgilla förpackningar)

Preparatet **omfattas av** systemet för utbyte av läkemedel. Den maximala läkemedelsmängd som lämnas ut till kunden på en och samma gång med ersättning är, beräknad enligt doseringsanvisningen, 3 x 28 tabletter. **Minutförsäljningspriset** för preparatet C 3 x 28 tabletter **är totalt 90 €**. En större förpackning av läkemedelspreparatet C innehåller 112 tabletter, vilket är mer än den läkemedelsmängd som behövs för 100 dygn. **Minutförsäljningspriset för den här läkemedelsmängden är 80 €**. I prislösteckningen finns emellertid ett förmånligare synonympreparat D där **minutförsäljningspriset för 3 x 30 tabletter är sammanlagt 75 €**, så kunden expedieras 3 x 30 tabletter av preparatet D med ersättning.

Exempel 4: Minutförsäljningspriset för en större ersättningsgill förpackning är förmånligare än minutförsäljningspriset för en mindre icke-ersättningsgill förpackning

Preparatet omfattas inte av systemet för läkemedelsutbyte. Den maximala läkemedelsmängd som lämnas ut till kunden på en och samma gång med ersättning är, beräknad enligt doseringsanvisningen, 1 x 30 tabletter. Minutförsäljningspriset är 10 € men förpackningsstorleken 30 tabletter är inte ersättningsgill. En större förpackning av läkemedelspreparatet innehåller 100 tabletter, vilket är en läkemedelsmängd för mer än 100 dygns behandling. Minutförsäljningspriset för den här ersättningsgilla förpackningsstorleken är 8 €. I sådana fall kan du inte expediera kunden en läkemedelsmängd som överstiger behovet för 100 dagar med ersättning, trots att minutförsäljningspriset blir förmånligare än minutförsäljningspriset för en läkemedelsmängd för högst 3 månader.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Doseringsanvisning

Den maximala läkemedelsmängd som kan ersättas på en och samma gång beräknas utifrån doseringsanvisningen på receptet. Därför måste doseringsanvisningen vara uppdaterad.

Doseringsanvisning saknas

På receptet måste finnas en doseringsanvisning som läkemedelsförskrivaren skrivit.

Om doseringsanvisning saknas ska du ta reda på anvisningen hos läkemedelsförskrivaren eller verksamhetsenheten för hälso- och sjukvård:

1. Be förskrivaren ange den uppdaterade doseringsanvisningen på receptet. Du kan också komma överens med läkemedelsförskrivaren om att du rättar uppgifterna på receptet i enlighet med den anvisning som förskrivaren ger.
2. Om du inte får tag på läkemedelsförskrivaren och doseringsanvisningen utifrån läkemedelsförskrivarens anteckning kontrolleras med verksamhetsenheten för hälso- och sjukvård, ska du anteckna "hälso- och sjukvårdsenhet" ("th-yksikkö"). Anteckna den uppdaterade doseringsanvisningen i fältet för närmare uppgifter på receptet för FPA:s kännedom. Du kan göra anteckningen till exempel på följande sätt: "Hälso- och sjukvårdsenhet: 1 tablett 2 gånger om dagen."

"Enligt anvisning"

I vissa situationer kan doseringsanvisningen inte anges i exakt form på receptet utan den kan variera under receptets giltighetstid. Till exempel kan ett blodförtunnande läkemedels dosering variera på basis av resultat från laboratorieundersökningar. Fråga kunden om den uppdaterade doseringen.

- Anteckna den dosering som kunden angett i fältet för närmare uppgifter på receptet för FPA:s kännedom. Skriv "asiakas" ("kunden"). Du kan göra anteckningen till exempel på följande sätt: "Kunden: 1 tabl. och 1,5 tabl. varannan dag."

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Kunden meddelar att doseringen ändrats

Om kunden meddelar att den doseringsanvisning som angetts på receptet har ändrats ska du ta reda på den uppdaterade anvisningen hos läkemedelsförskrivaren eller verksamhetsenheten för hälso- och sjukvård.

1. Be förskrivaren ange den uppdaterade doseringsanvisningen på receptet. Du kan också komma överens med läkemedelsförskrivaren om att du rättar uppgifterna på receptet i enlighet med den anvisning som förskrivaren ger.
2. Om du inte får tag på läkemedelsförskrivaren och doseringsanvisningen utifrån läkemedelsförskrivarens anteckning kontrolleras med verksamhetsenheten för hälso- och sjukvård ska du anteckna "hälso- och sjukvårdsenhet" ("th-yksikkö"). Anteckna den uppdaterade doseringsanvisningen i fältet för närmare uppgifter på receptet för FPA:s kännedom. Du kan göra anteckningen till exempel på följande sätt: "Hälso- och sjukvårdsenhet: 1 tablett 2 gånger om dagen."

Om det inte går att ta reda på den uppdaterade doseringsanvisningen hos hälso- och sjukvården kan du undantagsvis godkänna den dosering som kunden angett. Också i det fallet måste doseringen grunda sig på läkemedelsförskrivarens anvisning och får inte överstiga den maximala dos som angetts i preparatsammandraget.

- Anteckna den dosering som kunden angett i fältet för närmare uppgifter på receptet till FPA för kännedom. Skriv "asiakas" ("kunden"). Du kan göra anteckningen till exempel på följande sätt: "Kunden: 1 tablett 3 gånger om dagen" eller "Kunden: 1 x 3."

Narkotiska läkemedel och HCI-läkemedel

Du kan expediera narkotiska läkemedel och HCI-läkemedel med ersättning bara på basis av en doseringsanvisning som angetts på receptet eller som du fått av läkaren i telefon.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Be förskrivaren ange uppdaterad doseringsanvisning på receptet. Du kan också komma överens med läkemedelsförskrivaren om att du rättar uppgifterna på receptet i enlighet med den anvisning som förskrivaren ger.

Nödvändiga ytterligare doser och läkemedel för att förebygga anfall

Ytterligare doser som används endast vid behov beaktas inte på förhand vid beräkningen av den läkemedelsmängd som ska lämnas ut. I doseringsanvisningen kan det till exempel stå att dosen ska ökas i samband med förkylning. Du kan beakta ytterligare doser som baserar sig på doseringsanvisningen först när du beräknar tiden mellan expedieringarna följande gång. Anteckna de ytterligare doserna som kunden angett och som baserar sig på läkemedelsförskrivarens anvisningar i fältet för närmare uppgifter på receptet till FPA för kännedom. Skriv "asiakas" ("kunden"). Du kan göra anteckningen till exempel på följande sätt: "Kunden: 1–2 ytterligare doser per dag vid behov."

Observera när du lämnar ut livsviktiga läkemedel att kunden alltid ska förfoga över en tillräcklig dos av ett läkemedel som hen behöver för att förhindra ett anfall (till exempel hemofililäkemedel). Expediera de nödvändiga läkemedlen, som används vid akut behov, på ett ur terapeutisk synpunkt och kostnadssynpunkt ändamålsenligt sätt.

Dosen enligt produktresumén överskrider: Anteckningen SIC

Enligt [Fimeas föreskrift \(2/2016\)](#) får ett recept inte expedieras om läkemedlet har förskrivits i en större dos än den i produktresumén angivna doseringen, om inte förskrivaren har försett receptet med anteckningen "SIC".

Om doseringsanvisningen på receptet överskrider den dos som anges i produktresumén kan du inte bevilja ersättning för läkemedlet utan anteckningen SIC.

Ändamålsenlig förpackningsstorlek

Utgivande av ersättning förutsätter att ett preparat inhandlats i kostnadsmässigt ändamålsenliga förpackningar. Detta innebär att

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- man bör välja den förpackningsstorlek där läkemedlets pris blir förmånligast (oekonomiska förpackningar ska undvikas)
- den totala mängden på receptet fördelas på olika inköp på ett så förmånligt sätt som möjligt.

Du kan expediera en läkemedelsmängd som motsvarar 3 månaders behandling (dyra läkemedel: 1 månads behandling) också i olika förpackningsstorlekar av samma preparat, om minutförsäljningspriset för ifrågavarande alternativ är förmånligare.

Se även:

- [Minutförsäljningspriset för en större förpackning är förmånligare än en läkemedelsmängd för 3 månader](#)
- [Kliniska näringspreparat](#)
- [Bassalvor](#)
- [Läkemedelsmängd för tre månader](#)
- [Läkemedelsmängd för en månad.](#)

Inledande av läkemedelsbehandling

Om det av ett recept framgår att det är fråga om **långvarig behandling som inleds** och det finns en liten förpackning att få av preparatet ska en liten förpackning expedieras i början, om adekvat läkemedelsbehandling inte förutsätter annat.

Om det inte finns en liten förpackning att få av preparatet ska du expediera högst 1 förpackning när behandlingen inleds, ifall adekvat läkemedelsbehandling inte förutsätter annat.

Delexpediering av ersättningsgilla läkemedel

Du kan skicka uppgifter om inköp till FPA bara i fråga om läkemedelsförpackningar som du de facto har lämnat ut till kunden. Du kan alltså inte skicka sådana

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

uppgifter om inköp till FPA som inte stämmer överens med de förpackningar som du har lämnat ut till kunden.

Det enda undantaget är läkemedel för vilka kunden betalar en läkemedelsspecifik självrisk. För dem betalas alltså specialersättning (100 %) eller tilläggsersättning till kunden.

Vid sådan **delexpediering** kan läkemedlen anses köpta på en och samma gång även om apoteket har varit tvunget att separat beställa en del av den läkemedelssats som kunden behöver. Kunden får hela läkemedelsmängden för 3 månader med en enda läkemedelsspecifik självrisk.

- FPA rekommenderar dock att kunden köper hela läkemedelsmängden först då alla förpackningar kan expedieras på apoteket.

I exempel 1–3 nedan presenteras olika tillvägagångssätt då apoteket inte har i lager den läkemedelsmängd som kunden vill ha.

Doseringsanvisningen för ett läkemedel är 1 tablett 2 gånger per dygn. Kunden vill köpa en läkemedelsmängd för 3 månader, det vill säga 2 x 100 tabletter.

Exempel 1: Apoteket har inte alls i lager det läkemedel som kunden vill ha

- Om apoteket inte har läkemedlet i lager beställer apoteket läkemedlet åt kunden.
- Uppgifterna om inköpen skickas till FPA först när läkemedlen (2 x 100 tabletter) lämnas ut till kunden.

Exempel 2: Apoteket har i lager bara en del av den läkemedelsmängd som kunden vill ha – kunden behöver inte läkemedlet genast

- Om apoteket har bara 1 x 100 tabletter i lager, beställer apoteket den tilläggs- mängd som kunden behöver (1 x 100 tabletter).
- Uppgifterna om inköpen skickas till FPA först när läkemedlen (2 x 100 tabletter) lämnas ut till kunden.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Exempel 3: Apoteket har i lager bara en del av den läkemedelsmängd som kunden vill ha – kunden behöver läkemedlet genast

Apoteket har bara 1 x 100 tabletter i lager, men kunden har inga tabletter kvar.

a) Kunden får grundersättning eller lägre specialersättning för läkemedlet

- Apoteket prissätter 1 x 100 tabletter för kunden.
- Uppgifterna om inköpet (1 x 100) skickas till FPA.
- Kunden informeras om när hen kan köpa följande läkemedelssats med ersättning.

b) Kunden får högre specialersättning eller tilläggsersättning för läkemedlet

- Apoteket kan prissätta 2 x 100 tabletter för kunden, om kunden vill ha läkemedelsmängden för 3 månader.
- Uppgifterna om inköpet (2 x 100) skickas till FPA.
- Kunden får 1 x 100 tabletter.
- Kunden betalar endast en läkemedelsspecifik självrisk.
  - **Förfarandet gäller inte preparat som omfattas av avvikande läkemedelsspecifik självrisk.** Sådana expedieras enligt exemplen 2 eller 3a. Den avvikande läkemedelsspecifika självriskandelen tas ut enligt hur mycket läkemedel som lämnas ut på en gång (påbörjade behandlingsveckor).
- Apoteket beställer den läkemedelsmängd som saknas (1 x 100) och kommer överens med kunden om när den kan expedieras eller när kunden kan ta ut den (kundens kontaktinformation med tanke på eventuella förändringar).
- Den läkemedelsmängd som beställs lämnas ut till kunden så fort som möjligt.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Förfarandet kan emellertid orsaka ett behov att göra korrigeringar i efterskott, om den andra läkemedelsförpackningen inte expedieras (t.ex. om det är problem med tillgången eller kunden inte hämtar ut läkemedlet). Då ska apoteket meddela kunden och FPA om saken och göra en korrigering i Receptcentret.

Förfarandet ovan förutsätter att läkemedlet finns att tillgå i partiaffären. **Förfarandet kan alltså inte tillämpas om du vid prissättningen vet att det är problem med tillgången på läkemedlet.**

Tid mellan inköp, expedieringsintervall och flexibilitet

Genom att följa upp tiden mellan inköp, det vill säga expeditionsintervallen, går det att minska läkemedelsavfallet och de onödiga kostnader avfallet medför. Om det görs ändringar i läkemedelsbehandlingen kan också en del läkemedel som använts länge bli onödiga. Läkemedel som inhandlats i onödan leder till extra kostnader för kunden och samhället samt till läkemedelsavfall.

När du granskar tiden mellan inköp ska du alltid beakta det föregående inköpet, även om det lämnats ut utan ersättning.

- Tiden mellan inköpen är tillräckligt lång och ersättning kan beviljas om det av den föregående läkemedelssatsen finns kvar högst en mängd som kan godtas med beaktande av flexperioden.

Flexibilitet

Med flexperiod avses den period då preparatet kan expedieras med ersättning innan den föregående satsen tar slut.

Flexperioderna är enligt sjukförsäkringslagen följande:

- **en flexperiod på högst 21 dagar** när den tidigare expedierade satsen motsvarar 3 månaders behandling (90 dagar eller 13 veckor) eller en större sats

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- **en flexperiod på 14 dagar** när den tidigare expedierade satsen motsvarar 2 månaders behandling (60 dagar)
- **en flexperiod på 7 dagar** när den tidigare expedierade satsen motsvarar 1 månads behandling (30 dagar) eller mindre.

Du kan beräkna tidpunkten för när kunden kan köpa följande läkemedelssats med ersättning utifrån läkemedelsförskrivarens doseringsanvisning och den föregående gång expedierade läkemedelssatsen (läkemedelsmängden). Apotekssystemens räknare av expeditionsintervaller beräknar de rätta flexperioderna. Vid beräkningen är "dag ett" dagen efter datumet för läkemedelsköpet.

Observera att

1. man i fråga om expeditionsintervallerna för itererade recept följer läkarens anteckningar på receptet.
2. apoteken ska se till att anvisningarna om tiden mellan inköp följs också vid olika förpackningsstorlekar (se [felavgiftsförfarande](#)).

Exempel: Fastställande av flexperioden

Kunden köpte föregående gång blodtrycksläkemedel 1.4.2024. Då lämnade apoteket ut 200 tabletter med doseringsanvisningen 1,5 tabletter per dag. Kunden fick inte ersättning för inköpet. Den levererade läkemedelssatsen motsvarar en behandlingstid på cirka 133 dagar (200 tabl. : 1,5 tabl./dag) och då är flexperioden 21 dagar. Den läkemedelssats som expedierades 1.4.2024 slutar 11.8.2024, så kunden får nästa inköp med ersättning tidigast 22.7.2024.

Tid mellan inköp vid avvikande dosering

Läkemedel som doseras en gång i månaden eller mera sällan

I fråga om läkemedel som doseras en gång i månaden eller mer sällan (till exempel injektioner) kan du expediera följande sats först när den föregående satsen tagit slut och

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

när det till följande dosering är 21, 14 eller 7 dagar (beroende på den tidigare expedierade läkemedelsmängden).

Exempel 1: Läkemedel som doseras med en månads mellanrum

Om ett preparat senast expedierades med 1 förpackning (3 x 1 ml) och doseringsanvisningen lyder 1 injektion per månad, kan följande sats expedieras när läkemedlet är slut, tidigast 21 dagar före följande injektion.

Exempel 2: Läkemedel som doseras med 6 månaders mellanrum

Om ett preparat senast expedierades med 1 förpackning (1 ml) och doseringsanvisningen lyder 1 injektion med 6 månaders mellanrum, kan följande sats expedieras tidigast 21 dagar före följande injektion.

Mätning förlust

I fråga om vissa läkemedel (till exempel ögondroppar) kan mätning förlusterna bli rätt stora. Du kan beakta dessa förluster när du beräknar hur lång tid det gått sedan **föregående** inköp, inte på förhand. Ange kortfattat orsaken till mätning förlusten under ytterligare uppgifter om inköpet.

I oklara fall anvisas kunden [att söka ersättning hos FPA](#).

Inköp tidigare än tiden mellan inköpen medger

Om kunden köper ett läkemedel tidigare än vad tiden mellan inköpen medger kan du inte bevilja kunden ersättning.

Du kan dock expediera inköpet utan ersättning och hänvisa kunden till FPA för att söka ersättning i efterhand (se [Utredningar till kunden](#), [Läkemedel som lämnas ut med anledning av en utlandsresa](#)).

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Ansökan om ersättning hos FPA

När kunden söker ersättning hos FPA för ett för tidigt läkemedelsinköp kan FPA endast av särskilda skäl betala ersättning för läkemedelsinköp som görs tidigare än vad tidsintervallet mellan inköpen medger. Ett sådant särskilt skäl kan till exempel vara en lång utlandsvistelse om kunden omfattas av den finska sjukförsäkringen under hela vistelsen utomlands.

Utlandsresa

Även en kort vistelse utomlands kan inverka på kundens rätt att få läkemedelsersättning. Rätten till läkemedelsersättning från FPA beror på orsaken till utlandsvistelsen, vistelsens längd och vilket land kunden vistas i.

Läs mer om hur [utlandsresor inverkar på läkemedelsersättningar \(Privatpersoner\)](#).

Om kunden ska åka utomlands och du inte kan expediera hen en tillräcklig läkemedelsmängd med ersättning, eller utan ersättning på grund av läkemedlets dyra pris, kan kunden söka undantagslov (tillstånd för direktersättning) hos FPA. Ett villkor för undantagslovet är att totalkostnaden för de ersättningsgilla läkemedel som kunden behöver under sin resa är minst 600 euro utan ersättning.

Kunden kan också köpa läkemedlen utan ersättning. När kunden köper läkemedel utan ersättning ska du uppmana hen att söka ersättning för inköpet hos FPA i efterhand (se [Utredningar till kunden](#)). Ersättning ska sökas inom 6 månader från det att läkemedlet köptes.

Undantagslov (tillstånd för direktersättning) inför en utlandsresa

Om totalkostnaden för de ersättningsgilla läkemedel som kunden behöver under sin utlandsresa är minst 600 euro utan ersättning kan FPA bevilja kunden ett undantagslov att med direktersättning på apoteket köpa de läkemedel som hen behöver under sin resa. Be kunden kontakta FPA för att få ärendet utrett. [FPA betjänar kunderna på nätet, per](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

[telefon och på sina serviceställen](#). Undantagslov beviljas inte, om totalkostnaden för läkemedlen utan ersättning understiger 600 euro.

Ansökan om undantagslov hos FPA

1. Om kostnaden för de läkemedel som kunden behöver under sin resa är minst 600 euro utan ersättning kan du uppmana kunden att kontakta FPA, om hen så önskar.
2. FPA utreder huruvida kunden omfattas av den finska sjukförsäkringen under utlandsvistelsen och huruvida kunden undantagsvis kan få de läkemedel som hen behöver under vistelsen med direktersättning på apoteket.
  - Som ett resultat av utredningen kan kundens rätt till FPA:s förmåner upphöra.
3. FPA informerar kunden om beslutet.

Expediering av läkemedel med undantagslov

Apoteket får uppgift (precisering om direktersättning) om de läkemedel och läkemedelsmängder som ersättning kan beviljas för från e-tjänsten för förfrågan om direktersättningsuppgifter. Via preciseringen kan apoteken också få annan tilläggsinformation. Undantagslovet är här av engångsnatur.

- Kontrollera undantagslovet:
  - Vilket eller vilka läkemedel gäller undantagslovet?
  - Hur mycket läkemedel kan man expediera med undantagslovet?
  - Hur länge är lovet giltigt?

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- Kontrollera att de allmänna villkoren för ersättning uppfylls, bland annat att kunden har ett giltigt recept med resterande uttag i den mängd som behövs.
- Iaktta också principerna för läkemedelsutbyte när du expedierar läkemedlet.

Kom ihåg att granska hållbarhetstiden för det expedierade läkemedlet samt informera kunden om hur läkemedlen ska förvaras på rätt sätt när du expedierar läkemedel för en längre tid eller tidigare än expeditionsintervallet medger.

Dessutom kan du uppmana kunden att utreda eventuella begränsningar i destinationslandet gällande införsel av läkemedel. Information för resenärer finns till exempel på [Fimeas](#) och [Tullens](#) webbplatser samt på FPA:s webbplats under [Läkemedel och resor](#). Kunden kan inhämta eventuell tilläggsinformation också hos läkemedelsföretagen, flygbolagen och hos tullen eller ambassaden för destinationslandet.

Expediering och rättelse av inköpet

Du kan skicka uppgifterna om läkemedelsinköpet till FPA när du lämnar ut läkemedel till kunden. Då förmedlas uppgifterna om köpet till FPA:s mottagningstjänst för uppgifter om läkemedelsinköp och redovisningsuppgifter. Samtidigt uppdateras uppgifterna om kundens hittills betalda initial- och årssjälvriskbelopp i realtid (se [förfrågningstjänsten är i realtid](#)). Efter detta står de uppdaterade uppgifterna genast till alla apoteks förfarande.

Om det är nödvändigt att prissätta kundens läkemedel från ett och samma besök på apoteket i flera inköp ska du läsa anvisningen [Flera inköp för samma kund](#).

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

FPA:s mottagningstjänst för uppgifter om läkemedelsinköp och redovisningsuppgifter

Mottagningstjänsten kontrollerar det inköp som apoteket skickat genom att göra tekniska granskningar. Genom granskningarna säkerställer man bland annat att prisuppgifterna meddelats med siffror, att receptets datum är i rätt format eller att samma inköp inte tidigare har skickats till mottagningstjänsten.

Om man vid granskningen av inköpet upptäcker ett fel informeras apoteket genast i ett svarsmeddelande att inköpet inte godkänns. Då måste apoteket omedelbart utreda orsaken till felet och rätta inköpet så att det är i rätt form. Inköpet finns inte hos FPA eller i realtidsuppgifterna om självriskbelopp innan mottagningstjänsten har godkänt inköpet.

Mottagningstjänsten granskar inte ersättnings- och prisuppgifternas riktighet.

Rättelse av inköpet

När du markerar ett inköp som expedierat (= kvitterar inköpet) skickar apotekssystemet automatiskt inköpet till FPA:s mottagningstjänst för uppgifter om läkemedelsinköp och redovisningsdata. Då uppdateras uppgifterna om kundens hittills betalda initial- och års-självriskbelopp i realtid i FPA:s e-tjänst för förfrågan om direktersättningsuppgifter.

För att uppgifterna i förfrågningsstjänsten ska vara uppdaterade krävs att överföringen av uppgifter om läkemedelsköpen är i realtid och att uppgifterna om de inköp som skickats till FPA är korrekta. På FPA, på apoteken och i Receptcentret måste det alltid finnas uppdaterade uppgifter om kundens inköp. När du expedierar läkemedel måste du se till att uppgifterna om expedieringen motsvarar den faktiska köptransaktionen (se [Fel som upptäckts i ett inköp](#)).

Ett felaktigt inköp ska rättas genast när felet upptäcks. Då kan uppgifterna om kundens hittills betalda initialsjälvrisk- och årssjälvriskbelopp korrigeras i förfrågningsstjänsten och kunden får rätt ersättningar i framtiden. Rättelser ska alltid göras enligt systemleverantörens och FPA:s anvisningar.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Rättelse av inköpet under samma dygn

Du kan ta bort eller rätta uppgifterna om ett inköp som skickats till mottagningstjänsten fram till klockan 01.00 följande dygn utan att du behöver kontakta FPA. Observera att raderingar och rättelser av inköp som inverkar på uppgifterna om ersättning (till exempel läkemedelsmängd som ska expedieras, preparatets pris eller ersättningsklass) också kan inverka på uppgifterna om kundens hittills betalda initialsjälvrisk- och årssjälvriskbelopp i förfrågningstjänsten.

Lägg vikt vid följande:

- Radera eller rätta ett felaktigt inköp innan du skickar det på nytt eller gör ett nytt inköp.
- Hämta uppgifterna från förfrågningstjänsten på nytt när du börjar rätta ett felaktigt inköp.
- Du kan söka uppgifter om en kund i förfrågningstjänsten om direktersättningsuppgifter bara om kunden har gett sitt samtycke till det. Informera kunden om ändringarna.

Exempel: Rättelse av inköpet i efterhand under samma dygn

Det är fråga om kundens första läkemedelsinköp för året och du får från förfrågningstjänsten veta att kunden behöver betala 70 € i initialsjälvrisk och att det hittills betalda årssjälvriskbeloppet är 0 €. Kunden köper ett läkemedel som hen behöver betala 85 € för. Du behandlar inköpet och kvitterar det som expedierat till kunden. Inköpet överförs till mottagningstjänsten och förfrågningstjänsten uppdateras genast med uppgiften om att kunden har betalat initialsjälvrisken och att det hittills betalda årssjälvriskbeloppet är 85 €.

Vid kassan märker kunden att hen inte har råd att betala självrisken på 85 €. Ni kommer överens med kunden om att läkemedlet byts ut mot en mindre förpackning som kunden betalar 60 € för. Du öppnar inköpet för ny behandling. Du rättar inköpet och hämtar på

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

nytt också uppgifterna i förfrågnings tjänsten. Därefter markerar du inköpet som expedierat (= kvitterar inköpet) varvid inköpet åter överförs till mottagningstjänsten och uppgifterna om kundens självrisker åter uppdateras i förfrågnings tjänsten (60 € har betalats i initialsjälvrisk, det hittills betalda årssjälvriskbeloppet är 60 €).

Rättelse av inköpet under följande dygn eller senare

[Om du är tvungen att rätta inköpet följande dygn efter klockan 01.00 ska du kontakta FPA:s telefontjänst för apoteken.](#)

1. Ring FPA:s telefontjänst genast när du har upptäckt felet. Ange i telefon inköpets nummer, inköpsdatum, personbeteckning, uppgift som ska rättas och orsaken till rättelsen.
2. På din begäran kommer FPA antingen att
  - a. nollställa ersättningsuppgifterna för inköpet varvid du vid behov kan göra ett nytt inköp eller
  - b. nollställa ersättningsuppgifterna för inköpet och passivera inköpet varvid du själv kan rätta inköpet och skicka samma inköp på nytt till FPA. (När FPA passiverar inköpet kan apoteket skicka det till mottagningstjänsten på nytt med samma inköpsnummer.)

Först efter dessa åtgärder kan du göra ett nytt inköp eller rätta ett tidigare inköp. FPA meddelar per telefon när inköpet nollställts och passiverats. När du rättar ett inköp ska du hämta kundens uppgifter på nytt från e-tjänsten för förfrågan om direktersättningsuppgifter så att uppgifterna om kundens hittills betalda självriskbelopp och ersättningar uppdateras korrekt i inköpet.

Vid behov kan FPA begära en skriftlig utredning över rättelsen av apoteket.

Förutom att FPA per telefon ger rättelsetillstånd informerar FPA apoteket om rättelsen också med ett brev.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Om FPA **har skickat ett rättelseförslag till apoteket**, kan apoteket inte rätta felet genom att begära att inköpet i fråga ska tas bort/passiveras. I dessa situationer kan apoteket inte heller på egen hand, utan överenskommelse med FPA, prissätta läkemedelsinköpet i fråga på nytt med korrigerade uppgifter till FPA.

Ingen kontakt mellan Receptcentret och FPA:s apoteksredovisningssystem

Observera att redovisningsuppgifterna om ett läkemedel som har expedierats med elektroniskt recept inte förmedlas till FPA:s direktersättningssystem via Receptcentret. Detta beror på att Receptcentret och FPA:s apoteksredovisningssystem är separata system. Om du direkt i Receptcentret korrigerar uppgifterna om en läkemedelsexpediering som ersättning betalats för (utan att uppgifterna om det egentliga inköpstillfället korrigeras) måste du anmäla de korrigerade uppgifterna separat till FPA. I oklara fall kan du kontrollera hos FPA om uppgifterna om inköpet som visas i apoteksredovisningssystemet är korrekta.

Fel som upptäckts i redovisningen

FPA eller arbetsplatskassan underrättar skriftligen apoteket om brister, fel eller behov av rättelser som upptäckts i de uppgifter om läkemedelsinköp som förmedlats till FPA. Detta sker genom anmärkningar, rättelseförslag eller rättelsemeddelanden.

Anmärkning

FPA sänder apoteket en anmärkning om sådant som apoteket hädanefter måste fästa större vikt vid, men som inte omedelbart leder till rättelse av redovisningsdata. FPA kan också ge anmärkningen per telefon.

Rättelseförslag

FPA sänder ett rättelseförslag (det vill säga hörande av apoteket) när det gäller fel på grund av vilka en framställning om rättelse av apotekets redovisning görs. Beroende på felet föreslår FPA antingen en rättelse av ersättningen eller att apoteket måste betala en [felavgift](#).

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Till skillnad från en felavgift kan en rättelse av ersättningen också inverka på kundens sammanlagda självriskbelopp.

FPA skickar apoteket ett rättelseförslag senast den 12:e dagen månaden efter betalningsmånaden.

FPA kan även senare be om en förklaring till ett fel om felets värde i pengar är mer än 85 € eller om det finns skäl att misstänka att felet varit uppsåtligt eller om felet varit återkommande.

Apotekets bemötande av rättelseförslaget

Apoteket har möjlighet att bemöta rättelseförslaget exempelvis per telefon eller säker e-post. För att uppgifterna om kundens läkemedelsinköp och självriskbelopp ska vara uppdaterade måste svaret ges så snabbt som möjligt, i synnerhet då apoteket godkänner rättelseförslaget. Bemötandet ska dock ges senast inom den tid som FPA angett. Vid behov kan FPA dessutom begära en skriftlig utredning av apoteket.

Om felet gäller dubbelfakturering ska apotekets bemötande alltid vara i skriftlig form och ges av apotekaren eller föreståndaren för apoteket. Bemötandet kan inte ges per telefon. Med dubbelfakturering avses en situation där apoteket har lämnat in en redovisning till FPA gällande samma inköp två gånger.

Om apoteket inte ger sitt bemötande med anledning av rättelseförslaget, kvitteras rättelsen så att den blir giltig när tiden för hörande har gått ut. Först då uppdateras det självriskbelopp som kunden sammanlagt har betalat. Hos apoteket görs avdraget i enlighet med framställan i samband med följande redovisningsbetalning.

Rättelsemeddelande

I fråga om rättelser som görs utan att apoteket hörs får apoteket ett rättelsemeddelande.

FPA kan skicka rättelsemeddelande i fråga om följande klara fel där det är uppenbart onödigt att höra apoteket:

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- Preparatets ersättningsstatus har inte varit i kraft.
- Ett läkemedel har expedierats till ett pris som överstiger det pris som beräknats utifrån det fastställda partipriset.
- Receptet har inte varit giltigt.
- Det har betalats ersättning för dosdispenseringsarvodet, kunden under 75 år.
- Det har betalats ersättning för läkemedel som används vid assisterad befruktning, kunden har fyllt 43 år.
- Ersättning har getts för ett botulinumtoxinpreparat som förskrivits av tandläkare.

FPA skickar apoteket ett rättelsemeddelande senast den 12:e dagen månaden efter betalningsmånaden.

Meddelandet kan även skickas senare om det finns skäl att misstänka att felet begåtts uppsåtligt eller om ett fel varit återkommande eller beloppet är betydande.

Även rättelse av fel som apoteket självt har upptäckt anmäls med ett rättelsemeddelande.

Felavgifter

I vissa situationer där fel har uppdagats kan FPA föreslå att en felavgift tas ut av apoteket. Om vissa slag av fel återkommande uppdagas i apotekets redovisningar kan FPA föreslå att en påföljdsavgift tas ut.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Felavgift

Förfarandet med felavgift innebär inte att FPA föreslår att uppgifterna om ersättningar för läkemedelsköp rättas, utan apoteket föreslås betala en felavgift. Uttagande av felavgift ändrar inte uppgifterna om ersättning i samband med ett köp eller beloppet av kundens självriskandel. FPA avgör dock separat om kunden har rätt till ersättning.

Felavgiften är 50 €. Apoteket får inte överföra felavgiften på kunden.

Krav på betalning av felavgift ställs i följande fall:

- Ett läkemedel, ett kliniskt näringspreparat eller en bassalva har expedierats innan nästan hela den tid som föregående sats räcker till för har förflutit.
- Ett preparat har expedierats
  - i en större mängd än vad som motsvarar 3 månaders behandling eller
  - (i fråga om dyra läkemedel) i en större mängd än vad som motsvarar 1 månads behandling, då patienten inte har något undantagslov från FPA som tillåter expediering av dyra läkemedel i en mängd som överskrider 1 månads behandling.

Apoteket kan inte upphäva ett fel som begåtts genom att begära att inköpet raderas.

Påföljdsavgift

FPA kan föreslå att en speciell påföljdsavgift ska tas ut av apoteket.

En påföljdsavgift kan föreslås om apoteket

- upprepade gånger expedierar läkemedlet för tidigt
- upprepade gånger expedierar läkemedel i en mängd som överskrider 3 månaders (i fråga om dyra läkemedel: 1 månads) behandling

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- överför felavgiften på kunden.

Apoteket har möjlighet att ge ett skriftligt genmäle inom en viss tid (minst 2 veckor).

Beslut om att ta ut avgiften och avgiftens storlek fattas alltid genom förhandlingar mellan enheten för planering av förmåner och tjänster vid FPA och representanter för apoteket. (Läs mer i Sjukförsäkringsanvisningar för apotek [Bilaga 1, Redovisningsförfarande \(pdf\)](#) under "Meningskiljaktigheter och påföljdsavgift").

Apoteket betalar den krävda påföljdsavgiften till FPA separat och inom den tid som FPA anger.

Avtalsvite

FPA har rätt att få avtalsvite av ett apotek eller filialapotek i följande situationer:

- Apoteket eller filialapoteket bryter upprepade gånger mot eller försummar villkoren i avtalen om direktersättningsförfarande eller anvisningar som meddelats med stöd av dem, och korrigerar inte sitt förfarande inom en av FPA angiven rimlig tid.
- Apoteket eller filialapoteket bryter allvarligt mot eller försummar villkoren i avtalen om direktersättningsförfarande eller de anvisningar som meddelats med stöd av dem.

FPA ger apoteket eller filialapoteket en skriftlig anmärkning för överträdelsen eller försummelsen innan avtalsvite föreläggs. Beloppet av avtalsvitet anges i avtalet om direktersättningsförfarande.

Meningskiljaktigheter i samband med rättelser och felavgifter

Om det genmäle (bemötande) som apoteket lämnat inte kan godkännas, meddelar den FPA-enhet som handlägger apotekets redovisningar apoteket om detta. Om apoteket och FPA är oeniga om ett rättelseförslag, en felavgift, en påföljdsavgift eller om ett avtalsvite

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

som förelagts apoteket, kan apoteket föra den meningsskiljaktighet som uppstått vid tillämpningen av direktersättningsförfarandet till en förhandling om meningsskiljaktighet eller till förvaltningsdomstolen för avgörande som ett förvaltningstvistemål.

Som förhandling om meningsskiljaktighet behandlas rättelseförslag på minst 1 000 euro. Vid förhandlingen fastställs dessutom beloppet av den påföljdsavgift som ska åläggas apoteket. (Läs mer i Sjukförsäkringsanvisningar för apotek [Bilaga 1, Redovisningsförfarande \(pdf\)](#) under "Meningsskiljaktigheter och påföljdsavgift").

Om apoteket och FPA är oeniga om ett rättelseförslag som **understiger** 1 000 euro, om en felavgift eller om ett avtalsvite som förelagts apoteket, kan apoteket föra den meningsskiljaktighet som uppkommit vid tillämpningen av direktersättningsförfarandet till förvaltningsdomstolen för avgörande som ett förvaltningstvistemål.

Utredningar till kunden

Kunden får ett kassakvitto på inköpet. Om kunden inte kan få direktersättning på apoteket får hen därtill en specifikation som behövs för ansökan om ersättning. Specifikationen är avgiftsfri för kunden.

Kunden har fått direktersättning

Kunden ska få ett kassakvitto på direktersatta kontantköp eller inköpet antecknas i minusboken. De självrisker kunden ska betala för läkemedel och läkararvoden ska anges skilt från andra inköp på kvittot.

Om kunden vill få en noggrann utredning över sitt inköp kan du skriva ut en specifikation av läkemedelsinköp till hen (SV 27r DATA).

Vid kontoköp anges följande uppgifter i den räkning eller på den giroblankett som ges till kunden:

- expedieringsdatum för läkemedlet

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

- betalningsmottagare
- självrisk som angivits skilt från andra inköp.

När en kund har fått ersättning för ett läkemedelsinköp på apoteket som hen uppger att hen senare tänker söka ersättning för enligt någon annan lag ska du anteckna ersättningen i den utredning som ges till hen. Försäkringsbolaget betalar motsvarande belopp till sjukförsäkringsfonden.

Om en kund är missnöjd med en ersättning som hen har fått på apoteket kan hen inom sex månader efter inköpet be FPA eller arbetsplatskassan om ett sådant skriftligt beslut som behövs för sökande av ändring. FPA och arbetsplatskassorna ger vid behov närmare anvisningar om besvär förfarandet.

Rättelser som berör kunden

Om apoteket har tagit ut ett för högt pris för ett ersättningsgillt preparat av kunden drar FPA av den sjukförsäkringsersättning som redovisats för mycket. Apoteket ska då kompensera kunden för det överdebiterade självriskbeloppet. Ifall kunden har fått för lite i sjukförsäkringsersättning betalar FPA ett tilläggsbelopp till kunden.

Ersättning betalas i efterhand av FPA

Om du inte har kunnat bevilja ersättning på apoteket kan kunden ansöka om ersättning hos FPA inom 6 månader från inköpet. Kunden ska söka ersättning för läkemedelsinköpet utifrån den utredning som du gett hen. Närmare uppgifter om utredningarna över läkemedelsinköp finns i tabellen nedan.

Kunden kan söka ersättning hos FPA även om kassakvittot tappats bort, om de uppgifter som behövs för ett avgörande av ersättningsärendet framgår av den utredning som kunden lämnat eller av ansökan.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Recept	Kunden har fått direktersättning	Kunden har inte fått direktersättning
Elektroniskt recept	Kassakvitto	Specifikation (SV 27r DATA)*, **,*** Kassakvitto Kunden kan också ges/ges anvisningar: FPA:s blankett för ansökan om ersättning SV 178r
Recept som skrivits ut i ett annat EU- eller EES-land eller i Schweiz	Kassakvitto	Specifikation (SV 27r DATA)*, **,*** Utskrift av pdf-version av receptet Kassakvitto Kunden kan också ges/ges anvisningar: FPA:s blankett för ansökan om ersättning SV 178r
Recept som skrivits ut i ett annat EU- eller EES-land eller i Schweiz	Kassakvitto	Specifikation (SV 27r DATA)*, **,*** Kopia av receptet Kassakvitto Kunden kan också ges/ges anvisningar: FPA:s blankett för ansökan om ersättning SV 178r

* Datumet då läkemedlet expedierats stämplas på specifikationen.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

** I specifikationen anges den mängd preparat som senast expedierades samt datumet för den senaste expedieringen oberoende av om preparatet expedierades med eller utan ersättning.

*** Specifikationen är avgiftsfri för kunden.

Dosdispensering

Syftet med dosdispensering på apoteket är att gallra bort onödiga läkemedel och dubbel medicineri för att förbättra patientens livskvalitet. Dessutom har man som mål att optimera läkemedelsterapin genom att hjälpa kunden att ta dosen i rätt tid och genom att underlätta uppföljningen av terapin. Med hjälp av dosdispensering kan man minska den mängd oanvända läkemedel som samlas hemma.

Genomförande av dosdispenseringen

Dosdispensering kan genomföras

- maskinellt eller
- manuellt.

Läs mer: [Goda rutiner för dosdispensering av läkemedel till enskilda patienter \(Läkkeiden potilaskohtaisen annosjakelun hyvät toimintatavat\), valtioneuvosto.fi](https://www.laakkeidenpotilaskohtaisenannosjakelunhyvattoimintatavat.valtioneuvosto.fi)

Vid dosdispensering expedierar apoteket kundens läkemedel för två (2) veckor i ordningställda i engångsdoser. Man kan avvika från läkemedelsmängden för två veckor bara av välgrundade skäl. Vid dosdispensering blir inte stora mängder läkemedel oanvända om kundens medicineri avslutas eller ändras.

I fråga om ersättning för dosdispenserade läkemedel och arvoden för dosdispensering följs samma tillvägagångssätt om uttagande av avvikande läkemedelsspecifik självrisk, om läkemedelstaxa och om direktersättningsförfarande som vid andra läkemedelsexpedieringar.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Avvikande från läkemedelssatsen för två veckor

Man kan avvika från läkemedelssatsen för två veckor sporadiskt och bara av välgrundade skäl. Grundade anledningar kan vara semester, helger, att kunden ska resa bort, att ny medicinerings inleds på försök och andra orsaker som kan jämföras med dessa. Den grundade anledningen meddelas FPA i tilläggsuppgifterna om inköpet.

Enbart det att kunden själv framför en begäran är i regel inte en tillräcklig anledning.

Exempel: Avvikande läkemedelsspecifik självrisk

Om dosdispenserade läkemedel för 14 dagar lämnas ut till kunden tas en avvikande läkemedelsspecifik självrisk ut av kunden för 2 veckor, det vill säga för varje påbörjad behandlingsvecka.

Om dosdispenserade läkemedel lämnas ut till kunden undantagsvis för 8 dagar tas en avvikande läkemedelsspecifik självrisk ut av kunden för 2 veckor, det vill säga för varje påbörjad behandlingsvecka.

Principer för dosdispenseringen

Man eftersträvar en minskning av kostnaderna för de ersättningsgilla läkemedel som omfattas av dosdispensering och följer därför följande tillvägagångssätt. När du ingår avtal om dosdispensering ska du se till att kunden är medveten om följande förfaringsätt:

Dosdispenseringen inleds på ett kontrollerat sätt för att

- medicineringssäkerheten inte ska äventyras
- onödiga läkemedelskostnader undviks
- minimera läkemedelssvinnet.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Läkemedlen prissätts

- enligt enhetspriserna och den läkemedelsmängd som expedierats till kunden
- enligt den prislister som gäller det datum då läkemedlen expedieras (som expedieringsdatum betraktas den dag då apoteket lämnar ut läkemedlen)
- med hjälp av en avvikande läkemedelsspecifik självrisk när det är fråga om specialersättningsgilla läkemedel eller läkemedel som berättigar till tilläggsersättning
- enligt de direktersättningsuppgifter som gällde för kunden på expedieringsdagen
- genom att i fråga om utbytbara läkemedel använda det billigaste preparatet eller ett preparat vars pris avviker litet från det billigaste preparatets pris
- på så sätt att ersättning beviljas endast för kostnaderna för de läkemedel som expedierats till kunden.

Allmänna principer:

- Kundens medicinering anpassas efter det läkemedelssortiment som omfattas av dosdispensering.
- Läkemedlen lämnas ut i satser som motsvarar två veckors behandling, om det inte finns en grundad anledning att förfara på annat sätt.
- Kundens medicinering kontrolleras i syfte att eliminera onödig medicinering, dubbel medicinering och medicinering med oönskade interaktioner.
- Övergång till dosdispensering vid långvarig läkemedelsbehandling är medicinskt motiverad och läkaren har gjort en anteckning om detta på receptet.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Expeditionsavgift och apoteksarvode vid dosdispensering

Expeditionsavgift

Expeditionsavgiften per vecka för ett dosdispenserat läkemedel (0,18 € utan mervärdesskatt) motsvarar en tolfedel av expeditionsavgiften för en 3 månaders läkemedels-sats (2,17 € utan mervärdesskatt). Bestämmelser om expeditionsavgiften för ett dosdispenserat läkemedel finns i statsrådets förordning om läkemedelstaxa.

Apoteksarvode

När dosdispenserade läkemedel lämnas ut i satser som motsvarar två veckors behandling är **apoteksarvodet 0,15 € per köptransaktion.**

Apoteksarvodet ändras inte även om de dosdispenserade läkemedlen undantagsvis skulle lämnas ut i satser som motsvarar en kortare eller längre behandlingstid än två veckor.

Ersättning för dosdispenseringsarvode

Kunden har rätt till ersättning för arvodet för dosdispensering om följande villkor uppfylls:

Kunden

- har fyllt 75 år och
- använder, när dosdispenseringen inleds, minst sex (6) ersättningsgilla läkemedel som lämpar sig för dosdispensering.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Läkaren

- har kontrollerat kundens medicinering i syfte att eliminera onödig och överlappande medicinering och medicinering med oönskade interaktioner (Utifrån denna bedömning eller en senare bedömning kan färre än sex sådana ersättningsgilla läkemedel som lämpar sig för dosdispensering fortfarande ingå i medicineringen. Detta fråntar dock inte kunden rätten till ersättning för dosdispenseringsarvodet) och
- bedömer om klientens läkemedelsbehandling är tillräckligt stabil och om en övergång till dosdispensering vid långvarig läkemedelsbehandling är medicinskt motiverad. Grunden för övergång till dosdispensering påvisas genom en anteckning som läkaren gör på receptet.

Ersättningens belopp

Ersättningen för dosdispenseringsarvodet är 40 %. Om det arvode som uppbärs för dosdispenseringen av läkemedel som motsvarar 1 veckas behandling är större än 3,15 € betalas ersättningen utifrån ett arvode på 3,15 €.

Du kan dra av ersättningen för dosdispenseringsarvodet om du har försäkrat dig om att villkoren för ersättning är uppfyllda.

Den andel som kunden ska betala själv av arvodet för dosdispenseringen räknas inte som en del av initialsjälvrisken eller årssjälvrisken och andelen ger inte rätt till tilläggsersättning.

Läkemedelsdispensering som ordnas av ett välfärdsområde

När ett välfärdsområde upphandlar dosdispenseringen av läkemedel som köpta tjänster, ska välfärdsområdet svara för kostnaderna för dosdispenseringsarvodet i sin helhet. Ersättning för dosdispenseringsarvodet betalas inte till personer som omfattas av läkeme-

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

delsdispensering som ordnas av ett välfärdsområde, om läkemedelsdispenseringen ingår i den klientavgift som kunden betalar till välfärdsområdet. Ersättning för dosdispenseringsarvodet kan inte heller betalas till välfärdsområdet.

Om apoteket känner till att kunden omfattas av läkemedelsdispensering som ordnas av ett välfärdsområde får du inte bevilja direktersättning för dosdispenseringsarvodet.

Direktersättningsförfarandet och avtal

Bestämmelser om läkemedelsersättningarna finns i sjukförsäkringslagen (SFL). Enligt lagen kan ersättning betalas för nödvändiga kostnader för ersättningsgilla preparat som ordinerats för behandling av sjukdom (det vill säga det anges ”behandling av sjukdom” på receptet).

Ersättningsgilla preparat kan vara läkemedel, bassalvor och kliniska näringspreparat. [Läkemedelsprismånden \(Hila\)](#), som verkar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet, beslutar om ersättningsstatus och skäligt partipris för preparat.

Direktersättningsförfarande

FPA och apoteken har kommit överens om betalning av kundernas läkemedelsersättningar via apoteken. Det här kallas direktersättningsförfarande. Genom förfarandet vill man säkerställa att kunderna kan skaffa sig nödvändiga preparatet till självriskspris så smidigt som möjligt och till skäliga kostnader.

Apotekets roll

När apoteken genomför direktersättningsförfarandet ska de se till att kunderna får de ersättningar de har rätt till i enlighet med sjukförsäkringslagen och på lika grunder.

I oklara fall lämnar apoteket ut läkemedlet utan ersättning och anvisar kunden att söka ersättning hos FPA.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

FPA:s roll

FPA måste kunna garantera kunderna samma lagenliga rättigheter oavsett om kunden får ersättningen på apoteket eller genom att ansöka om den hos FPA i efterhand. Apoteken och FPA omfattas av samma bestämmelser och föreskrifter om läkemedelsersättningar.

FPA svarar för verkställigheten av sjukförsäkringen samt följer upp och övervakar att sjukförsäkringslagen och de förordningar och föreskrifter som utfärdats med stöd av den iakttas och genomförs. De slutliga avgörandena fattas av FPA som är verkställande instans för sjukförsäkringen. De bestämmelser som gäller FPA tillämpas delvis också på arbetsplatskassor enligt sjukförsäkringslagen.

Närmare information om de uppgifter som de olika aktörerna har finns [här](#).

Avtal och anvisningar

FPA, Finlands apotekareförbund, Helsingfors universitets apotek och Östra Finlands universitets apotek har ingått ett avtal om direktersättningsförfarande i fråga om kostnader för läkemedel. Avtalshelheten består av:

- Avtalet om direktersättningsförfarande i fråga om kostnader för läkemedel jämte bilagor
- Avtal om e-tjänst för förfrågan om direktersättningsuppgifter
- Avtal om förmedling av uppgifter om betalningsförbindelser i anslutning till grundläggande utkomststöd
- Avtal om utlämnande och förmedling till apoteken av uppgifter i Folkpensionsanstaltens register över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården
- Avtal om apoteksarvode.

Avtalen har publicerats på extranätsidorna för apotek. [Extranätsidorna](#) kräver inloggning. [Läs mer om avtalen mellan apotekaren och FPA.](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Ett apotek ansluter sig till direktersättningsförfarandet genom en personlig, skriftlig förbindelse som undertecknats av apotekaren. Genom förbindelsen förbinder sig det enskilda apoteket att följa villkoren i avtalen samt de detaljerade anvisningarna om direktersättningsförfarandet. Förbindelsen ska skickas till FPA minst 3 veckor innan apoteket tas över. Förbindelsen är bilaga 1 till avtalet om direktersättningsförfarande.

Förbindelsen gäller så länge som personen utan avbrott är verksam som apotekare. Både apotekaren och FPA kan emellertid säga upp direktersättningsförfarandet genom att skriftligt underrätta den andra parten.

Om det sker förändringar i apotekets verksamhet, till exempel att apoteksprogrammet byts ut eller ett filialapotek öppnas eller apotekaren byter apotek ska apotekaren lämna ett meddelande om förändring. Ändringsanmälan ska skickas till FPA minst 3 veckor innan ändringen träder i kraft. Blanketten för ändringsanmälan är bilaga 5 till avtalet om direktersättningsförfarande.

Sjukförsäkringsanvisningar för apotek och apoteksmeddelanden

Sjukförsäkringsanvisningarna för apotek (SF-anvisningar) är avsedda att användas parallellt med avtalet om direktersättning. Ytterligare anvisningar ges i de [apoteksmeddelanden](#) som FPA sänder ut. Folkpensionsanstalten och avtalsparterna ovan har gemensamt godkänt de anvisningar som ska tillämpas i samband med direktersättningsförfarandet.

Handläggningsanvisningar och meddelanden gällande det grundläggande utkomststödet

Anvisningar om handläggningen och redovisningen av betalningsförbindelser i anslutning till det grundläggande utkomststödet finns i en separat handläggningsanvisning för apoteken ([Apoteken och betalningsförbindelser i anslutning till grundläggande utkomststöd](#)). FPA och avtalsparterna ovan har gemensamt godkänt handläggningsanvisningen. Ytterligare anvisningar ges dessutom i meddelanden om det grundläggande utkomststödet.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Expediering av läkemedel – lagar och myndighetsbestämmelser

Utöver lagstiftning om läkemedelsersättningar styr lagstiftning om expediering av läkemedel samt myndighetsbestämmelser apoteken. För att läkemedelsersättningar enligt sjukförsäkringslagen ska kunna betalas till apoteken måste utlämnandet av läkemedlen ske med iakttagande av avtalet om direktersättning och de med stöd av avtalet utfärdade anvisningarna samt även med iakttagande av andra myndighetsbestämmelser om utlämnande av läkemedel.

Viktiga bestämmelser och föreskrifter:

- Sjukförsäkringslagen (1224/2004)
- Läkemedelslagen (395/1987)
- Lagen om elektroniska recept (61/2007)
- Fimeas föreskrifter
  - 2/2016 Expediering av läkemedel
  - 2/2011 Apotekets webbtjänst
  - 1/2020 Expediering av läkemedel mot ett europeiskt recept
- Social- och hälsovårdsministeriets förordning om förskrivning av läkemedel
- Statsrådets förordning om läkemedelstaxa.

Redovisningsförfarande

Anvisningar om olika praktiska frågor i anslutning till redovisningsförfarandet ingår i [Bilaga I \(Redovisningsförfarandet\) \(pdf\)](#) i SF-anvisningarna.

Kvalitetsrevision

Med stöd av avtalet om direktersättning kan FPA utföra kvalitetsrevision av apotekens andel i direktersättningsförfarandet.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Syftet med kvalitetsrevisionen är att granska och utvärdera ersättningsprocessen som en helhet. Dessutom fastställs det i revisionen huruvida avtalsapotekens verksamhet i praktiken motsvarar de villkor som antecknats i avtalet och i övriga handlingar samt de krav som ställs i dem och i lagstiftningen.

Arbetsplatskassorna

En del av kunderna omfattas av arbetsplatskassornas (SFL) ansvar. Om en person är medlem i en arbetsplatskassa ansvarar arbetsplatskassan för läkemedelsersättningarna enligt sjukförsäkringslagen. På arbetsplatskassamedlemmars ersättningsgilla läkemedelsinköp och på läkar- och tandläkararvoden i samband med dem tillämpas samma principer som på övriga försäkrades motsvarande kostnader. Apoteket och arbetsplatskassan ska ingå en ömsesidig överenskommelse om tillämpningen av direktersättningsförfarandet så att en kund som kassan ansvarar för kan få direktersättning på apoteket.

Undantag: I situationer där läkemedelsbehandlingen äventyras på grund av att kunden inte kan få direktersättning på apoteket, kan apoteket bevilja direktersättning för inköpet trots att det saknas ett avtal mellan arbetsplatskassan och apoteket. Då ska apoteket från inköpet avlägsna den uppgift om arbetsplatskassa (nummerserie) som förmedlats via förfrågningstjänsten. Apoteket fakturerar FPA för den direktersättning som den beviljat och kunden ansvarar själv för sökandet av en eventuell tilläggsförmån från arbetslöshetskassan.

Om kunden betalar hela inköpet själv ska hen söka alla ersättningar hos arbetsplatskassan i efterhand. Ge kunden en specifikation av läkemedelsinköpet. Specifikationen är avgiftsfri för kunden.

Störningar

[På Kanta-tjänsternas webbplats \(kanta.fi\) finns allmänna instruktioner för hur man ska gå tillväga när det uppstår störningar samt noggrannare anvisningar riktade till apoteken.](#)

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Begrepp

Initialsjälvrisk är den andel kunden själv betalar för ersättningsgilla läkemedel i början av kalenderåret. När hela initialsjälvriskbeloppet har betalats kan kunden få ersättning för sina läkemedelsinköp (se [Initialsjälvrisk](#)).

Originalpreparat är ett läkemedelspreparat som förts ut på marknaden av den som tagit fram läkemedelssubstansen eller av en aktör som denne berättigat.

Med **inledande av dosdispensering** avses den tidpunkt då läkaren fattar beslut om att kundens medicinerings ska omfattas av dosdispensering. Efter beslutet görs en bedömning av behovet av medicinerings och medicinerings ändamålsenlighet.

Kund är den person som ett läkemedel ordinerats till.

Apoteksarvode är ett arvode som FPA betalar apoteket och som är 0,85 € / inköp som kunden gör av ersättningsgilla preparat. Vid dosdispensering är apoteksarvodet 0,15 € / dosdispenseringsperiod på 2 veckor.

Med ett biologiskt läkemedel avses ett biologiskt originalpreparat eller en biosimilär.

Ett **ex tempore-preparat** är ett läkemedelspreparat som apoteket tillrett utifrån en anvisning på receptet.

Prissättning innebär att man beaktar de omständigheter som inverkar på fastställandet av läkemedlets pris, såsom utbyte av läkemedel, referenspris, kundens ersättningsrättigheter och prisskillnader mellan förpackningsstorlekarna.

Prisintervall: FPA skapar prisintervaller för utbytbara läkemedelspreparat fyra gånger per år. Om ett utbytbart ersättningsgillt läkemedelspreparat ingår i prisintervallet och inte har ett referenspris får kunden ersättning enligt preparatets fulla pris. [Läs mer om hur prisintervaller skapas \(Om FPA\)](#).

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Behandlingsdos är den dos som används vid ett doseringstillfälle. Till exempel betyder 1 tablett 3 gånger per dag tre behandlingsdoser.

Med **behandlingsvecka** avses det antal påbörjade behandlingsveckor som läkemedelsmängden räcker till när det är fråga om avvikande läkemedelsspecifik självrisk. Till behandlingsveckorna inräknas också regelbunden pausering i läkemedelsbehandlingen då läkemedlet inte används. Till exempel avser man med doseringsanvisningen 1 tablett i 21 dagar, varefter pausering i 1 vecka, fyra behandlingsveckor. Antalet behandlingsveckor beräknas genom att man räknar ut för hur många dagar läkemedelsmängden räcker och dividerar antalet dagar (till exempel 28 dagar) med sju.

Med ett **dyrt läkemedel** avses att det av ett preparat (samma handelsnamn, styrka, läkemedelsform och innehavare av försäljningstillstånd) finns en ersättningsgill förpackningsstorlek på marknaden vars minutförsäljningspris inklusive mervärdesskatt (utan expeditionsavgift) överstiger 1000 € (se [Läkemedelsmängd för en månad \(så kallade dyra läkemedel\)](#)).

FPA:s mottagningstjänst för uppgifter om läkemedelsinköp och redovisningsdata är en e-tjänst som tar emot uppgifter om inköp som apoteken skickar till FPA samt redovisningsuppgifter som apoteken skickar en gång i månaden.

Skäligt partipris är det högsta partipris som berättigar till ersättning och som fastställts av läkemedelsprisnämnden.

Ersättningsnummer är en nummerkod som FPA beviljat kunden och som åsyftar en viss sjukdom eller ett visst läkemedel och utifrån vilken kunden kan få ersättning för ett läkemedel eller ett kliniskt näringspreparat. Ersättningsrätt eller ersättningsnummer söks i regel med läkarutlåtande hos FPA.

Skicka/kvittera/expediera: När apoteket lämnar ut läkemedel till kunden och registrerar inköpet som expedierat skickar det uppgifterna om inköpet till FPA, det vill säga till FPA:s mottagningstjänst för uppgifter om läkemedelsinköp och redovisningsuppgifter.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Läkemedelsspecifik självrisk är en fast självriskandel som betalas för läkemedlets pris. I fråga om högre specialersättning är den läkemedelsspecifika självriskan 4,50 € och vid tilläggsersättning 2,50 € (se [Läkemedelsspecifik självrisk](#)).

Läkemedelstaxa: I förordningen om läkemedelstaxa fastställs minutförsäljningspriser och rabatter på läkemedelspreparat.

Med **mätning förlust** avses ett svinn av läkemedlet i samband med doseringen. Vid administreringen av till exempel ögondroppar faller en droppe förbi ögat, och före administreringen av insulin sprutar man ut några enheter i ett papper för att kontrollera att pennan fungerar.

Delexpediering: Med delexpediering av ersättningsgilla läkemedel avses situationer där kunden vid det första besöket bara får en del av den prissatta läkemedelsmängden på grund av att apoteket inte har hela läkemedelsmängden i lager. Sådan delexpediering är tillåten bara i fråga om läkemedel där kunden betalar en [läkemedelsspecifik självrisk](#) (högre specialersättning och tilläggsersättning).

Ett **inköp/inköpstillfälle** består av de läkemedel som lämnas ut till kunden på en och samma gång. I det andra inköpet kan endast dosdispenserade läkemedel och läkemedel som berörs av avvikande läkemedelsspecifik självrisk ingå.

Inköpet är öppet när behandlingen av inköpet pågår på apoteket.

Inköpet är sparat när det är färdigt, men det inte har skickats till FPA.

Avvikande läkemedelsspecifik självrisk är en fast självriskandel som betalas för läkemedlets pris. I den högre specialersättningsklassen är självriskandelen 0,38 € för varje påbörjad behandlingsvecka och vid tilläggsersättning 0,21 € för varje påbörjad behandlingsvecka (se [Avvikande läkemedelsspecifik självrisk](#)).

Receptcentret är en centraliserad databas för Kanta-tjänsterna där alla elektroniska recept lagras.

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

En **receptanteckning** (anteckning på receptet) är en särskild utredning utifrån vilken apoteket kan ge ersättning för ett preparat. Läkemedelsförskrivaren kan göra en receptanteckning endast om de medicinska villkoren för ersättning uppfylls i patientens fall. Receptanteckningen kan gälla ett begränsat grundersättningsgillt läkemedel, ett begränsat specialersättningsgillt läkemedel eller en ersättningsgillt bassalva. En receptanteckning kallas också särskild utredning.

Ett **paralleldistribuerat preparat** är ett läkemedelspreparat som ett företag som parallellimporterar eller paralleldistribuerar preparat importerar och som har samma försäljningstillstånd som originaldistributörens preparat (centraliserat försäljningstillstånd av Europeiska unionen). Paralleldistribuerade preparat har samma handelsnamn som originalpreparatet och på förpackningen står "paralleldistributör".

Ett **parallellimporterat preparat** är ett originalpreparat

som parallellimportören importerar från en annan stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

utan licens från tillverkaren av originalpreparatet. Parallellimportören är en innehavare av försäljningstillstånd för parallellimporterade läkemedel. Parallellimporterade preparat har i regel samma handelsnamn som originalpreparatet.

Ett **synonympreparat** är ett läkemedelspreparat som är synonymt med det preparat som först har tagits i bruk, det så kallade originalpreparatet. Synonym- och originalpreparatet innehåller samma verksamma ämne i samma mängd och samma doseringsform. När originalläkemedlets patent gått ut (= patentet är inte längre i kraft eller patentskyddstiden har löpt ut), får också andra än den som tagit fram originalläkemedlet börja sälja sina synonympreparat.

Med **samma biologiska läkemedel** avses sinsemellan utbytbara preparat med exakt samma handelsnamn (direktimporterade, parallellimporterade och paralleldistribuerade preparat).

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

Direktorsättning innebär att kunden får ersättning för kostnaderna för läkemedel direkt på apoteket och inte behöver ansöka om ersättning hos FPA i efterhand.

Tjänsten för förfrågan om direktorsättningsuppgifter är en e-tjänst som administreras av FPA. Via tjänsten får apoteken uppdaterade direktorsättningsuppgifter för kunden samt information om hur mycket kunden vid tidpunkten betalat i initialsjälvrisk och års-självrisk.

Direktorsättningskod eller ersättningsbegränsningskod är en anteckning i Läkemedelsdatabasen (och apotekens prislesteckning för preparat) som begränsar direktorsättningen för ersättningsgilla läkemedel. Med ersättningsbegränsningskoden kan man till exempel begränsa ersättningen så att ett läkemedel är ersättningsgillt bara vid en viss indikation. Apoteket ska beakta detta när det beviljar direktorsättning.

Register över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är ett riksomfattande register som administreras av Valvira och varifrån uppgifter förmedlas till apoteken av FPA. Med hjälp av registret kan apoteket kontrollera om läkemedelsförskrivaren har rätt att förskriva läkemedel.

Förteckning över utbytbara läkemedelspreparat är en av Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea utarbetad och administrerad förteckning över sinsemellan utbytbara läkemedelspreparat som innehåller samma verksamma substans och samma mängd och som är biologiskt likvärdiga. Förteckningen uppdateras kvartalsvis och publiceras på Fimeas webbplats.

Referenspriset bildas när man till priset för det förmånligaste preparatet i referensprisgruppen lägger till 0,50 €. Läkemedelsprisnämnden fastställer referenspriserna för varje kvartal.

Referensprisgrupp: En grupp som består av sinsemellan utbytbara läkemedel och som omfattar minst två ersättningsgilla läkemedelspreparat som saluförs, varav minst det

Enheten för planering av förmåner och tjänster,
kompetenscentret för hälso- och sjukvårdsförmåner,
läkemedelsgruppen

ena är ett synonympreparat, ett parallellimporterat preparat eller ett paralleldistribuerat preparat. Läkemedelsprismyndigheten fastställer referensprisgrupperna 4 gånger om året. [Se Begrepp i anslutning till läkemedelsföretagens kvartalsanmälningar \(Om FPA\)](#)

I en **referensprisgrupp** ingår preparat som innehåller samma läkemedelssubstans, som är likvärdiga till sin sammansättning och som säljs i förpackningar som till sin storlek motsvarar varandra.

I **referensprissystemet** betalar FPA för läkemedel som ingår i systemet ersättning för högst referenspriset. I vissa situationer, när ett läkemedel inte kan bytas ut till exempel på grund av problem med tillgången, läkarens förbud mot utbyte eller epilepsi kan ersättning dock betalas utifrån priset för preparatet.

Årssjälvrisk är en kalenderårsspecifik självriskandel som kunden ska betala. Efter att den årliga självriskandelen har överskridits har kunden rätt till tilläggsersättning (se [Årssjälvrisk och tilläggsersättning](#)).